

කායගතාකත්තියෙන් සංකාර ව්‍යුත්තියට විල්ලාවල විපිත්තනන්ද හිමි

කොතාත්තිවල ක්‍රුය

“එකඩම්මෝ, හික්බවේ, භාවිතො බහුලිකතො සොතාපත්තිවල සවිෂ්කිරියාය සංවත්තති. කතමෝ එකඩම්මෝ? කායගතාසති. අයෙ බො, හික්බවේ, එකඩම්මෝ භාවිතො බහුලිකතො සොතාපත්තිවල සවිෂ්කිරියාය සංවත්තති”ති.

මහණෙනි, එකම ධර්මයක් වචන ලද්දේ බහුල වශයෙන් පුරුදු කරන ලද්දේ සොතාපත්ති එලය ප්‍රත්‍යාක්ෂ කිරීම පිණිස වේ. කවර තම් එකම ධර්මයෙක්ද? කායගතාසතියයි. මහණෙනි, මේ එකම ධර්මය වචන ලද්දේ බහුල වශයෙන් පුරුදු කරන ලද්දේ සොතාපත්ති එලය ප්‍රත්‍යාක්ෂ කිරීම පිණිස පවතී.

(අඩිගුත්තර නිකාය : එකක නිපාත - කායගතාසති වග්ගය)

විරද්ධාමත ක්‍රුය

“අමතං තෙසං, හික්බවේ, විරද්ධං යෙසං කායගතාසති විරද්ධා”ති.

මහණෙනි, යම් කෙනෙකුන් විසින් කායගතාසතිය අවබොධ නොකරන ලද ද, ඔවුන් විසින් නිරවාණය අවබොධ නොකරන ලද්දේ වේ. (අඩිගුත්තර නිකාය : එකක නිපාත - අමත වග්ගය)

අමතත්වාද ක්‍රුය

“අමතං තෙ, හික්බවේ, පමාදිංසු යෙ කායගතාසතිං පමාදිංසු”ති.

මහණෙනි, යමෙක් කායගතාසතිය ප්‍රමාද කළාහු ද ඔහු නිරවාණය ප්‍රමාද කළාහු ය.

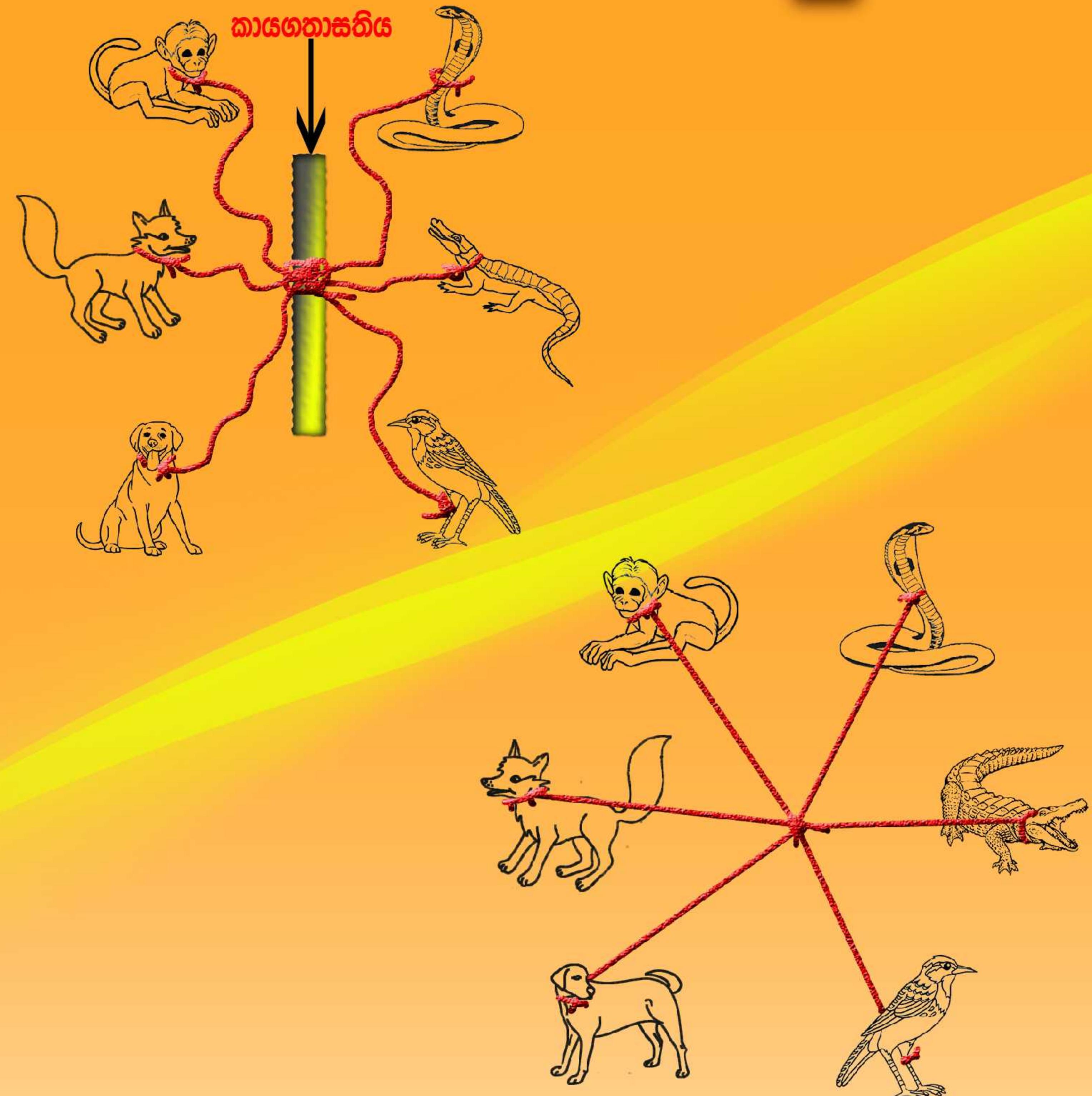
(අඩිගුත්තර නිකාය : එකක නිපාත - අමත වග්ගය)

ISBN 978-955-98282-5-9

බඳුනා ස්ක්‍රීඩ්.

කායගතාකත්තියෙන් සංකාර ව්‍යුත්තියට විල්ලාවල විපිත්තනන්ද හිමි

විල්ලාවල විපිත්තනන්ද හිමි

බඳුනා ස්ක්‍රීඩ්.

කාගෙනාකතියෙන සංසාර ව්‍යුත්කතියට

චීල්ලාවල විෂ්ණුන්ද හිමි

මෙම ගුන්ථය පරිඹිලනය කරන ඔබට ප්‍රායෝගිකව ආර්ය
අෂ්ට්වාංගික මාර්ගය වැඩිම පිළිබඳව විධිමත් තොරතුරු
“වැසුණු නිවන්දාර විවර කර ගනීම්”
යන ප්‍රස්ථකයෙන් ලබා ගත හැකිය.

කතීජ ප්‍රකාශනයකි

කතීය ප්‍රකාශනයක් - 2018

© විල්ලාවල විෂ්ටතනන්ද නිමි

ප්‍රථම මුද්‍රණය	-	2016 දෙසැම්බර් (පිටපත් 15,000)
දෙවන මුද්‍රණය	-	2017 සැප්තැම්බර් (පිටපත් 17,500)
තෙවන මුද්‍රණය	-	2018 ඔක්තෝබර් (පිටපත් 1,500)
සිස්ටේලියා, නවසීලන්ත විශේෂ මුද්‍රණය

ISBN 978-955-98282-5-9

පිටකවරය

ඩී. ඩී. කුමාර ගුණාරත්න

මුද්‍රණය

ඩීඩී ප්‍රින්ටර්ස්
තලගල,
ගෙෂ්නපොල හන්දිය.
දුරකථන : 077 52 12345

**ධම් දානය සඳහා කැමති පින්වතුනට
පහත සඳහන් ගිණුමට මුදල් බැර කළ හැකිය.**

ගිණුම් අංකය - 069020339426
හැටන් නැශනල් බැංකුව
පානදුර ගාඩාව
ඡී. ඩී. නයනා කරජ්‍යාරත්න
කේ. ව්‍යු. කරපුවුගල
කේ. විජ්‍යා තීරරත්න

විමසීම් : පූජ්‍ය විල්ලාවල විෂ්‍යනන්ද නිමි
දුරකථන - 077 3948514
(පස්වර 6.00 සිට 9.00 දක්වා පමණි)

**නැවත මුදණය සහ පිටපත් ලබා ගැනීම සඳහා
විමසීම් :**

තුමාරකා - 077 7304415 (කිරිඛිත්ගොඩ)
නයනා - 071 8289223 (පානදුර)
කමල් - 076 8317813 (පානදුර)

මෙම පොතෙහි අන්තර්පාල සංස්කරණය (PDF), වෙනත් ධර්ම දේශනා සහ භාවනා වැඩසටහන්වල විස්තර දැනගැනීම සඳහා
පහත සඳහන් වෙබ් අඩවියට පිවිසෙන්න.

Web - <http://medamawatha.lk>

E-mail - ellawalavijithananda@gmail.com
info@medamawatha.lk

හැඳින්වීම

‘කායගතාසතියෙන් සංසාර විමුක්තියට’ ගුන්ථය මගින් ඉදිරිපත් වන්නේ බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කොට වදාල කායගතාසතියේ වටිනාකම සහ එය අනුසාරයෙන් සංසාර විමුක්තියට පත්වන ආකාරය සි.

සම්මතයේ පවතින කායික ක්‍රියා පිළිබඳව සතිමත් විමට වඩා පූජාල් අරථයක් කායගතාසතියට පවතින බව තුළිවකයේ ඇති ජප්පාණක සූත්‍රය මගින් පැහැදිලි වේ.

සතර සතිපටියානයේ ඔනැම අනුපස්සනාවක් නිවැරදිව වැඩිමෙන් ලැබෙන ප්‍රතිඵලයක් ලෙස කායගතාසතිය දතු යුතු සි.

දෙස් විදෙස් පුරා සිටිනා සුවහසක් ග්‍රාවකයන්ට දැස් විවර කරදෙමින් අනුපමේය මෙහෙවරක් ඉටු කරන්නා වූ මිතිරිගල නිස්සරණ වනයේ ප්‍රධාන කම්මවියානාවාරය අතිප්‍රේච්‍නීය උඩර්රියගම ධම්මත්ව හිමිපාණන් වහන්සේ විසින් සපයා දුන් අගනා පෙරවදන ඉතා උතුම් කොට සලකමි. උන්වහන්සේ විසින් දැල්වන ලද සුවිසල් දහම් පහතින් ලොව තවත් ආලෝකමත් වේවා! මෙම උදාර ගාසනික මෙහෙවර වැඩි දියුණු කිරීමට උන්වහන්සේ සතු ගක්තිය බලය තව තවත් වර්ධනය වේවා සි පතම්.

දරම දානයක් ලෙස මෙම දහම් පොත ඔබ අතට පත් කිරීමට සහයෝගය ලබා දුන් සියලු දෙනාටම පින් අනුමෝදන් කරමි.

ගුන්පයේ මූලිණ කටයුතු මනාව සිදු කර දුන් ඩී. ඩී. කුමාර ගුණරත්න මහතා ආචැර්ය කාර්යය මණ්ඩලය සිහිපත් කරමි.

අවසර ඇතිව ධර්ම දානයක් වශයෙන් මෙම ගුන්පය නැවත මූලිණය කර නොමිලේ බෙදා හැරීමට හැකි බව සිහිපත් කරමි.

තෙරුවන් සරණයි.

එල්ලාවල විෂතනන්ද හිමි

පෙරවදන

‘කායගතාසතියෙන් සංසාර විමුක්තියට’ යන නමින් අත්පත් වී ඇති මෙම බණ පොතේ විශේෂතා කීපයක් ඇත.

එනම්,

1. ඉදිරිපත් කරන කරුණුවලටත් වඩා, භාවනාව ඉදිරිපත් කිරීමේ ක්‍රමවේදය හෙවත් අනුපූර්ව ක්‍රමය අවධාරණය කිරීම.
2. ඒ සඳහා අදාළ කරුණු ප්‍රවේෂමෙන් තෝරාගෙන, පායිකයාට සිත් ගන්නා සුළු ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම.
3. දැනටමත් භාවනා කටයුතුවලට ඉදිරිපත් වී සිටින නමුත් අනුපූර්ව ක්‍රමය ගරු නො කිරීම නිසා සැක සංකා ඇත්තන්ට තව සහත් එළියක් ලබා දීම.
4. අනුන්, දැන හෝ නොදාන, නොමගට යොමු කරවන්නන්ට, ගුරුවරුන්ට, උපදේශකයන්ට, නාස්තික නොවන විවේචනයක්, විකල්පයක් නිහඩව ඉදිරිපත් කිරීම.

ඉහත ලක්ෂණයන් ඉතාම පැහැදිලිව පොත පුරා අපට දැක ගත හැක.

පූර්තිය ස්වාමීන් වහන්සේ, කායගතාසතියට මුල් තැන දීම ප්‍රකෘතිය වන අතර එමගින් සසරින් එතෙර වීම සඳහා බුදුරජාණන් වහන්සේ විවර කළ, නො වරුදින ඒකායන මාර්ග යට තැවතත් ආලෝකයක් ලැබේ ඇත. භාවනාවේ නාමයෙන්

ඒම දැක ඇති විවිධ දුරමත නිසා බොහෝ යෝගීන් අතරම් වී ඇති සෙයක් දක්නට ලැබෙන මෙබදු වකවානුවක, පිරිසිදු ධර්ම මාර්ගය තැවතත් එමෙනෑම වීම අප කාගේන් සතුටට හේතුවකි.

පොතේ අගට එකතු කර ඇති ප්‍රශ්න-පිළිතරු සාකච්ඡාව, අප තුළ තව දුරටත් ධර්ම මාර්ගය පිළිබඳ ඇති සැක මූසු තැන් දුරු කරයි. සූත්‍ර පිටකයෙන් උප්‍රටා දක්වා ඇති කොටස් තුළින් පිරිසිදු බුද්ධ වචනය මතු කිරීම හරහා අප තුළ තව දුරටත් විශ්වාසය වඩවයි.

පූජ්‍යජාති එල්ලාවල විජ්‍යතනන්ද ස්වාමීන් වහන්සේ, කාලය, දේශය සලකා යුතුයට පහළ වූ පතාක යෝධයෙකු ලෙස කරගෙන යන ගාසනික ගරු සේවයට, මේ පොතත් තෙදක් වේවා! කාට කාටත් ඇස් පැදෙවා!!

ලක් බුදු සභුත බැබලේවා!

ගාසනාලයෙනි,
පූජ්‍ය උඩිරියගල ධමම්ප්‍රව හිමි
නිස්සරණ වනය මිතිරිගල - 11742
2016 දෙසැම්බර් මස 07 දා

පටුන

පිටුව

01.	කායගතාසතිය	1- 30
02.	ඡේපාණක සූත්‍රය (පරිවර්තනය)	31 - 36
03.	ඡේපාණක සූත්‍ර දේශනාව	37 - 70
04.	ප්‍රශ්න සහ පිළිතුරු	71 - 98
05.	කායගතාසති වග්ගය	99 - 120
06.	අමත වග්ගය	121 - 126

කායගතාස්ථිය

නමෝ තස්ස හගවතොශ් අරහතොශ් සම්මා සම්බුද්ධස්ස !!!

ගෞරවතීය විහාරාධිපති නායක ස්වාමීන්වහන්සේ ඇතුළු
මහා සංසරත්නයෙන් අවසරයි. වාසනාවන්ත පින්වතුති,

වසරකට අධික කාලයක් තුළ පැවැත් වූ මෙම ධරුම
දේශනා මාලාවෙන් පැහැදිලි කර දී ඇත්තේ එකම ධරුම
කාරණයක්. එනම් බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් දේශනා
කරන ලද ආකාරයට ආරය අෂ්ටාංගික මාරුගය වඩන්නේ
කෙසේද යන්නයි. තැත්මෙන්ත් ගෘහස්ත කටයුතුවල
නියැලෙමින්ම ශිල, සමාධි, ප්‍රයා යන ගික්ෂා වඩන්නේ
කෙසේද යන්නයි.

ආරය අෂ්ටාංගික මාරුගයෙහි සඳහන් අංග අව
සම්මා කරගත යුතු බවත්, මේ සඳහා විද්‍යාශනා භාවනාවක්
වැඩිය යුතු බවත් මේ පින්වතුන් දන්නවා. මේ වැඩසටහන්
මාලාව තුළම සතර සතිපටියාන සූත්‍රයෙහි සඳහන්
ආනාපානසති භාවනාව සහ සක්මන් භාවනාව යන
භාවනා ක්‍රම දෙක නිවසේ දී සාමාන්‍ය කටයුතුවල
යෙදෙමින්ම ප්‍රහුණු වන ආකාරය පැහැදිලි කර දී
තිබෙනවා.

අද දින සතිපටියාන භාවනාවත් ඒ වගේම
බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් දේශනා කොට වදාල
වැදිගත් ධරුමයක් ඇතුළත් සූත්‍රයක් සාකච්ඡා කිරීමට
බලාපොරොත්තු වෙනවා. එම සූත්‍ර දේශනාව ජප්පාණක
සූත්‍රයයි. බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වා දෙන සංසාර
විමුක්තිය, උන්වහන්සේ පෙන්වා දී ඇති ගික්ෂා
අනුගමනය කිරීමෙන් ලැබෙන්නේ කෙසේද යන්ත පිළිබඳ
ධරුමානුකුල විග්‍රහයක් මෙම ජප්පාණක සූත්‍ර දේශනාවෙන්

පැහැදිලි වෙනවා. මෙම විග්‍රහය තුළින් පින්වතුන්ට තමන්ගේ තත්ත්වයන් මැන ගැනීමට පූජාවන්.

මේ පින්වතුන් වසරක් පූරා කරන ලද මෙම දේශනාවලට අනුව භාවනාව වැඩුවා නම් මෙම සූත්‍රයේ සඳහන් ධර්මය තමන් අත්විදින බව තේරුම් ගත හැකියි. මෙතෙක් කියාදුන් ධර්මය අනුගමනය තොකර තමන්ට හිතෙන දෙයක් කළා නම් සූත්‍ර දේශනාවේ සඳහන් බොහෝ ධර්ම කාරණා එතරම ගැඹුරින් තේරුම් ගත හැකි වන්නේ නැහැ. ඉතින්, තමන් ඉන්නේ කුමන තත්ත්වයකද යන්න තමන්ටම මෙම සූත්‍රය තුළින් තේරුම් ගත හැකියි. තවද තමන්ගේ යම්කිසි අඩුපාඩු, වැරදි මගහරවා ගැනීමට මෙන්ම තමන් කරගෙන යන භාවනාව වඩාත් සාර්ථක කර ගැනීමේ හැකියාවන් මෙම සූත්‍රය තේරුම් ගැනීම තුළින් ලැබෙනවා.

මෙම ජ්‍යෙෂ්ඨ සූත්‍ර දේශනාවේ සූචිගේ වූ ධර්ම කාරණයක් තිබෙනවා. මෙම සූත්‍රය නිවැරදිව තේරුම් ගැනීමට නම් එම ධර්ම කාරණය පිළිබඳව මූලින් සූතමය වශයෙන් වැටහිමක් ඇති කරගත යුතුයි. මෙම සූචිගේ ධර්ම කාරණය නම් ‘කායගතාස්තියයි.’ බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් දේශනා කරන ලද ධර්මයේ සඳහන් පරිදි සංසාර විමුක්තිය රඳා පවතින්නේ කායගතාස්තිය කියන ධර්මතාවය තුළයි. මේ පිළිබඳව අරේ දැනුවත්වීම අඩුයි. එබැවින් සංසාර විමුක්තිය පිළිබඳව එක් එක් පුද්ගලයා තොයෙක් දේ විශ්වාස කරනවා, විවිධ කුම අනුගමනය කරනවා. යම්කිසි පැටලිලි සහගත තත්ත්වයකට පත්වී සිටින බව පැහැදිලියි. නමුත් අපට අවශ්‍ය ධර්මය කුමක්ද කියා අපි දන්නේ නැත්තම් එම ධර්මය අපි ප්‍රාග්‍රාම ආවත් එය තොසලකා හැරීම අප විසින් කරනවාමයි. ඇයි?

වඩාත් වටිනා දෙය නොදන්නා විට එය තමන් පැගට ආවත් රේට වඩා නොවටිනා දෙයක් ලං කරගන්න මහන්සී වෙනවා.

එම නිසා කායගතාසතිය කියන ධර්මතාවය කුමක්ද කියා ග්‍රාවකයා කවදා හෝ හදුනා ගත යුතුයි. අපි සූත්‍රය විශ්‍රාන්තියට පෙර කායගතාසතිය යන ධර්ම කාරණයේ ඇති වැදගත්කම කෙටියෙන් පැහැදිලි කරගනිමු. කායගතාසතිය වවනාර්ථයෙන් ගතහාත් කයට ගිය සිහියයි. මෙලුව යමෙකුට කායගතාසතිය පිහිටා නැත්තම් කායගතාසතිය ලැබෙන ඒකායනා මාරුගයක් තිබෙනවා. එම ඒකායනා මාරුගය සතර සතිපටියානය වැඩිමයි. එසේ නම් ග්‍රාවකයෙකුට කායගතාසතිය ලැබෙන්නේ සතර සතිපටියානය වැඩිමෙන් පමණයි.

අපි නිවන් දකින්න කියා විවිධ දේවල් සිදු කරනවා. දන්දීම් වැනි නොයෙක් පින්කම් කරනවා මෙන්ම සිල් රකිනවා, සමථ හාවනා කරනවා. මේ එකකින්වත් කායගතාසතිය පිහිටන්නේ නැහැ. ආම්ස පින්කමකින් කායගතාසතිය ආසන්නයටවත් යන්න බැහැ. මොනතරම් අධි දිලයක් රක්කත් ඒ දිලය තුළින් පමණක් කායගතාසතිය එන්නේ නැහැ. මැරෙනකල් සමථ හාවනා කළත්, ඒ කියන්නේ බුදුගුණ, මෙමත් වැනි සම සත්‍යීය කමටහන් වැඩුවත් කායගතාසතිය පිහිටන්නේ නැහැ. ඒ වගේම කායගතාසතිය නැති තැනක නිවනකත් නැහැ. නමුත් බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙවැනි පින්කම් ද කරන්න කියා අනුදත් වදාලා. මේවා කිරීම හෝ නොකිරීම නොවෙයි ප්‍රශ්නය. මේ පිළිබඳව තියෙන වැරදි දැක්මයි.

නමුත් දානය අපිට අතහරින්න බැහැ. යම් කෙනෙක් දානය අතහරිනවා නම් පැය විසිහතරේම කායගතාසතිය පවතින කෙනෙක් විය යුතුයි. එහෙම නැති කෙනෙකුට දානයෙන්, ශිලයෙන්, ඒ වගේම සමඟ භාවනාවෙන් උද්වී ගන්න වෙනවා. නමුත් මේ දේවල් කළත් කායගතාසතියට එන්න බැහැ. කායගතාසතිය කියන්නේ පුදු වර්තමානයයි. කායගතාසතිය පවතින වේලාවේ උපාදාන තියෙන්න බැහැ. එතරම් ගැඹුරුයි මේ කියන ධර්මය.

බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ගාසනය තුළ නිවන් දුකීමට හේතු වන ධර්ම කාරණා රාඩියක් තිබෙනවා. මේ අතරින් අනාගතයේ නිවන් දුකීමට කළ යුතු ධර්මතා දෙකක් ධර්මයේ සඳහන් වෙනවා. ඒ මෙම ගාසනයේ කරන පුද පූජා සහ දානමය පින්කම්. අපට හිතන්නවත් බැරි තරම් ඉදිරි අනාගත කාලයක දී මෙම පින්කම් නිවන් දුකීමට හේතු විය හැකියි. නමුත් එය වර්තමානයේ නිවන් දුකීමට හේතු වන්නේ නැහැ. බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙම වර්තමානයේ නිවන් දුකීමට හේතු තොවන පින්කම්වලට ආමිස පින්කම් කියා භදුන්වා තිබෙනවා.

එමෙන්ම වර්තමානයේ නිවන් දුකීමට හේතු වන පින්කම් ප්‍රතිපත්තිමය ලෙස භදුන්වා දෙනවා. පළමු ප්‍රතිපත්තිමය පින්කම ශිලයයි. ශිලය පාදක කොටගෙන වර්තමානයේ නිවන පවතිනවා. නිවන් දුකින්නේ ශිලවන්තයෙකු පමණයි. යමෙකු යුත්සිල වන මොංගාතක නිවන් දුකිය තොහැකියි. නමුත් යමෙකුට නිවන් දුකීමට නම් ශිලය පමණක් තොව තවත් ධර්ම කාරණා සම්පූර්ණ විය යුතුයි.

මේ කියන අතෙකුත් ධර්මතා සම්පූරණ නොවූ විට ශිලය අනාගතයේ නිවන් දැකීමට හේතුවක් වෙනවා. මෙසේ අනාගතයේ නිවන් දැකීමට හේතු වත ධර්මතා පාරමිතා ලෙස හඳුන්වනවා. එම නිසා දානය සහ ශිලය යන දෙකම පාරමිතායි. නිවන් දැකීමට අනිවාර්යයෙන් ශිලය තිබිය යුතුයි. ඒ සමගම මේ මොහොතේ නිවන් දැකීමට පංච නීවරණ යටපත් වූ සමාධිය හා ප්‍රයාචාර යන ගුණ දෙකත් නිබිය යුතුයි.

මෙය පාරමිතා මෙන් නොවේ. මේ මොහොතේ නිවන් දැකීමට නම් මේ මොහොතේ රකින ලද ශිලයක්, මේ මොහොතේ නීවරණ යටපත් වූ සමාධියක් සහ ප්‍රයාචාරක් තිබිය යුතුයි. බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වා දෙන ප්‍රයාචාර වර්තමාන සමාජයේ ප්‍රයාචාර ලෙස සලකන උගත්කම නම් නොවේයි. උගත්කමේ මේ ප්‍රයාචාර ගැවිලාචන් නැහැ.

බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ උගත්කම සලකන්නේ අවිද්‍යාච ලෙසටයි. නීවරණ ධර්ම යටපත් වූවෙන් පමණක් ප්‍රයාචාර ලාභා විය හැකියි. ප්‍රයාචාර කුමක්ද කියා තේරුම් ගත හැකියි. නමුත් දැනුම, උගත්කම ලැබෙන්නේ නීවරණ හරහාමයි. එම නිසා උගත්කම හෝ දැනුම හරහා ප්‍රයාචාර ලාභා විමට කිසිසේත්ම නොහැකියි.

බුද්ධ කාලයේ මෙන් නොව මෙම විසින්ස් වැනි සියවසේ ඉතා හානිකර දෙයක් අපි උග එකතු වෙන බව පසුගිය අවුරුද්දක කාලය තුළ දේශනාවලින් පැහැදිලි කර දුන්නා. ඒ උගත්කමයි. උගත්කම එකතුවීමෙන් වත හානිය තමයි සමාධි ශික්ෂාච යාමට බාධකයක් වීම සහ ප්‍රයාචාර සම්පූරණ කරගැනීමටත් නොහැකි වීම. මේ

පින්වතුන් දත්තවා බුද්ධජාණන් වහන්සේ නමක් ලොව පහළ වන්නේ උගත්කම අඩු, තීවරණවල ක්‍රියාකාරීත්වය අඩු කාල වකවානුවකදීයි.

උගත්කම ප්‍රයුෂවට මෙන්ම සමාධියටත් සතුරෙක්. හේතුව උගත්කම නීවරණ නිසාම ඇති වුවත් නිසා. අතිත සමාජයේ නොතිබුණ අඩුව මෙයයි. නමුත් තුළන සමාජය ආහරණයක් ලෙස සලකන්නේ මේ අඩුවයි, උගත්කමයි.

උගත්කම දිලයට මිතුරෙක්. හේතුව අතිතයේ පන්සිල් රැකිමේ වටිනාකම මිනිසුන්ට ඉගැන්වීමට සිදු වුණා. එහෙත් වර්තමාන සමාජයට උගත්කම තිබෙන නිසා දිලය රැකිම පහසුවක් වෙනවා. උපතින් බොද්ධ වූ බොහෝ දෙනා උදේශ පන්සිල් සමාදන් වුවත් සවස් වන විට සිල්පද කඩනවා. නමුත් බොද්ධ නොවන වෙනත් සමාජවල උගතුන් පන්සිල් නොගත්තාට සිල්පද නොකඩා ජීවත් වෙනවා. උගතා පහසුවෙන් සිල්වත් කෙනෙක් වුවත් සමාධිමත් කෙනෙක් වන්නේ තැහැ.

දිල දික්ෂාව ඉක්ම වූ සමාධි දික්ෂාවෙන් පරිණත අධ්‍යාත්මික ගුරුවරුන් බොහෝ විට පහළ වන්නේ දිල දික්ෂාවෙන් පිරිහුණන් එහි වටිනාකම කියාදුන් පසු සමාධි දික්ෂාව වඩාගත හැකි පුද්ගලයන් සිටින සමාජයකයි. මේ පින්වතුන් අසා තිබෙනවා, ත්‍රිපිටකයේන් සඳහන් වෙනවා පන්සිල් රැකිමෙන් නිවත් දැකිය හැකි බව. එයට හේතුව අතිත සමාජයේ සිටි පුද්ගලයන් හට සමාධි සහ ප්‍රයුෂ දික්ෂාවන් වැඩිම සඳහා තිබු එකම බාධාව දිල දික්ෂාවේ පැවති අඩුවයි. එම නිසා පන්සිල් රැකිමෙන් නිවත් දැකිය හැක්කේ එම අඩුව සම්පූර්ණ වූ විටයි. නමුත් ද්‍රන් මේ

පින්වතුන් කොපමණ ශිලය රක්කත් නිවත දුරයි. හේතුව කුමක්ද? උගත්කමයි.

පැරුන්නේ භාවිත කළ 'පණ්ඩිතයාට ඒදීන්ඩි යන්න බැහැ' යන කියමන මෙයට හොඳින් ගැලපෙනවා. ඒදීන්ඩි නම් ප්‍රයා ගික්ෂාවයි. පණ්ඩිතයාට කවදාවත් ප්‍රයා ගික්ෂාවේ යන්න බැහැ.

එම නිසා අඩිට වතුරාරය සත්‍යය අවබෝධ කර ගැනීමට අවශ්‍ය නම් මේ ලබාගත් උගත්කම විසි කළ යුතුමයි. උගත්කම විසි කළ යුතු කුමය බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වා දී තිබෙනවා. පින්වතුන්ට කියා දුන් භාවනා කුම දෙක වන සක්මන සහ ආනාපානසතිය 'මෝඩයක්' ලෙස වැඩිම මේ කුමයයි.

බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මයට අනුව උගත්කම විසිකර දමා සතිපටියානය වැඩිය යුත්තේ මෝඩයෙකු ලෙසයි. පණ්ඩිතයෙකු සතිපටියානය වඩන්න ගියෙන් එය පර්යේෂණයක් කරගන්නවා. පණ්ඩිතයෙක් සිතන්නේ බුදුරජාණන් වහන්සේ ද මනුෂ්‍යයෙක්. මමත් මනුෂ්‍යයෙක්. ඉතින් උන්වහන්සේ තේරුම් ගන් දේ තමන්ටත් තේරුම් ගත හැකියි කියලයි. ඉතින් පණ්ඩිතයාට තේරෙන්නේ මානව හිමිකම් පමණයි. මානව හිමිකම්, විද්‍යාව කියලා සිතන උගතා මෝඩයෙක් විදියට සතිපටියානය වැඩුවාත් පමණක් බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මයට ලගාවිය හැකියි.

ඉතින් මේ පින්වතුන් බුදුරජාණන් වහන්සේගේ දේශනයට අනුකූලව භාවනාව වැඩුවා ද නැද්ද යන්න සෞයාගත හැකි සූත්‍රයක් අද සාකච්ඡා කරන්න බලාපොරොත්තු වෙනවා. පසුගිය අවුරුද්ද තුළ විනාඩි

පහක් හෝ දහයක් වුවද කමත් කරන ලද භාවනාව බුද්ධ දේශනාවට එකගව මෝඩියෙකු සේ කර තිබිය යුතුයි.

පණ්ඩිතයෙක් වගේ කළා නම් පාරේ හිගාකැමයි සතිපටධානය වැඩිමයි දෙකම එක සමාන වෙනවා. ඇයි ඒ? ඔය විධි දෙකෙන්ම වන්නේ වයසට යැම පමණයි. ඔය දෙකම එකයි. සතර සතිපටධානය මෝඩියෙක් සේ වැඩුවාත් පමණක් ලැබෙන ප්‍රතිඵලයක් ගැනයි මේ සූත්‍රයේ සඳහන් වන්නේ. සතර සතිපටධානය වැඩිම යනු ශිල සහ සමාධි ශික්ෂා තොට ප්‍රයා ශික්ෂාව වැඩිමයි. නමුත් සතර සතිපටධානය වැඩිමට අවම වශයෙන් පංචීලයේ පිහිටි අයෙක් විය යුතුයි. නැත්තම් ශික්ෂාවේ ඉදිරියට යා තොගැකියි. සතර සතිපටධානය වැඩෙන සරලම භාවනා කුම දෙක සක්මන් භාවනාව සහ ආනාපානසනි භාවනාවයි.

මේ පින්වතුන් පසුගිය කාලය තුළ මේ භාවනාව දියුණු කරගන්නට මහන්සි වුණා. නමුත් මහන්සියේ ප්‍රතිඵලයක් තිබෙනවාද නැදේද යන ප්‍රශ්නය විසඳෙන්නේ භාවනාව වැඩුවේ මෝඩියෙකු ලෙස ද, පණ්ඩිතයෙකු ලෙස ද යන්න මතයි. සතර සතිපටධානය වැඩුවේ පණ්ඩිතයෙකු ලෙස නම් අවුරුද්දක් හිගාකැවා, නැත්තම් නිකම්ම වයසට ගියා භා සමානයි. එනමුත් මෝඩියෙකු ලෙස සතර සතිපටධානය වැඩුවා නම් ලැබෙන ප්‍රතිඵලය කායගතාසතියයි.

සතිපටධාන සූත්‍ර දේශනාවේ කායානුපස්සනා කුම දාහතරක් බුදුරජාණන් වහන්සේ අනුදාන වදාරා තිබෙනවා. මෙයින් කුමක් හෝ එක භාවනා කුමයක් මෝඩියෙක්

මෙන් වැඩුවා නම් මූලින්ම ලැබෙන ප්‍රතිඵලය ‘කායගතාසතියයි’.

ඉත්පසු වේදනාත්‍රපස්සනාවේද, විත්තාත්‍ර-පස්සනාවේද භාවනා ක්‍රම එක බැහින් හඳුන්වා දී තිබෙනවා. මින් කුමක් හරියට වැඩුවත් යන්නේ කායගතාසතියටයි. නමුත් පණ්ඩිතයෙක් සේ වැඩුවොත් යන්නේ වයසටයි.

ධම්මාත්‍රපස්සනාවේ දී භාවනා ක්‍රම පහක් උගත්වනවා. මෙයින් ඕනෑම භාවනා ක්‍රමයක් වැඩිමෙන් ලැබෙන ප්‍රතිඵලය කායගතාසතියයි. එසේ නම් සතර සතිපටියානයේ සඳහන් කුමන භාවනා ක්‍රමයක් හෝ මෝඩයෙක් සේ වැඩුවා නම් අවසානයේ ලැබෙන වටිනා ප්‍රතිඵලය වන්නේ කායගතාසතියයි.

මේ ප්‍රතිඵලය ගැන සිතන්න පණ්ඩිතයාට බැහැ. පණ්ඩිතකම කුණුගොඩක් භා සමානයි. නිතරම ඇවිස්සෙනවා. ඕනෑම කෙනෙකුට ඔය කුණුගොඩ කතාවකින්, පොතකින්, ලිපියකින්, ධර්ම දේශනාවකින් අව්‍යුස්සන්න පුළුවන්. තව කෙනෙක් දම්මාත්‍රපස්සනාවෙන් පමණයි නිවන් දකින්න පුළුවන් කියා කිවිවොත් අර කුණුගොඩ ඇවිස්සිලා පණ්ඩිතයා දම්මාත්‍රපස්සනාව වචන්න යනවා. නමුත් පණ්ඩිතයා දන්නේ නැහැ බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ග්‍රාවක බවෙන් ද තමන් ගිලිහුණු බව.

එයට හේතුව සතර සතිපටියානය යනු භාවනා ක්‍රම සතරක් නොව එකම භාවනාවක අවස්ථා, නැත්තම් වෙන්කර ගත හැකි කාරණා හතරක්. එසේ නම් කායාත්‍රපස්සනාව වැඩුවත් ඒ තුළ දියුණු වන්නේ

වේදනානු, විත්තානු, ධම්මානු යන අනුපස්සනාමයි. වේදනානුපස්සනාව වැඩුවත් දෙවනුව දියුණු වන්නේ කායානුපස්සනාවයි.

එසේ නොවෙනවා නම් අපි මනුෂ්‍යයකු නොවී කයක් නොමැති බ්‍රහ්මයෙක් විය යුතුයි නේදී? නමුත් බ්‍රහ්මයන්ට සතිපටියානය වඩන්න බැරි බවයි බුදුරජාණන් වහන්සේ අපට පෙන්වා දී ඇත්තේ.

යමෙක් ධම්මානුපස්සනාව වඩනවා නම්, දෙවනුව දියුණු වන්නේ විත්තානුපස්සනාවයි. ඉන්පසු වේදනානු-පස්සනාවත් පසුව කායානුපස්සනාවත් දියුණු වී අවසානයේ කායගතාසතියට පැමිණෙයි.

ලෝකික හා ලෝකෝත්තර සන්ධිස්ථානය තීරණය වන්නේ, එනම් ලෝකික හෝ ලෝකෝත්තර තත්ත්වය රඳා පවතින්නේ සතර සතිපටියාන හාවනාව වැඩිමෙන් ලබාගන්නා කායගතාසතිය කුළයි. සක්මන් හාවනාව වැඩුවත් අවසානයේ පැමිණෙන්නේ කායගතාසතියටයි. එබැවින් තමන් කරන්නා වූ හාවනාව සාර්ථක වීමට නම් අනිවාර්යයෙන්ම මෝඩයෙක් ලෙස මෙය වැඩිය යුතුමයි.

එම නිසා බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙතරම් වටිනාකමක් දී ඇති කායගතාසතිය කුමක්ද යන්න අපි නිවැරදි ලෙස වටහාගත යුතුයි. පින්වතුන් මේ වන විට දන්නවා කෙතරම් සිල් රක්කත්, දන් දුන්නත්, සමඟ හාවනාවක් කළත් එපමණකින් කායගතාසතිය දියුණු කළ නොහැකි බව.

වර්තමාන සමාජයේ බොහෝ දෙනෙකු කායගතාසතිය වැරදි ලෙස වටහාගෙන වැරදි අර්ථකථන

දෙනවා. මනුෂ්‍යයාට අතපය තැමීම, එස්ථීම වැනි කාය සංස්කාර කළ හැකි ගේරයක් ලැබේ තිබෙනවා. රෙදි සේදීම, හිස පිරීම, මුහුණ සේදීම, දරුවන් යක බලාගැනීම වැනි කායික ක්‍රියා සිහිකල්පනාවෙන් සිදුකිරීම කායගතාසතිය ලෙස අද සමාජයේ වැරදි පිළිගැනීමක් තිබෙනවා. එලෙස අවුරුදු තිහ භතලිහක් තමා කරන්නා වූ සියලු කායික ක්‍රියාවන් සිහිකල්පනාවෙන් කර, කායගතාසතිය වැඩු ලෙසට ප්‍රකාශ කරන අතැමි පුද්ගලයන් අපිට මූණගැසෙනවා. නමුත් රෙදි සේදීම, හිස පිරීම වැනි ක්‍රියා එසේ කළත් සිදුවන්නේ සංසාරයක් සේදීම පමණයි.

කායගතාසතිය තිබෙන තැන සංසාරයක් හදන්නේ තැහැ. කායගතාසතිය කියන්නේ ඔහොම දෙයක් නොවයි. සතර සතිපටියානයේ කුමන අනුපස්සනාවක් වැඩුවත් කායගතාසතියට එනවා. කායගතාසතිය කියන්නේ අපිට ලැබේ තිබෙන ගාරීරික සංසිද්ධියක සිහිය පැවැත්වීම තමයි. එහි වැරද්දක් තැහැ. නමුත් වෙනස වන්නේ සිහිය පවතින ගාරීරික සංසිද්ධිය පවතිනන් ‘මට අයිති’ ගේරයක තම නොවයි. මේ තමයි ප්‍රධානම ලක්ෂණය. දීන් එහෙනම් අතුරුවේ කවුද? ‘මම’. එක් එක් ක්‍රියාකාරකම්වල සිහිය පැවැත්වීම කායගතාසතිය නොවන්නේ එම නිසයි.

මම ‘කළ දෙයක’ කායගතාසතියක් තැහැ. නමුත් මගේ ‘ගාරීරික සංසිද්ධියක’ කායගතාසතිය තියෙනවා. මෙය තේරවිල්ලක් වගේ. එනම් කායගතාසතිය පවතිනන්නේ කයේ යමක් සතියට හසුවන විට ‘මගේ කයක්’ තියෙන තැනක නොවයි, ‘ධාතු හසුවන’ තැනකයි. එහෙනම් කවදා හෝ මේ පින්වතුන් තමන්ගේ

කයෙහි කොටසක් හෝ බාංශ විදියට දැකින තැන තමයි කායගතාසතිය පවතින්නේ.

දැන් මේ පින්වතුන් දැන්නවා කායගතාසතිය ලැබෙන්නේ සතර සතිපටියානයේ එක භාවනා ක්‍රමයක් මෝඩයෙකු ලෙස නිවැරදිව වැඩිමෙන් පමණක් බව. කායගතාසතියේ ගුණ පිළිබඳව මීලගට සලකා බලමු. කායගතාසතිය වචන විට විවිධ පුද්ගලයන්ට විවිධ අත්දැකීම් සහ විවිධ ගුණ ලැබෙනවා.

සක්මන් භාවනාවේ යෙදෙන විට නිරායාසයෙන් පොලොවට අඩිය තබන විට ‘නිරායාසයෙන්ම’ ඇති වන සතිය කායගතාසතියයි. එය සිතාමතා උත්සාහයෙන් කළ යුතු දෙයක් නොවෙයි. මේ පින්වතුන් මෙතෙක් කළ සක්මන් භාවනාව වැඩුවේ උත්සාහයෙන්. එසේ උත්සාහයෙන් කරන විට පුහුණුවක්, ශික්ෂාවක් ලැබෙනවා. ශික්ෂාවන් ලැබුණු ප්‍රතිඵලය කායගතාසතියයි.

සක්මන් භාවනාව මෝඩයෙකු ලෙස පුහුණු වූවා නම්, පොලොවේ අඩිය තබන සැම මොහොතුකම නිරායාසයෙන් සතිමන් වෙනවා. එසේ ‘නිරායාසයෙන්’ සතිමත්වීම කායගතාසතියයි. එය තවත් භාවනාවක් නොවෙයි, වැඩු දෙයක් නොවෙයි. භාවනාව වැඩිමෙන් ලැබුණු ප්‍රතිඵලය කායගතාසතියයි. මෙය ලැබීමට හේතු වන්නේ මහන්සි වීම නොවෙයි. බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වා දෙන ආකාරයට මෝඩයෙකු ලෙස නොසිට පණ්ඩිතයෙකු සේ අනුත් අනුකරණය කරමින්, තමන්ගේ උගත්කමින් මෙම ධර්මතාවය විශ්ලේෂණය කරමින්, හරි

දෙය සොයමින් මෙම භාවනා වැඩුවා තම් කායගතාසතිය ලැබෙන්නේ නැහැ.

එසේ තම් සක්මන් භාවනාවේ දී ඉළකයා සතිපටියානය වැඩිමට කළ යුත්තේ ඇවිදිම පමණයි. එය වෙතත්‍ය වැවේ විය හැකියි, වැසිකිලියට ඇවිද යාම විය හැකියි. කොහේ ඇවිද්දත්, ඇවිදින්න ඇවිදින්න වැබෙන්නේ කායගතාසතියයි. ආනාපානසති භාවනාව වැඩිමන් කායගතාසතිය ලැබෙන ආකාරය මීළගට සලකා බලමු.

ආනාපානසති භාවනාව කරන විට බුදුරජාණන් වහන්සේගේ උපදෙස ආශ්චර්යය සහ ප්‍රශ්චර්යය ස්ථරීය වන ස්ථානයට අවධානයෙන්, මෝඩයෙක් සේ සිටිමයි. මෙසේ සිටින විට තමුන්ගේ ගාරිරික ස්වරූපය අනුව නාසය, තොල, නාසයේ ඉහළ, නාසයේ කෙළවර, නාසයේ මුල, උදරය වැනි ස්ථාන සතියට හසුවීමට පුළුවන්. මෙහි අවසාන ප්‍රතිථලය කායගතාසතියයි.

මෙහිදී අවශ්‍ය වන්නේ ආශ්චර්යය ස්ථරීය වන ස්ථානයට සතිය පැවැත්වීමයි. එනමුත් භාවනා තොකරන අවස්ථාවල එසේ සතිය පැවැත්වීම පණ්ඩිතකමක් වෙනවා. එයට ස්ථානයක් සහ වේලාවක් තිබිය යුතුයි. නැත්තම් බුද්ධ උපදේශය අනිබවා යනවා. මෝඩයෙක් වන්නේ ආශ්චර්ය, ප්‍රශ්චර්ය ස්ථරීය වන මොහොතේ දී පමණක් එම ස්ථානයට සතිය පැවැත්වීමයි.

මෝඩයෙකු සේ ආශ්චර්යය ස්ථරීය වන තැන හෝ ප්‍රශ්චර්යය ස්ථරීය වන තැන ගැන අවධානයෙන් සිටින විට ටික ටික කිවුටු වන්නේ කායගතාසතියටයි. කායගතාසතිය ලබාගැනීමට කළ යුතු වන්නේ

සැමවේලේම සතිය පැවැත්වීම නොව ස්පරු වන මොහොතේ ඒ ස්ථානයට සතිය පැවැත්වීමයි.

මෝඩයෙකු ලෙස ආශ්වාසයේ හෝ ප්‍රශ්නවාසයේ සතිමත් වුවහොත් ඒ සතිමත් බවත් ග්‍රාවකයාට කරුණු දෙකක් තෙරුම් ගත හැකියි. එනම් ආශ්වාසයේ ස්වභාවය තේරීම සහ ආශ්වාසය ස්පරු වන කායික ස්ථානය තේරීමයි. ග්‍රාවකයාගෙන් බුදුරජාණන් වහන්සේ බලාපාරාත්තු වන්නේ මෙම කරුණු දෙක පමණයි. සැම මොහොත්ම නොව ආශ්වාසය ස්පරු වන මොහොතේ පමණක් කායික ස්ථානය තේරෙනවා නම් එය වර්තමානයයි.

සතිපටියානය වැඩෙන්නේ මේ අවස්ථාවේයි. භූදු වර්තමානය පණ්ඩිතකමට නොතේරුණත්, මෝඩයෙකු සේ භාවනාව පුරුදු වීමෙන් වර්තමානය තේරුම් ගත හැකියි. පණ්ඩිතයාට මෙය පර්යේෂණයක් වන බැවින් වර්තමානයෙන් ඇත් වෙනවා. කාලයක් කිස්සේ භාවනාව පූහුණු කිරීමෙන් ග්‍රාවකයාට ඔහුගේ ගරීරයෙන් තේරෙන්නේ ස්ථාන දෙකක් පමණයි. ආශ්වාස කරන විට ආශ්වාසය ස්පරු වන ස්ථානය තේරෙනවා. ප්‍රශ්නවාස කරන විට ප්‍රශ්නවාසය ස්පරු වන ස්ථානයක් තේරෙනවා. මෙය තේරෙන්නේත් ස්පරු වන මොහොතේ පමණයි.

පින්වතුන් මෙම ධර්මය ග්‍රවණය කරන අවස්ථාවේ ගරීරයේ නොයෙක් තැන් වගේම ගරීරයේ බරත් කිලෝ' ගණනක් තේරෙනවා. ඔය දනෙන කිලෝ' ගණන තමයි සංසාරය. පණ්ඩිතකම වැඩිවෙන්න වැඩිවෙන්න කිලෝ' ගණන වැඩි වෙනවා. ඒ භා සමානවම දුක වැඩි වෙනවා. දුක වැඩිවන විට උපාදානයන් වැඩි වෙනවා.

උන්වහන්සේ දේශනා කරන පිළිවෙළට කටයුතු කළාත් පින්වතුන්ට ඉතිරි වන්නේ කිලෝ ගණනක් බර ගරීරයෙන් ස්ථාන දෙකක් පමණයි. ඒ තමයි ආශ්චර්යය ස්පර්ශ වන මොහොතේ ගරීරයෙන් එක කොටසකුත්, ප්‍රශ්චර්යය ස්පර්ශ වන මොහොතේ ගරීරයෙන් එක කොටසකුත් වශයෙන්. ඒ කියන්නේ අර කිලෝ ගණනක් බර ගරීරයේ 'මම' ගරීර අංග දෙකක, කුඩා වර්ගජලයක, 'මම' බවට පත් කරනවා.

ආශ්චර්යය ස්පර්ශ වන තැනක් තිබෙන විට එතැන මම ඉන්නවා. ප්‍රශ්චර්යය ස්පර්ශ වන තැනක් තිබෙන විට එතැනත් මම ඉන්නවා. ඒ කියන්නේ සතිය ආශ්චර්යය හා ප්‍රශ්චර්යය ග්‍රහණය කරන බවයි. අන්න එවිට ගරීරයේ කිලෝ ගණනක බරට සමාන 'මම' ඉතා කුඩා වර්ගජලයකින් යුතු ස්ථාන දෙකකට සීමා වෙනවා. මෙහෙම ගරීරයේ ස්ථාන දෙකක පමණක් දැනීම තිබෙන විට මේ පින්වතුන්ට සිතෙන්න ප්‍රථම එයත් නැති වූවෙන් හොඳයි කියා හෝ මින්පසුව කුමක් සිදුවෙදියි කියා. එසේ නම් එය විදුරුණනා උපක්ලේශයක්. මෙය සිදුවන්නේ මුලදී නොව, හාවනාව දියුණු වී ආශ්චර්යය ස්පර්ශ වන තැන සහ ප්‍රශ්චර්යය ස්පර්ශ වන තැන පමණක් තේරෙන අවස්ථාවේදියි. එවිට ප්‍රතිඵලය ආශ්චර්යය සහ ප්‍රශ්චර්යය නොතේ යාමයි.

මෙසේ ආශ්චර්යය සහ ප්‍රශ්චර්යය නොතේරෙන අවස්ථාවේදී සතිපටියානයක් නැහැ. නමුත් පණ්ඩිතයේ කියන්නේ බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරන ලද සතිපටියාන හාවනාව එය බවයි. මෙම උපක්ලේශයට භසුවේ වසර පනහ හැට හෝ මිය යනතෙක්ම හාවනා කළත් එයින් ප්‍රතිඵලයක් නම් ලැබෙන්නේ නැහැ.

අැත්ත වගයෙන්ම මේ උපක්ලේශයන්ට හසුවන්නේ තමන්ගේ පණ්ඩිතකම නිසාමයි. මෙහෙම හසුවුණු පුද්ගලයන් බොහෝ සිටිනවා. මේ අයට බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරන සතිපටියානයටත් කායගතාසතියටත් ලංචෙන්න බැහැ. හඳුනාගන්නත් බැහැ.

දැන් මේ විදියට භාවනා කරන විට ආශ්චර්යය හා ප්‍රශ්නය ස්ථරී වෙන කොටස් දෙක පමණයි මගේ වන්නේ. එසේ මගේ වෙලා තිබෙන කොටස් දෙක බුදුරජාණන් වහන්සේ ධර්මානුකූලට හඳුන්වන්නේ “ඉති අඡ්ජකත්තංචා කායේ කායානුපස්සී විහරතී” සහ “බහිද්ධාචා කායේ කායානුපස්සී විහරතී” යනුවෙනුයි.

මෙහි ‘අඡ්ජකත්ත’ වගයෙන් හඳුන්වන්නේ සිහින් වී ගිය මමයි. මෙහිදී මම හැදෙන ගරීරයේ කොටස එනම් ආශ්චර්යය ස්ථරී වන වේලාවේ දෙනෙන කායික කොටස අඡ්ජකත්ත වෙනවා. එවිට මගේ කියා තිබෙන වත්කම එය පමණයි. නමුත් භාවනාව ආරම්භ කළේ කයෙහි කිලෝ ගණන පමණක් තොවෙයි, ගෙවල් දොරවල්, යාන වාහන, ඇඳුම් පැලැඳුම්, දරු මූණුපුරන් වගේ බොහෝ වත්කමක් තිබුණ මමෙක් තියාගෙන. ඉන්පසු මගේ යැයි කියාගත් මේ දේවල්වලට කුමක්ද වුණේ?

බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් මගේ කියා අයිතිවාසිකම් කිව හැකි ස්ථාන දෙකක් පමණක් තොරා දුන්නා. එනම් සක්මන් භාවනාව කරන විට යටිපතුල ස්ථරී වන ස්ථානය සහ ආනාපානසති භාවනාව කරන විට ආශ්චර්යය හා ප්‍රශ්නය ස්ථරී වන ස්ථානය යන දෙකයි. දැන් මගේ කියන්න පුළුවන් ඔය දෙකට පමණයි.

අන්න ඒ මොහොතේ මගේ වෙලා තිබෙන දේ අර්කත්තයි. ආශ්වාසය ස්පර්ශ වන විට අර්කත්ත කියන්නේ ස්පර්ශය දැනෙන ස්ථානයයි. එම ස්පර්ශය නැතිවෙන මොහොත බහිද්ධයි. බහිද්ධ කොටස මගේ වෙන්නේත් නැහැ, සතියට හසුවෙන්නේත් නැහැ.

මෙසේ මාරුවෙමින් භාවනාව සිදුවන අවස්ථාව තෙක් මෙය දියුණු කළාත් තමන්ගේ ගෝරය ධාතු බවට භැරෙනවා. මෙම තත්ත්වය “ඒස්සම්හය කාය සංඛාරං” ලෙස හඳුන්වනවා. එනම් ‘කාය සංස්කාර සංයිදුවලා’ යන්නයි. දැන් මගේ කියන කයෙන් කරන වැඩක් නැහැ. “ඒස්සම්හය කාය සංඛාරං” කියන තැනට පෙර මස්, ඇට කිලේ ගණනක් තමයි මේ සියලු වැඩ කලේ. එනම් මගේ කකුල, මගේ අත, මගේ ඔවුන, මගේ බෙල්ල ආදී වශයෙන් තේරෙන තැන්වල කාය සංස්කාර තිබෙනවා.

එහෙනම් දැන් කයට කුමක්ද වන්නේ? මය මට්ටමේ සිටින විට කය තේරන්නේ මගේ කයක් විදියට තොවෙයි, ධාතුවලින් සැදුණු කයක් හැටියටයි. දැන් කයෙහි තේරන්නේ උණුසුම්, සීතල, කම්පන, වංචල රිකක් පමණක් නම් එය මගේ වෙනවා ද? මගේ වෙන දෙයක උණුසුම්, සීතල, කම්පන, වංචල තිබෙන්නට බැහැ. එසේ නම් මේවා තමයි බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වා දෙන ධාතු. එනම් ධාතු කියන්නේ සතෙක්, පුද්ගලයෙක් තොවන කියන එකයි.

උපන්දා සිටම මගේ අත, මගේ කකුල, මගේ ඔවුන වන්නේ එම ස්ථානවල තිබුණු මස් සහ ඇටයි. නමුත් දැන් අත ඇතුළෙන් දැනෙන්නේ උණුසුම්, සීතල, කම්පන, වංචල රිකක් පමණක් නම් එය මගේ වෙනවා ද? මගේ වෙන දෙයක උණුසුම්, සීතල, කම්පන, වංචල තිබෙන්නට බැහැ. එසේ නම් මේවා තමයි බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වා දෙන ධාතු. එනම් ධාතු කියන්නේ සතෙක්, පුද්ගලයෙක් තොවන කියන එකයි.

එනමුත් අපට මේ මොහොතේ ගිරිරයේ තේරෙන මස්, ඇට කිලෝ ගණන ධාතු නොවෙයි, සත්ත්ව-පුද්ගලභාවයයි. සත්ත්ව-පුද්ගලභාවය තිබෙන තැන ධාතු නැහැ. බුදුරජාණන් වහන්සේ ධාතු කියා හඳුන්වන්නේ සතෙක් හෝ පුද්ගලයෙක් නැති තැනයි. අපි සංසාරයෙන් සහ උත්පත්තියෙන් ගෙනෙන අවධ්‍යාවයි, තණ්ඩාවය දී තිබෙන උපකුම්භිල රුවටිල්ල නිසා අපේ ගිරිරයේ තිබෙන මස්, ලේ, ඇට මමත්වයෙන් සලකනවා.

බුදුරජාණන් වහන්සේගේ දේශනාව වන්නේ එස් සැලකීම වැරදි සහගත බවයි. උන්වහන්සේ අවධාරණය කරන්නේ මෝඩයෙකු ලෙස සතිපටියානය වැඩීම අත්‍යවශ්‍ය බවයි. එවිට තමන් මමත්වයෙන් සලකන මස් කිලෝ ගණන ධාතු බවට පත් කරලා පෙන්වනවා.

නමුත් බොහෝ ආය මෙසේ ධාතු වශයෙන් දැනෙන විට, පණ්ඩිතයෙකු වී පර්යේෂණ කිරීමට, ධාතු ගැන සොයන්නට හෝ ඉගෙනීමට උත්සාහ කිරීමෙන් සතිපටියානය නොවැඩෙන තත්ත්වයකට පත්වෙනවා. මෙහෙම ඉගෙනගන්න හෝ සොයන්න උත්සාහ කරන්නේ 'මම' කියන කෙනායි.

ධාතු ගැන ත්‍යායාත්මක විස්තරයක් තිබෙන්නේ අහිඛ්‍යමයේයි. පණ්ඩිතයාගේ ලක්ෂණය තමයි අවුරුදු හැට පමණ වන කුරු වෙනත් විෂයන් ඉගෙනගෙන, හැට පැන්න පසුව ධාතු ගැන ඉගෙනීමට පත්ති යැම. එම නිසා අහිඛ්‍යමය සොයා ගොස් අවසානයේ ධාතු ගැන ඉගෙන ගත් 'මම' කියන කෙනෙක් බිජිවෙනවා. මෙවැනි පණ්ඩිතයන් කවදාවත්ම බුදුරජාණන් වහන්සේගේ උරුමය දකින්නේ නැහැ.

ලදාහරණයක් ලෙස රසායන විද්‍යා මහාචාර්යවරයෙකු ගතිමු. ඔහු මූල් කාලයේ ඉගෙන ගන්නේ ජලය සැදී ඇත්තේ හයිඩ්‍රිප්ත්‍රන් සහ ඔක්සිජ්න්ට්‍ලින් බවයි. ඔහු වියපත් ව්‍යුතු පසු දැන් ඔහුගේ දරුවන්ට කියනවා, “දරුවනි, මට ධර්මය කොට්ඨර ප්‍රත්‍යක්ෂද කියනවා නම් මට වතුර බොන විටදී පවා වතුර ඇතුළේ හයිඩ්‍රිප්ත්‍රන් සහ ඔක්සිජ්න් අතු පෙනෙනවා” කියා. වතුර විදුරුවක් තුළ එසේ අතු පෙනෙනවා නම් එතැන ඇත්තේ මානසික රෝගී තත්ත්වයක් පමණයි. වතුර සැදී ඇත්තේ හයිඩ්‍රිප්ත්‍රන් සහ ඔක්සිජ්න්ට්‍ලින් ව්‍යුත් වතුර විදුරුව තුළ එසේ අතු පෙනුණෙන් එය මානසික රෝගී තත්ත්වයක් හැර වෙන කුමක්ද?

එසේම ධාතු ගැන ඉගෙනීමට ගොස් සැම තැනම ධාතු පෙනෙන්නට ගතහොත් ඔහුන් නම් කරන්න වෙන්නේ මානසික රෝගීයෙකු ලෙසයි. මෙය බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මය විකෘති කිරීමක්. මෙවැනි පණ්ඩිතයන් අද බොහෝ සිටිනවා. ධාතු කියන්නේ එසේ දැකිය හැකි දෙයක් නොවයි. ධාතු යනු සත්ත්ව-පුද්ගල්‍යාවයෙන් තොර තැනයි. එසේ දකින තැනට බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒකායන මාරුගයක් දී තිබෙනවා. බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරන්නේ ධාතු වශයෙන් කය දැනෙන තැන කායගතාසතිය බවයි.

එසේ නම් පින්වත්න් කරගෙන ගිය භාවනාව මෝඩයෙකු මෙන් දිගටම පුහුණු කරගෙන ගියෙන් පින්වත්ත්වන්ටත් කායගතාසතිය පිහිටුවිය හැකියි. එසේ කායගතාසතිය හඳුනාගත නොහැකි නම් එය තමන්ගේ පණ්ඩිතකමක් නිසාමයි.

සක්මන් භාවනාවේ දී පාදය තබන විටම එතැන නිරායාසයෙන්ම සතිය පිහිටන විට කායගතාසතිය තිබෙනවා. ඒ සතිමත්හාවය තුළ ඒ මොහොතේ සත්ත්ව-පුද්ගලහාවය ඉවත් වන මූත් කායගතාසතිය නැති මොහොතේ නැවත සත්ත්ව-පුද්ගලහාවය නිරැපණය වෙනවා. මෙසේ කායගතාසතිය පවතින මොහොතේ සහ නොපවතින මොහොතේ මාරුවෙන් මාරුවට සත්ත්ව-පුද්ගලහාවය දැනී නොදුනී යනවා.

එවිට කායගතාසතිය පිහිටි කෙනෙකුගේ ජීවිතය ‘දෙමුහුන්’ ජීවිතයක් බවට පත්වෙනවා. විටෙක මමත්වය තිබෙන අතර විටෙක මමත්වය ධාතු බවට පත්වෙනවා. ධාතු තිබෙන්නේ කායගතාසතිය පවතින මොහොතේදියි. කායගතාසතිය නැති මොහොතේ පවතින්නේ සත්ත්ව-පුද්ගලහාවයයි.

එමෙන්ම ආනාපානසති භාවනාවෙන් ද කායගතාසතියට පැමිණිය හැකියි. එවිට කායගතාසතිය ඇති විට තිබෙන ලක්ෂණ මේ ධර්මයට අනුගත වෙනවා. “ඉති අත්කෝත්තංචා කායේ කායානුපස්සී විහරති” කියන තැන ධාතු නැහැ, කායගතාසතියත් නැහැ. හේතුව නම් ආශ්චරිය ස්ථාපිත වන තැනක් තේරෙනවා. එහෙම නම් ඒ තැන මගේ. ‘මම’ ඉන්න තැන ධාතු නැහැ. තොල, නාසය, උදරය වැනි මගේ ගරීර කොටසක් තේරෙන තැනක ධාතු නැහැ.

මේ බව දැනගැනීමට අනිධර්මය ඉගෙන ගත්තා කියා වැඩක් වන්නේ නැහැ. එසේ වුවොත් මිය යන තෙක්ම ඉගෙනීම පමණයි කළ හැකි වන්නේ. එහෙම නම් දැනගැනීමට ඇති ඒකායන මාරුගය සතර සතිපටියානය

පමණයි. ඒ වගේම දැනගත යුතු කාරණාව තමයි ‘මගේ’ ස්ථරයක් දෙනෙන අවස්ථාව ධාතු නොවෙයි, සත්ත්ව-පුද්ගලභාවය බව.

සතිපටියාන සූත්‍රයේ තිබෙන සෑම භාවනා ක්‍රමයක්ම පැහැදිලි කර අවසානයේ බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙවැනි වාක්‍යයක් දේශනා කර තිබෙනවා. “සමුදය ධම්මානුපස්සී වා කායස්මිං විහරති, වය ධම්මානුපස්සීවා කායස්මිං විහරති”. එවිට “සමුදය ධම්මානුපස්සී වා කායස්මිං විහරති” යන තැනට එන්නේ “අප්පෙක්කත්තංවා කායේ කායානුපස්සී විහරති” යන තැනට පසුවයි. ගුද්ධ විපස්සනාවේ තිබෙන්නේ “සමුදය ධම්මානුපස්සී වා කායස්මිං විහරති, වය ධම්මානුපස්සී වා කායස්මිං විහරති” කියන එකයි.

මෙය අපි දැන් කරන භාවනාවෙන් කොයි ආකාරයටද දෙනෙන්නේ කියා බලමු. මූලින්ම ආශ්චර්ය නාසයේ ස්ථරය වෙනවා දෙනෙන වේලාවට ගරීරයේ අනෙකුත් කොටස් නොදෙනෙන තරමට භාවනාව දියුණු වී තිබිය යුතුයි.

උදාහරණයක් ලෙස කොන්දේ කැක්කුමක් සහ පාද ගැන තේරුණා නම් මෙතැනදී කොන්ද සහ පාද මගේ වෙලායි තිබෙන්නේ. නමුත් භාවනාවේ දියුණුවත් සමග කිලෝ ගණනක් බර ගරීරයේ ස්ථරය ස්ථාන දෙකක් පමණක් දෙනෙන තැනට පත්වෙනවා. එතැනයි අප්පෙක්කත්ත බහිදි වෙන්නේ.

මේ අවස්ථාවේ දී පරයේෂණ තැනුව මෝඩයෙකු ලෙස භාවනාව දියුණු කළාත් ස්ථරය වන ස්ථානය මගහැරී, ආශ්චර්ය පමණක් සතියට තේරෙනවා. දැන් ඔය

අවස්ථාවේ දී පින්වතුන් තමන් කරන හාටනාවෙන් ඉහළම සති මට්ටමට පැමිණ තිබෙනවා.

තවත් දියුණු කළාත් විය යුත්තේ ස්පර්ශය තේරන මූත් ස්පර්ශ වෙන තැන නොතේ යැමයි. කිලෝ ගණනාවකින් අඩු කළ ගිරිරාංගයක් නැතිවී යනවා මෙන්ම මගේ කියා ගිරිරයක අයිතිවාසිකමත් නැති වී යනවා. මෙහි දී දැනෙන්නේ ‘සමුද්‍ය ධම්මානුපස්සි වා කායස්මිං විහරති’ යන ධර්මතාවයයි. කයේ හට ගැනීමක් තේරන මූත් හටගත් තැනක් නැහැ. එනම් ආශ්චර්යයේ ස්පර්ශයක් තේරනවා, ස්පර්ශ වන තැනක් නැහැ. ‘වය ධම්මානුපස්සි වා කායස්මිං විහරති’ යනු කුමක්ද? ‘වය’ යනු නැතිවී යාමයි. එනම් ආශ්චර්යයේ ස්පර්ශය මද වේලාවක් තේරී ඉන්පසුව නැතිවී යැමයි.

දැන් ඉතිරිව ඇත්තේ ධර්මතා දෙකක් පමණයි. එනම් හටගැනීම සහ නැතිවීමයි. මෙම ධර්මතා දෙක පමණක් තේරන විට දැනෙන ස්පර්ශය විශ්වයේ තිබෙනවා මිස ස්පර්ශය සිදුවෙන තැනක් දැනෙන්නේ නැහැ. කය තුළින් තැනක් නොතේ යන විට කයේ මමත්වය තිබිය නොහැකියි. මේ අවස්ථාවේදී තණ්හාවට ලැගුම් ගන්න කොහොත්ම ඉඩක් නැහැ. මෙම තැන බහුලිකත කළාත් නැත්නම් පුරුදේද දියුණු කළාත් කායගතාසතිය, ආශ්චර්ය-ප්‍රශ්චර්ය කම්පනයක පැවතීමට පූජාවන්. මේ තත්ත්වය තිරායාසයෙන් දැනෙන්නට පටන් ගත යුතුයි. මෙසේ සිදුවීමට සැහෙන කාලයක් හාටනාව මෝඩයෙකු සේ පුරුදු පුහුණු කළ යුතුයි.

මෙසේ දියුණු කළ හාටනාව, කායගතාසතියට පැමිණියහාත් පින්වතුන්ට මේ ඉඳගෙන ඉන්න

මොහොත්තේදීත් එම කම්පන දැනිය යුතුයි. එම දැනිම ගරීරයේ කොතැනද කියා තේරෙන්නේ නැහැ. එහෙම දැනෙන තැන තේරුණෙන් එය කායගතාසතිය නොවේ. එය එට පහළ සතියකි. එසේ මාරුවීමේ දී කළ යුත්තේ තව තවත් භාවනාව බහුලිකත කිරීමයි. එවිට මෙම ගුණයට පැමිණිය හැකියි.

තවත් කුමයකට මෙම කායගතාසතිය පිහිටිය හැකියි. සතිපටියාන භාවනා කරන විට හිස පුද්ගය ගරීරාංගයක් ලෙස නොව නිකමම නිකම පවතින හිසේ රස්නයක් ලෙස දැනිය හැකියි. මෙම ගුණය කුළ තව තවත් සතිමත් වීමෙන් භාවනාව දියුණු වන විට හිස නොදැනී රස්නය පමණක් දැනිමට පටන් ගනියි. එවිට හිස කයෙන් ඉවත් වෙලා, රස්නය කොහොද තිබෙන්නේ කියා සිතාගත නොහැකියි. එවිට තිබෙන්නේ විශ්වයේ. එහෙම නම් මෙතැනත් මමත්වය නැහැ.

මෙසේම ආනාපානසතියේ රිද්‍යමයක් ලෙස කෙනෙකුට කායගතාසතිය පිහිටිය හැකියි. තවත් කෙනෙකුට ගරීර අංගයක තිබෙන විවෘත, කම්පන, සිත, උෂ්ණ, මස් නටන, විදුලි කොටන, හිරිවැවෙන වැනි ස්වරුපයකින් කායගතාසතිය පිහිටිය හැකියි.

මේ දෙයාකාරයෙන්ම ලැබෙන කායගතාසතියේ වටිනාකම බුදුරජාණන් වහන්සේට එක සමානයි. මෙතෙක් විස්තර කළේ කායගතාසතියේ දකින්නට ලැබෙන ලක්ෂණයි. හරියටම පුරුදු කරගත් විට මේ තත්ත්වය භාවනා මොහොතේ දී පමණක් නොවෙයි සැම මොහොතකම දැනිය යුතුයි. නොඑසේ නම් අවම වශයෙන්

හිත තැන්පත් කළ විට දී වත් දැනිය යුතුයි. එහෙම දැනෙන වේලාවට පිහිට්තෙන්නේ කායගතාසතියයි.

මේ තත්ත්වයට එන විට මේ පින්වතුන්ට සතිපටියානයෙන් කායගතාසතිය වෙන්කර හඳුනා ගන්න පූජාවන්. නැත්තම් සතිපටියානයෙන් දියුණු කරගත් සතියකින් තොරව පොල් ගානවා යැයි සිතමින් පොල් ගැමී දී වත්, රේදී සේදනවා යැයි සිතමින් රේදී සේදීමේ දී වත් සංසාරය හඳුන සතියක් මිස කායගතාසතියක් පිහිට්තෙන් නැහැ. මෙවිට ධාතු ප්‍රකට වන්නේ නැහැ, ප්‍රකට වන්නේ සත්ත්ව-පුද්ගල ස්වභාවයමයි.

දැන් පින්වතුන්ට කායගතාසතිය පැහැදිලි විය යුතුයි. මෙම ධර්මතාවය සාකච්ඡාවෙන් හෝ තර්කයෙන් අත්විදිය තොහැකියි. කායගතාසතිය අත්විදිමට හැකි වන්නේ බුදුරජාණන් වහන්සේගේ උපදෙස් පරිදි පණ්ඩිතකම් ඉවත්කර මෝඩයෙකු ලෙස සතිපටියානය වැඩුවෙන් පමණයි. තමුත් විසින්ක් වැනි සියවසේ අපි උපදින කොටම පණ්ඩිතයි. එම නිසා සාමාන්‍ය ජීවිතයේ දී තොවයි, තම තමන් කරන සක්මන් හාවනාවේ දී සහ ආනාපානසති හාවනාවේ දී පණ්ඩිතකම් බිම තියන්න. එසේ කළේන් කවදා හෝ කායගතාසතිය ස්ථාවර වී එතැන් සිට ගුද්ධ විපස්සනාවකට යැමුව හැකි වෙයි.

එසේ නොවුණොත් සතිපටියානය වඩුමින් වයසට යැම පමණක් සිද්ධ වේවි. සංසාර ගැටළුව විසදා ගැන්මට පටන් ගත යුත්තේ ඔතැනිනුයි. කායගතාසතියට මෙහා දෙයක් බුදුරජාණන් වහන්සේට වැඩක් නැහැ.

එමෙන්ම සතිපටියානයේ සඳහන් කායානුපස්ස-නාව, වේදනානුපස්සනාව, විත්තානුපස්සනාව හා

ධම්මානුපස්සනාව යන හතරෙන් කුමක් වැඩුවත් කායගතාසතිය ලැබෙන බව දැනගත යුතුයි.

නමුත් ඇතැම් අය සමාජයට වැරදි අර්ථකරා දෙනවා. සතර සතිපටියානයේ කායානුපස්සනාව පමණක් වැඩුවාට නිවන් දකින්න බැහැ, දම්මානුපස්සනාවත් වඩාන්න ඕනෑ කියනවා. එවිට අපි හිතනවා කායානුපස්සනාව වඩාන්න කියන්නේ හෝඩිය පන්තිය. වේදනානුපස්සනාව වඩාන්න කියන්නේ දෙවැනි පන්තිය. විත්තානුපස්සනාව වැඩිම තුන්වැනි පන්තිය. හතරවැනි පන්තියට ගියාම තමයි නිවන් දකින්නේ කියලයි හිතෙන්නේ.

මේ සංසාරය හදන අධ්‍යාපන කුමයයි. මේ අධ්‍යාපන කුමයට වහල් වුණු අපි අර පණ්ඩිතයේ කියන එවාට රවවෙනවා. තමන් කළ භාවනාව කඩාකජ්පල් කරගෙන රේඛාට දම්මානුපස්සනාව වඩාන්න යනවා. එහෙම දෙයක් නොවෙයි මේ කියන්නේ. බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරන්නේ සතර සතිපටියානය කියන්නේ එක ක්‍රියාවලියක තිබෙන අංශ හතරක්. මේ හතරෙන් එකක් වැඩිම උන්වහන්සේට ප්‍රමාණවත්.

මිලාරික කයක් තිබෙන මනුෂ්‍යයාට පහසුයි කායානුපස්සනාව වැඩිම. වේදනානුපස්සනාව කියාදෙන හොඳ ගුරුකුලයක් තිබෙනවා නම් එයත් වඩාන්න පුළුවන්. එක් එක්කෙනාට ඕනෑ විදියට කරලා හරියන්නේ නැහැ. නමුත් මතක තියාගන්න, වේදනානුපස්සනාව වැඩුවත් එය දියුණු වෙනවා කියන්නේ එය ආපසු කායානුපස්සනාවට එන්න ඕනෑ. දම්මානුපස්සනාව වඩාන්න නම් එය දියුණු වෙනවා කියන්නේ දම්මානුපස්සනාවෙන් නිවන් දකිනවා

තොටෙයි. දියුණුව කියන්නේ රළුගට විත්තානුපස්සනාවට වැටෙනවා. තවත් ධම්මානුපස්සනාව දියුණු වන විට වේදනානුපස්සනාවට එන්න යිනැං. තවත් දියුණු වන විට තමයි කායානුපස්සනාවට එන්නේ.

වේදනා, විත්ත, ධම්ම කියන්නේ නාම ධරුම. කය කියන තැන ඉව්‍යාත්මක දෙයක් තියෙනවා. ඉව්‍යාත්මක දෙයක් ඇති තැනක තමයි බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වන සංසාර විමුක්තියට අවශ්‍ය කරන කායගතාසතිය පිහිටන්නේ.

එමෙන්ම පින්වතුන්ට කායගතාසතිය පිහිටන ස්වරුප එහෙමත් නැතිනම් කායගතාසතියට පැමිණෙන අනුමාන ලක්ෂණ තිබුණෙන් එය කායගතාසතිය කරගන්නට හදන්න එපා. එම ලක්ෂණ පැමිණ එම ගුණ පිහිටන විට තව තවත් හාටනාව දිගටම වඩන්න. එවිට නිරායාසයෙන්ම එම තත්ත්වයට පැමිණීම තමයි කායගතාසතිය වන්නේ.

මෙය ලබාගැනීමට නම් දැස් පියාගෙන, උත්සාහයෙන් යුතුව, නියමිත කාලයක් වෙන් කරගෙන කායානුපස්සනාව වැඩිය යුතුයි. නමුත් මෙය දිගටම කළ යුතු වන්නේ නැහැ. කායානුපස්සනාව කළක් වඩා විට ගෙදර දොරේ හෝ රැකියාවේ සාමාන්‍ය වැඩ කටයුතුවල නිරතව සිටින විටත් ‘නිරායාසයෙන්’ කායගතාසතිය පිහිටනවා.

මේ සංසාරයේ යම්කිසි හ්‍යියාවලියක් තිබේ ද ඒ ක්‍රියාවලියේ සත්ත්ව-පුද්ගල හාටය නැති තැන එනම් ‘මම’ නැති තැන තිබෙන හ්‍යියාව කායගතාසතියයි. මෙතැන ඉව්‍යාත්මකව ඉතුරු වෙන්නේ ධාතු පමණයි. ඒ සඳහා

බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙන නම වන්නේ පංච්කන්ධයේ අනිත්‍ය, දුක්ඛ, අනාත්ම යන ත්‍රිලක්ෂණයයි. එවිට කායගතාසතියෙන් නිරුපණය වන්නේ කුමක්ද? පංච්කන්ධයේ ත්‍රිලක්ෂණයයි. එසේ නම් කායගතාසතිය පිහිටීමට යමෙකු විසින් ආරය අෂ්ට්‍රාගික මාරුගය සම්පූර්ණ වී තිබිය යුතුයි. වෙනත් ආකාරයකට කියනවා නම් කායගතාසතිය ඇති තැන තිබෙන දහම පටිවිව සමුප්පාදයයි, එනම් හේතුවේ දහමයි. හේතුවේ දහමක් ඉතිරි වන්නේ සත්ත්ව-පුද්ගල භාවය නැති තැනයි. සත්ත්ව-පුද්ගල භාවය නැති තැන ඇත්තේ සම්මා දිවිධියයි.

ඉහත සඳහන් කරුණු ධර්මානුකූලව කෙටියෙන් පවසනවා නම් කායගතාසතිය ඇති තැන දැක්මක් ඇත. එය සම්මා දිවිධියයි. සම්මා දිවිධිය තුළ අන්තර්ගත වන්නේ වතුරාරය සත්‍යයයි. කායගතාසතිය ඇති තැන දහමක් ඇත. එය හේතු එල දහමයි. කායගතාසතිය ඇති තැන ද්‍රව්‍යාත්මක දෙයක් ඇත. එය පයිවි, ආපෝ, තේපෝ, වායෝ, ආකාස සහ වික්ද්‍යාණ යන ධාතු හයයි. කායගතාසතිය ඇති තැන වැටහිමක් ඇත. එය පංච්කන්ධයේ අනිත්‍ය, දුක්ඛ, අනාත්ම යන ත්‍රිලක්ෂණයයි.

දන් පින්වතුන්ට කායගතාසතිය ගැන අනුමාන දැනුමක් තිබෙනවා. ලබාගත හැකි කුමයන් පැහැදිලි කළා. දන් කළ යුතු දෙය තමයි සතිපටියාන භාවනාව මෝඩයෙකු ලෙස වැඩිම. මෝඩයෙකු ලෙස සක්මන් කළත්, ආනාපානසති භාවනාව කළත් කායගතාසතියට මේ ජීවිතයේ දී ම පත් වෙනවා. මෙයයි බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මය.

මෙසේ කායගතාසනිය වඩින විට දී ගුළුවත් ආරය ග්‍රාවකයා හෙවත් සතිපටියානය වඩින්නා සේවාන් බවට පත් වෙයි. ඉන්පසුව තවදුරටත් කායගතාසනිය වඩින විට දී ආගුව ක්ෂය වන අතර සකඟාගාමී බවත්, ඉන්පසුව අනාගාමී බවත්, අවසානයේ අරහත්භාවයත් සාක්ෂාත් කර ගනියි.

සතර සතිපටියානය ගැන පැහැදිලි කිරීමේ දී 'කායගතාසනිය' පිළිබඳව ධර්මයේ සඳහන් වෙනවා මිස වේදනාගතාසනිය, විත්තගතාසනිය හෝ ධම්මගතා-සනියක් පිළිබඳව සඳහන් වෙන්නේ නැහැ.

කායගතාසනියේ වැදුගත්කම පෙන්නුම කරන බුද්ධ දේශනා හැටැටක් පමණ අඩිගුත්තර නිකායේ අමත වග්ගයේ හා කායගතාසනි වග්ගයේ ඇතුළත් වෙනවා. මේ සම්බන්ධව ග්‍රාවකයා දැනුවත්වීම ඉතා වැදුගත්.

බුදුරජාණන් වහන්සේ ජප්පාණක සූත්‍රයෙන් විශේෂයෙන් උප්පටා දක්වන ධර්ම කාරණය වන්නේ කායගතාසනියයි. කායගතාසනියට පත් වූ විට සංසාරය සකස් කරන ඇස, කන, නාසය, දිව, කය සහ මනස යන ඉන්දියයන් සංසාර විමුක්තිය ලබා දෙන ඉන්දියයන් බවට පත්වන ආකාරය ජප්පාණක සූත්‍රයෙන් විග්‍රහ වෙනවා.

කායගතාසතිය තුළ පවතින ගුණ

අංගුත්තර නිකාය, ඒකක නිපාතයේ ඇති කායගතාසති වග්ගය සහ අමත වග්ගයේ සඳහන් සූත්‍ර (පිටු අංක 99-130) ඇසුරිනි.

- 1 කායගතාසතිය සතිපටියාන හාවනාව මනාකොට වැඩීමෙන් ලැබෙන ප්‍රතිඵලයකි.
- 2 මහා සතිපටියාන සූත්‍රයේ කායානුපස්සනාවේ සඳහන් හාවනා ක්‍රම දාහතරෙන් ඕනෑම එකක් මනාලෙස වැඩීමෙන් කායගතාසතිය ලබාගත හැකි වේ.
- 3 මහා සතිපටියාන සූත්‍රයේ වේදනානුපස්සනාවේ සඳහන් හාවනා ක්‍රමය වැඩීමෙන් ද කායානුපස්සනාවට පැමිණ අවසානයේ කායගතාසතිය ලබාගත හැකි වේ.
- 4 මහා සතිපටියාන සූත්‍රයේ විත්තානුපස්සනාවේ සඳහන් හාවනා ක්‍රමය වැඩීමෙන් ද කායානුපස්සනාවට පැමිණ අවසානයේ කායගතාසතිය ලබාගත හැකි වේ.
- 5 මහා සතිපටියාන සූත්‍රයේ ධම්මානුපස්සනාවේ සඳහන් හාවනා ක්‍රම පහෙන් ඕනෑම එකක් වැඩීමෙන් ද කායානුපස්සනාවට පැමිණ අවසානයේ කායගතාසතිය ලබාගත හැකි වේ.
- 6 කායගතාසතිය පවතින්නේ ප්‍රයු ගික්ඡාව තුළයි.
- 7 කායගතාසතිය යනු වර්තමානයේ පවතින කායික සංසිද්ධියක් තුළ සතිමත් වීමකි.

- 8 කායගතාසතිය පවතින අවස්ථාව සත්ත්ව-පුද්ගල හාවයකින් තොර, උපාදානයක් නොමැති අවස්ථාවකි.
- 9 සක්මන් හාවනාව කාලයක් හොඳින් පූහුණු වීමෙන් පසුව, පාද පොලොවේ ස්ථරී වීමත් සමගම කායගතාසතිය පිහිටයි. එය නිරායාසයෙන් ලැබෙන ප්‍රතිඵලයක් විය යුතුය.
- 10 ගිරිරය තුළින් ආශ්චර්ය ප්‍රශ්නාසයේ රිද්ධියක් වශයෙන් කායගතාසතිය පිහිටන අවස්ථා ද ඇත.
- 11 ගිරිරයේ කොටසක සතර මහා ධාතුවල ස්වභාව ලක්ෂණ වන උණුසුම, ශිතල, කම්පන, වංචල, වැශිරෙන, තදවන ආදී ගුණවල සතිමත් වීමෙන් කායගතාසතිය පිහිටන අවස්ථා ඇත.
- 12 මතා ලෙස පවත්වාගෙන යන කායගතාසතියට ඇස්, කන්, තාසාදී උපතින් ලැබුණු ඉත්දියයන් හය තම පාලනයට තතු කර ගත හැකි වේ.
- 13 ගුත්ත්වත් ආර්ය ග්‍රාවකයා සෝචන් බවට පත් වීමට කායගතාසතිය පවත්වාගෙන යා යුතුය.
- 14 සෝචන් බව ලැබු පුද්ගලයකු කායගතාසතිය පවත්වා ගෙන යන විට ආගුව ක්ෂය වී සකඟාගාමි බවට පත් වෙයි.
- 15 සකඟාගාමි බව ලැබු පුද්ගලයකු කායගතාසතිය පවත්වා ගෙන යන විට ආගුව ක්ෂය වී අනාගාමි බවට පත් වෙයි.
- 16 අනාගාමි බව ලැබු පුද්ගලයකු කායගතාසතිය පවත්වා ගෙන යන විට ආගුව ක්ෂය වී රහත් බවට පත් වෙයි.

ඡ්‍රීස්පාණක සූත්‍රය (පරිවර්තනය)

මා විසින් මෙසේ අසන ලදී. එක් කලෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත් තුවර සම්පයෙහි වූ අණ්ඩුවූ සිටාණන් විසින් කරවන ලද ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සේක. එහි දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ‘මහණෙනි’යි කියා හික්ෂුන් ඇමතුහ. ‘ස්වාමීනි’යි කියා ඒ හික්ෂුහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට උත්තර දුන්හ. (එච්ච) භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදාල සේක.

“මහණෙනි, පැසවූ වණයක් ඇති පුරුෂයෙක්, තෙම කටු සහිත වනයකට පිවිසෙන්නේය. කුස කටු හෝ ඔහුගේ පාදයන් විදින්නාහුය. සරපතු නම් කටු හෝ ඔහුගේ අත්පා කපන්නේය. මහණෙනි, ඒ පුරුෂතෙම ඒ හේතුවෙන් බොහෝ සෙයින් දුකක් දෙම්නාසක් හෝ විදින්නේය. මහණෙනි, එසේම මෙහි ආරණ්‍යයට ගියා වූ හෝ ගමට ගියා වූ හෝ ඇතැම මහණෙක් ‘මේ ආයුෂ්මත්තෙම මෙසේ කරන්නෙකි, මෙසේ හැසිරෙන්නෙකි.’ අපිරසිදු වූ නම් කටුවකැයි කියන්නෙකු ලබන්නේය. ඔහු කටුවකැයි දැන සංවරය ද අසංවරය ද දත් යුතුයි.”

“මහණෙනි, කෙසේ නම් අසංවරය වේ ද, මහණෙනි, මේ ගාසනයෙහි හික්ෂුතෙම ඇසින් රුපයක් දැක ප්‍රිය ස්වභාව ඇත්තා වූ රුපයෙහි ඇමෙල් ද, අප්‍රිය ස්වභාව ඇත්තා වූ රුපයෙහි කිපේ ද, නොඩුඩු සිටි කය පිළිබඳ සිහි ඇත්තේ කාමාවවර සිත්විලිවලින් යුක්තව වාසය කෙරේ ද, යම් තැනෙක්හි ඔහුට උපන්නා වූ ඒ ලාමක වූ අකුසල ධම්යෝ

ඉතිරි නැතිව නිරුබවෙන් දී, ඒ අරහත්තල සමාධිය දී අරහත්තල ප්‍රදාව ද තත් වූ පරිද්දෙන් දැන තොගනී ද,

කනින් ගබ්දයක්,නාසයෙන් ගන්යක් ...,,දිවෙන් රසයක්,කයින් ස්පෑඩියක් ...,,සිතින් ධමියක්

මහණෙනි, පුරුෂයෙක් තෙම තොයෙක් වාසස්ථානය ඇති තොයෙක් ගොවර ඇති සතුන් සයදෙනෙක් අල්ලාගෙන දැඩි රහුණකින් බඳින්නේය. සමීයෙකු අල්වා දැඩි රහුණකින් බඳින්නේය. කිහිලෙකු අල්ලා දැඩි රහුණකින් බඳින්නේය. පක්ෂීයෙකු දැඩි රහුණකින් බඳින්නේය. බල්ලෙකු ගෙන දැඩි රහුණකින් බඳින්නේය. හිවලෙකු ගෙන දැඩි රහුණකින් බඳින්නේය. වදුරෝකු ගෙන දැඩි රහුණකින් බඳින්නේය. දැඩි රහුණින් බැඳ එකට ගලපා භරින්නේය. ඉක්බිති මහණෙනි, ඒ තොයෙක් වාසස්ථාන ඇති තොයෙක් ගොවර ඇති සතුන් සයදෙන තමතමන්ගේ වාසස්ථාන (කරා) විශේෂයෙන් අදින්නේය. සමීයා තුඩිසට ප්‍රවිෂ්ට වෙමියි (එ අතට) අදින්නේය. කිහිලා ජලයට ප්‍රවිෂ්ට වෙමියි අදින්නේය. පක්ෂීයා අහසේහි පියාසර කරමියි අදින්නේය. බල්ලා ගමට වදින්නෙමියි අදින්නේය. සිවලා සොහොනට යන්නෙමියි අදින්නේය. ව්‍යුරා වනයනට වදින්නෙමියි අදින්නේය.

මහණෙනි, යම් අවස්ථාවක ඒ සදෙනා ක්ලාන්ත වූවාහු ද ඉක්බිති ඒ සතුන්ගෙන් යමෙක් බලවත් ද ඔවුහු ඔහුට අනුව යන්නාහුය. වසහයට යන්නාහුය. මහණෙනි, එසේම යමිකියි හිසුවක් විසින් කායගතාසතිය තොවඩා ලද්දේ

ද, ඔහුල වගයෙන් තොකරන ලද්දේ ද, ඇස මතාප රුපයන් වෙත ඔහු ගෙනයයි. ඔහුට අමතාප රුපයෝ පිළිකුල් වෙත්. කන මතාප ගබඳයන් වෙත ඔහු ගෙනයයි. ඔහුට අමතාප ගබඳයෝ පිළිකුල් වෙත්. නාසිය මතාප ගත්තයන් වෙත ඔහු ගෙනයයි. ඔහුට අමතාප ගත්තයෝ පිළිකුල් වෙත්. දිව මතාප රසයන් වෙත ඔහු ගෙනයයි. ඔහුට අමතාප රසයෝ පිළිකුල් වෙත්. කය මතාප ස්පර්හයන් වෙත ඔහු ගෙනයයි. ඔහුට අමතාප ස්පර්හයෝ පිළිකුල් වෙත්. සිත මතාප ධම්මියන් කෙරෙහි අදි. ඔහුට අමතාප ධම්මියෝ පිළිකුල් වෙත්. මහණෙනි, මෙසේ වනාහි අසංවරය වේ.”

“මහණෙනි, කෙසේ සංවරය වේද, මහණෙනි, මේ ගාසනයෙහි හිකුව ඇසින් රුපයක් දැක ප්‍රිය ස්වරුප වූ රුපයෙහි තොඟැලයි ද, අප්‍රිය ස්වරුප වූ රුපයෙහි තොකිපෙයි ද, ලෝකාත්තර සිත් ඇත්තේ එළඹ සිටි කය පිළිබඳ සිහිය ඇතිව වාසය කරයි ද, උපන් ආමක අකුසල ධම්මියෝ යම් තැනෙක ඉතිරි තොවී නිරුච්චෙන් ද, ඒ අර්හත්ථල සමාධිය ද අර්හත්ථල ප්‍රජාව ද තත් වූ පරිද්දෙන් දනී ද,

“කනින් ගබඳයක් අසා ප්‍රිය ස්වරුප වූ ගබඳයෙහි තොඟැලයි ද, අප්‍රිය ස්වරුප වූ ගබඳයෙහි තොකිපෙයි ද, ලෝකාත්තර සිත් ඇත්තේ එළඹ සිටි කය පිළිබඳ සිහිය ඇතිව වාසය කරයි ද, උපන් ආමක අකුසල ධම්මියෝ යම් තැනෙක ඉතිරි තොවී නිරුච්චෙන් ද, ඒ අර්හත්ථල සමාධිය ද අර්හත්ථල ප්‍රජාව ද තත් වූ පරිද්දෙන් දනී ද,

නාසයෙන් ගද සුවඳක් ආස්‍රාණය කොට ප්‍රිය ස්වරූප වූ ගන්‍යයෙහි නොඇලෙයි ද, අප්‍රිය ස්වරූප වූ ගන්‍යයෙහි නොකිපෙයි ද, ලොකාත්තර සින් ඇත්තේ එළඹ සිටි කය පිළිබඳ සිහිය ඇතිව වාසය කරයි ද, උපන් ලාමක අකුසල ධම්‍යෝ යම් තැනෙක ඉතිරි නොවී නිරුච්චෙන් ද, ඒ අර්හත්ථල සමාධිය ද අර්හත්ථල ප්‍රජාව ද තත් වූ පරිද්දෙන් දනී ද,

දිවෙන් රසයක් විද ප්‍රිය ස්වරූප වූ රසයෙහි නොඇලෙයි ද, අප්‍රිය ස්වරූප වූ රසයෙහි නොකිපෙයි ද, ලොකාත්තර සින් ඇත්තේ එළඹ සිටි කය පිළිබඳ සිහිය ඇතිව වාසය කරයි ද, උපන් ලාමක අකුසල ධම්‍යෝ යම් තැනෙක ඉතිරි නොවී නිරුච්චෙන් ද, ඒ අර්හත්ථල සමාධිය ද අර්හත්ථල ප්‍රජාව ද තත් වූ පරිද්දෙන් දනී ද,

ගරිරයෙන් ස්පෑඩියක් ස්පෑඩි කොට ප්‍රිය ස්වරූප වූ ස්පෑඩියෙහි නොඇලෙයි ද, අප්‍රිය ස්වරූප වූ ස්පෑඩියෙහි නොකිපෙයි ද, ලොකාත්තර සින් ඇත්තේ එළඹ සිටි කය පිළිබඳ සිහිය ඇතිව වාසය කරයි ද, උපන් ලාමක අකුසල ධම්‍යෝ යම් තැනෙක ඉතිරි නොවී නිරුච්චෙන් ද, ඒ අර්හත්ථල සමාධිය ද අර්හත්ථල ප්‍රජාව ද තත් වූ පරිද්දෙන් දනී ද,

“සිතින් ධම්‍යෝ දැන ප්‍රිය ස්වරූප වූ ධම්‍යෝහි නොඇලෙයි ද, අප්‍රිය ස්වරූප වූ ධම්‍යෝහි නොකිපෙයි ද, ලොකාත්තර සින් ඇත්තේ එළඹ සිටි කය පිළිබඳ සිහිය ඇතිව වාසය කරයි ද, උපන් ලාමක අකුසල ධම්‍යෝ යම් තැනෙක ඉතිරි

නොවී නිරුඩ්‍රවත් ද, ඒ අර්හත්ථල සමාධිය ද අර්හත්ථල පූජාවද තත්ත්ව පරිද්‍යෙන් දනී ද,

මහණෙනි, පුරුෂයෙක් තෙම නොයෙක් වාසස්ථාන ඇති නොයෙක් ගොවර ඇති සතුන් සයදෙනෙක් අල්ලාගෙන රහැණින් දැඩිව බදින්නේය. සහියෙකු අල්වා රහැණින් දැඩිව බදින්නේය. කිහිපිලෙකු අල්ලා රහැණින් දැඩිව බදින්නේය. පක්ෂීයෙකු ගෙන රහැණින් දැඩිව බදින්නේය. බල්ලෙකු අල්වා රහැණින් දැඩිව බදින්නේය. හිවලෙකු අල්වා රහැණින් දැඩිව බදින්නේය. වදුරෝකු අල්වා රහැණින් දැඩිව බදින්නේය. රහැණින් දැඩිව බැඳ උලක හෝ කණුවක හෝ බදින්නේය. මහණෙනි, ඒ නොයෙක් නොයෙක් වාසස්ථාන ඇති නොයෙක් නොයෙක් ගොවර ඇති සතුන් සදෙනා තමතමන්ගේ වාසස්ථාන කර අදින්නේය. සහියා තුළිසට ප්‍රවිෂ්ට වන්නෙමැයි අදින්නේය. කිහිපිලා ජලයට පනින්නෙමියි අදින්නේය. පක්ෂීයා අභයින් යන්නෙමියි අදින්නේය. බල්ලා ගම වදින්නෙමියි අදින්නේය. සිවලා සොහොනට යමියි අදින්නේය. වදුරා වනයට ප්‍රවිෂ්ටවෙමියි අදින්නේය.

මහණෙනි, යම් දවසක ඒ සතුන් සදෙනා ක්ලාන්ත වූවාහු ද, වෙහෙසට පත්වූවාහු වෙත් ද, එකල්හි ඒ උල හෝ කණුව හෝ ඇසුරු කොට සිටින්නේය, හිඳින්නේය, නිදින්නේය, ඒ පුලේ හෝ කණුවේ හෝ වසහයට යන්නේය.

මහණෙනි, එසේම යම්කිසි හිඹුවක් විසින් කායගතාසතිය පුරුදු කරන ලද්දේ ද, බහුල වශයෙන් කරන ලද්දේ ද,

මනාප රුපයන් කෙරෙහි ඒ ඇසි නොඅදියි. ඔහුට අමනාප රුපයෝ පිළිකුල් නොවෙත්. මනාප ගබ්දයන් කෙරෙහි ඒ කන නොඅදියි. ඔහුට අමනාප ගබ්දයෝ පිළිකුල් නොවෙත්. මනාප ගක්කයන් කෙරෙහි ඒ නාසිය නොඅදියි. ඔහුට අමනාප ගක්කයෝ පිළිකුල් නොවෙත්. මනාප රසයන් කෙරෙහි ඒ දිව නොඅදියි. ඔහුට අමනාප රසයෝ පිළිකුල් නොවෙත්. මනාප ස්පෑඩියන් කෙරෙහි ඒ කය නොඅදියි. ඔහුට අමනාප ස්පෑඩියෝ පිළිකුල් නොවෙත්. මනාප ධමීයන් කෙරෙහි ඒ සිත නොඅදියි. ඔහුට අමනාප ධමීයෝ පිළිකුල් නොවෙත්.

මහණෙනි, මෙසේ සංවරය වේ. මහණෙනි, දැඩි පුලක් හෝ කණුවක් හෝ යනු කායගතාසනියට නමකි. එසේ හෙයින් මහණෙනි, මෙහි මෙසේ හික්මිය යුතුයි. අප විසින් කායගතාසනිය වඩන ලද ද, බහුල වශයෙන් කරන ලද ද යානාවක් මෙන් කරන ලද ද, ආධාරස්ථානයක් මෙන් කරන ලද ද නැවත නැවත සිටින ලද ද, පුරුදුකරන ලද ද, හොඳාකාර පටන්ගන්නා ලද ද වන්නේයයි මහණෙනි, මෙසේ හික්මිය යුතුයි.

(සංයුත්ත නිකාය-සලායනන සංයුත්තය)

ඡ්‍රේප්පාණක සූත්‍ර දේශනාව

අපි දැන් මේ වේලාව යොදා ගනිමු මේ ඡ්‍රේප්පාණක සූත්‍රයේ තිබෙන ධර්ම කාරණා වික පැහැදිලි කරගන්න. බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ සූත්‍ර අතර ධර්මය විග්‍රහ වන ප්‍රධාන ආකාර දෙකක් දකින්න පුළුවන්. යම්කිසි පුද්ගලයෙක් හෝ පුද්ගල සමුහයක් අරමුණු කරගෙන ඒ මොහොතේ පරිසර සාධක මත පැනනැගුණු ගැටළුවක් හෝ සංවාදයක් ඇසුරු කරගෙන ධර්මය දේශනා කිරීම එක ආකාරයක්. රේ අමතරව තමන් වහන්සේ විසින්ම අද ද්‍රව්‍යෙක් මම ධර්මයක් දේශනා කරනවා, හොඳින් අහන්න කියා නිදානයක් නැතිව දේශනා කළ සූත්‍ර තිබෙනවා. මෙම සූත්‍රය බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කර තිබෙන්නේ විශේෂ නිදානයක් නැතුවයි.

බුද්ධ යානයෙන් විශේෂ පුද්ගලයෙකු හෝ සමුහයක් උදෙසා සිදු කරන දේශනාවලට වඩා උන්වහන්සේම හිතලා “මහමෙනි, මම ධර්මයක් දේශනා කරමි, හොඳින් අසන්න” කියා උන්වහන්සේගෙන්ම නිරායාසයෙන් එන ධර්ම පුළුගක් වැදගත්. මෙම සූත්‍රයද එතැනු සිටි පුද්ගලයෙක් අරහයා හෝ සමුහයක් අරහයා හෝ යම් සිදුවීමක් උපමා කරගෙන දේශනා කළ එකක් නොවෙයි. එම නිසා මෙම සූත්‍රය අපට ඉතා වැදගත් වෙනවා. උන්වහන්සේ විසින් දේශීත බොහෝ ධර්ම කරුණු මෙහි අන්තර්ගත වෙනවා.

ඡ්‍රේප්පාණක කියන වචනයේ තේරුම, පාණක කියන්නේ සතුන්. ‘ඡ’ යන්නෙන් අදහස් වන්නේ හය කියන එකයි. එහෙනම් සතුන් හයදෙනෙක් පාදක කරගෙන දේශනා කළ නිසා මෙය නම් කරලා තියෙනවා

ප්‍රජ්‍යාණක කියලා. මෙහි උපමා තුනක් තිබෙනවා. මෙම උපමා තුනෙන් ඔය සතුන් හයදෙනා පිළිබඳව උපමා කරන්නේ පසුවයි. ර්ට පෙර උන්වහන්සේ මනුෂ්‍යයාට තේරෙන තමන්ගේ ජීවිතය සම්බන්ධව උපමාවක් දෙනවා.

එනම් ගාරීරික තුවාලයක් තිබෙන මනුෂ්‍යයෙක් ඉතාම කටු සහිත වනාන්තරයක ඇවිදිනවා නම් එහි ඇති කටු පැහුරු, කටු ගස්, විවිධ තණකොළ වර්ග, ඒ කටු ඇතිලා තුවාලය පැරීලා මහත් දුකකට පැමිණෙනවා නේද? කියලා හික්ෂුන් වහන්සේලාගෙන් විමසනවා. දැන් කටු සහිත වනාන්තරයක තුවාලයක් තිබෙන මනුෂ්‍යයෙකුට ගමන් කරන්න වුණෙන් ඒ වනාන්තරයේ ගමන් කරන තාක් කල් අර කටුවලින් තුවාලයට හානි පැමිණිලා දුක් විදින්න වෙනවා. නමුත් කටු සහිත මේ වනාන්තරයේ ඒ පුද්ගලයා බොහෝම සංවර්ධ ගියෙන්, ඩුගාක් ආරක්ෂා වුණෙන් ඒ දුක් අසු කරගන්න පුළුවන්. බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙම උපමාවෙන් මහා සංසරත්නය ඇතුළු සියලුම ග්‍රාවකයන්ට පැහැදිලි කරන ධර්මය තමයි මේ සංසාරගත සත්ත්වයාන් තුවාලයක් කියන එක. මේ තමයි ධර්මය.

උන්වහන්සේ මූලින්ම උපමා කරන්නේ සංසාරගත සත්ත්වයෙක් ගැන. ඒ කියන්නේ අපි. අපිට ගාරීරයක් තියෙනවා. එම ගාරීරයේ තුවාලයක් හැඳුණු වේලාවක කැලයේ ඇවිදින්න ගියෙන් ඒ දැනෙන දුක්, අසහනය, හානිය හැමෝම අත්දැකලා, අත්විදලා තියෙනවා. උන්වහන්සේ ඒ අත්දැකීම පළමුවෙන්ම සිහිපත් කරවනවා. තමන්ගේ ජීවිතවල දී මෙය ප්‍රායෝගික දෙයක්. ඉන්පසුව පෙන්වා දෙනවා, ඔය මනුෂ්‍යත්වය හෝ සත්ත්ව-පුද්ගල්‍යාවය කියන්නේ සංසාරගත තුවාලයක්. එහෙනම්

අපි භැම දෙනාටම බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙන නම්බුනාමය තමයි තුවාලයක් කියන එක. කොහො තුවාලයක්ද? සංසාරයේ තුවාලයක්. එහෙනම් සංසාරයේ තුවාලයකින් පූක්ත අපිට මොකද වෙන්නේ? සංසාරය කියන්නේ කටු සහිත වනයක් නම් මේ සංසාරගත තුවාලය භැම වේලේම පැරෙනවා. මක් නිසා ද? සංසාරයේ ගමන් කරන නිසා. මේ තුවාලය සුවවෙන්නේ නැති තාක් කල් සංසාර විමුක්තියක් නැහැ. ඇත්තටම මේ සංසාරගත තුවාලය කියන්නේ සත්ත්ව-පුද්ගලභාවයයි. දැන් බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මයට අනුව මේ වාචිවෙලා ඉන්නේ සංසාරගත තුවාල විකක්. අරයගේ තුවාලයක් තියෙනවා මගේ නම් නැහැ කියන්න බැහැ. අරයගෙන් තුවාලේ, මගෙන් තුවාලේ. දෙකම සංසාරගත තුවාල.

එහෙනම් මේ පින්වතුන් ඔය තුවාලය අද පාරවාගන්න පටන් ගත්තේ, කටු ඇතෙනගන්න පටන් ගත්තේ උදේ අවදි වූ වේලාවේ සිටයි. දැන් වෙනකාට සැහෙන කටු ප්‍රමාණයක් ඇතෙනගන ඔය තුවාලය පාරවාගෙන. ඒ නිසා ඔය තුවාලය කවදාවත් සුව වෙන්නේ නැහැ. මේ තුවාලය අපිට උත්පත්තියෙන්ම උරුමයි. සංසාරගත කැලයේ තියෙනවා කටු වර්ග හයක්. මේ තුවාලයේ ඇතෙන්න, තුවාලය පාරවන්න, තුවාලය ඔබුදුවන්න පූජාවන් කටු වර්ග හයක්. ඒ හය ගැන බුදුරජාණන් වහන්සේ අපට පෙන්වා දෙනවා. ඒ හය තමයි අපිට සංසාරයෙන්ම දුයාද ව්‍යුණු ඇස්, කන්, නාසාදී ඉන්දිය පද්ධතිය.

එහෙනම් මේ සංසාරගත තුවාලය පාරන එක කටුවක් තමයි ඇහැට රුප පෙනීම. ඇසෙන් රුප දකින විට මේ තුවාලය පැරෙනවා. ඒ වගේම කනෙන් ගබඳ

අසන විට, නාසයට ගදුපූවල දැනෙන විට, දිවට රසයක් දැනෙන විට, කයට ස්ථරීය දැනෙන විට මේ තුවාලය පැරෙනවා. මනසට අරමුණු එනවා කියන්නේ තුවාලය පැරෙනවා. දැන් මේ බව අපට තේරෙන්නේ තැති නිසා බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙතැනදී තවත් උපමාවක් භාවිත කරනවා, මේ කටු හයෙන් මේ තුවාලය පාරන්නේ කොයි විදියටද කියලා පෙන්වන්න. ඇස්, කන්, නාසාදී ඉන්දිය හයට සතුන් හයදෙනෙක් උපමා කරනවා. අන්න ඒ උපමාව දුන් තිසයි මේ සූත්‍රය නම් කරන්නේ ජ්‍යෙෂ්ඨක කියලා.

බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙතැන දී අපේ මේ සංසාරගත තුවාලය පාරන ඇසට උපමා කරනවා සර්පයෙක්. ඇස හරියට සර්පයෙක් වගෙයි. මීළගට අපේ මේ සංසාරගත තුවාලය පාරන කනට උන්වහන්සේ උපමා කරන්නේ කිහිපායි. බුද්ධ යානයෙන් දුන් මෙම උපමාවල ඉතා ගැහුරක් තියෙනවා. මේ පින්වතුන්ගේ අර උපාධි යානයෙන් මේවා සංසන්දනය කරන්න යන්න ඒපා. ඒය මෝඩකමක්. තේරුණා තේද? රීලගට කුරුල්ලේලකුට සමාන කරනවා නාසය. දිව සමාන කරනවා බල්ලේලකුට, ගරීරය සමාන කරනවා නරියෙකුට, මනස සමාන කරනවා වදුරෙකුට. දුන් මෙහෙම කියුවත් අපිට තේරෙන්නේ තැහැ. බුද්ධ යානයට තේරෙන ධර්මය අපිට තේරෙන්නේ තැහැනේ. අපිට තේරෙන්නේ කටු ඇතැගෙන මේ තුවාලය වැඩි කර ගන්න විතරයි. මේ තුවාලයක් ද කියලාවත් අපිට තේරෙන්නේ තැහැ. තේරුණා නම් දැන් මේ නටන තැවුම් රික තටයි ද?

බුදුරජාණන් වහන්සේගේ යානයටයි මෙය සංසාරගත තුවාලයක් කියලා තේරෙන්නේ. නරියා කියන

කොනාව කොච්චාව සරසලා තියෙනවා දී? අද උදෙත් නරියාට කොච්චාව දේවල් කරලාද මෙහෙට ආවේ. සරපයාට කොච්චාව දේවල් කළා දී? අපි ලග තියෙන්නේ අසංවරකම විතරයි. ඒකෙන් තමයි අපි ප්‍රයෝගන ගන්නේ. මෙය අපිට තොත්තෙරන දෙයක් තිසා මේ සංසාරය නමැති කටු සහිත වනාත්තරයේ මේ ක්‍රිඩා පැරෙන්නේ කොහොමද කියා බුදුරජාණන් වහන්සේ අපට පෙන්වා දෙනවා.

මූලින්ම මේ සත්ත්‍ර හයදෙනා ගැන හිතන්න, තමන් ගැන හිතන්න එපා. මේ කියන සරපයා, කිමුලා, පක්ෂීයා, බල්ලා, නරියා, වදුරා යන හයදෙනා ස්වභාව ධරුමයේ දකින්න ප්‍රාථමික සත්ත්‍ර හයදෙනෙක්. මේ හයදෙනා අල්ලාගෙන සමාන ලණු කැබලි හයක එක් එක් සතා ගැටුගසන්න කියනවා. ඉන්පසු ලණුවේ ඉතිරි කෙළවර හයම එකට ගැට ගහන්න කියනවා එක ගැටයකට. එතකොට අර ගැටය වටේ මේ සත්ත්‍ර හයදෙනාට සැරිසරන්න ඉඩක් තියෙනවා ලණුවේ ප්‍රමාණයට. දැන් ඒ සත්ත්‍ර හයදෙනාගේ පද්ධතිය පරිසරයට මුදාහරින්න කියනවා. මේ තමයි බුදුරජාණන් වහන්සේ දුන් උපමාව.

එතකොට වෙන දේ මොකක්ද කියලා ඕනෑම මනුෂ්‍යයෙකට තේරෙනවා. මේ සත්ත්‍ර හයදෙනා ගෝවර හයකට කැමති අය. ඒ කියන්නේ එක් එක් සතා ආකා කරන ප්‍රදේශ හයක් තියෙනවා. සරපයා හැම වේලේම ආරක්ෂක ස්ථානය කියා තෝරාගන්නේ තුඩිසක්, ගුලක්. ගුලකට තමයි සරපයා ඇදෙන්නේ. උගේ ආරක්ෂාව තියෙන්නේ ගුල ඇතුළේ. කිමුලා හැම වේලේම ඇදෙන්නේ වතුරටයි. ඒ වගේම පක්ෂීයා අභසට ඉගිලෙන්නයි බලන්නේ. උගේ තිදහස, ආරක්ෂාව තියෙන

ගෝවර ප්‍රදේශය අහසයි. බල්ලා හැම වේලේම කැමති ගමකට යන්න. නරියා කැමතිම තැන උංට හොඳ ආහාර තියෙන අමු සෞහාන. කුණුවෙව්ව දේවල් තියෙන තැනක්. වදුරා හැම වේලේම කැමතියි ගස් උඩට යන්න, අත්තෙන් අත්තට පතින්න.

බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වනවා මෙම සතුන් භයදෙනා මේ ආකාරයට ගැටගසා මූදාහැරියොත් එක් එක්කෙනා තමන් කැමති තැනට යන්න අදිනවා. මේ ඇදීමේ ප්‍රතිච්ලයක් විදියට වනාන්තරය කටු සහිත නම් හැමදෙනාටම අර වනාන්තරයේ තිබෙන කටු ඇතෙනවා තැන්ද? මේ සතුන්ගේ දැගලිල්ලට අනුව එකක් අදිනවා එක තැනකට, තව එකක් අදිනවා තව තැනකට. මෙය මහා දුක්ඛිත ස්වරුපයක්, විසඳුන්නේ නැති ගැටළුවක් බවට හැරෙනවා. මේ වෙහෙසට පත් සතුන් අතරින් පස් දෙනෙක් ක්ලාන්ත වී එක්කනෙකුට පමණක් පණ තිබුණෙන් මොකද වෙන්නේ? ඒ සතාගේ ගෝවර ප්‍රදේශයට අනෙක් සතුන් පස්දෙනාන්ත එක්කම ඇදුගෙන යනවා. දුන් එහෙම වෙලා තමයි දිගට දිගට මේ සංසාරය ඇති වෙන්නේ.

එහෙනම් මේ කියන්නේ අපේ ඇස්, කන්, නාසාදී ගැනුම් භයෙන් සංසාරය ගෙනියන ආකාරයයි. ඇස සර්පයෙක් වගේ කියලා දේශනා කලේ බුදුරජාණන් වහන්සේ. එහෙනම් අපේ ඇසියි, සර්පයයි අතර තිබෙන සම්බන්ධය මොකක්ද කියා සොයාගන්න ඕනෑ. ඔය සත්තු අතර සම්බන්ධයක් තියෙනවා. අපේ ඇසිට බුදුරජාණන් වහන්සේ සර්පයෙක් වගේ කියා දේශනා කලේ ඇයි කියා දුනගන්න වෙනවා. එහෙනම් මේ ඇසේ සර්පයෙකුගේ

ගුණ තිබෙනවා. අපිට ලැබුණු ඇස, ඇසක් විතරක් නොවේයි, සර්පයෙක්. කොහොමද සර්පයෙක් වෙන්නේ?

මත්‍යාංශයෙක් විදියට මේ ඇස ඉදිරියේ තියෙන ද්‍රැශන පථය අපට ඩාඳින් පෙනෙනවා. නොයෙක් නොයෙක් දේවල් පෙනෙනවා. නමුත් මේ පෙනෙන දේවල් අතරින් එක දෙයකට අපේ අවධානය යොමු වෙනවා. ඒ කියන්නේ එක ගුලක් අපි තෝරනවා. රට පස්සේ ඇදෙන්නේ කොහොට ද? ඒ ගුලටයි. පෙනෙන හැම දෙයටම නොවේයි. ඒ නිසයි මේ ඇසට සර්පයෙක් කියන්නේ.

මේ සඳහා ඩොඳම උදාහරණයක් කියන්නම්. පිටවනියක පූංචි ලමයි විකක් සෙල්ලම් කරනවා. ඒ දිනා අපි බලා ඉන්නවා. ඒ ලමයි සෙල්ලම් කරනවා අපිට පෙනෙනවා. නමුත් ඒ අතර අපේ ලමයාත් සිටියාත් අපේ ගුල කොහොද තියෙන්නේ? මගේ ලමයා පැය. එතකාට ඒ දෙසට තමයි අපි ඇදෙන්නේ. සර්පයා ඇදෙන්නේ ගුලටයි. ඒ වගේ විශ්වයේ කොවිවර දේවල් දැකින්න තිබුණත් ඒ මොහොත් අපිට ඩොඳ වුණු දේ හෝ නරක වුණු දේට ඇදෙනවා. පෙනෙන හැම දෙකින්ම අපිට ප්‍රශ්නයක් තැහැ. පෙනෙන එක් වැයද්දක් තැහැ. සර්පයාගේ තියෙන ආසංච්‍රේදකමට ඇදෙන එකයි වරද. ගුලට ඇදෙන්නේ තැතුව බැලුවාට කමක් තැහැ.

පෙනීමෙන් නොවේයි සංසාරය හදන්නේ, සර්පයා වගේ ගුලට රිංගන්ත ගිහිල්ලයි හදන්නේ. එතකාටයි මේ ක්‍රිඩා පැරෙන්නේ. කුම දෙකකින් මෙය වෙන්න ප්‍රශ්නවන්. මේ සර්පයා ගුල හදාගන්නේ පෙනෙන දේ හොඳ වීමෙන් හෝ නරක් වීමෙන්. මේ ගුල තිරුමාණය වෙන්නේ

ඒහෙමයි. නොද දේ පෙනුණත්, නරක දේ පෙනුණත් ගුලක් හැදෙනවා. එහෙනම් මේ පින්වතුන්ට අද උදේ සිට මේ දක්වා වුණේ ඔය වික තේදී? තුවාලය පැරෙන එක තමයි සිදු වුණේ. පෙනෙන දේවල්වල නොද දේ සහ නරක දේ වෙන්වෙලා. ඒ නිසා මේ පැරැණු තුවාලය කවදාවත් සුව වෙන්නේ නැහැ. පෙනෙන දේ නිසා කුවුව ඇතිලා සංසාර තුවාලය පවත්වාගෙන යනවා. ඒ නිසයි ඇස සර්පයාට උපමා කළේ.

ර්ලගට කිහිලාට උපමා කරනවා කන. කිහිලා ඇදෙන්නේ වතුරටමයි. හේතුව මොකද? කනෙන් අහන්නේ ගබායි. ගබාය කියන්නේ හඩ. මේ ලෝකයේ හඩක් ඇතිවෙන්න නම් පයිවි, ආපෝ, තේපෝ, වායෝ කියන ධාතු හතරෙන් ආපෝ ධාතුව තමයි ප්‍රධාන වෙන්නේ. ආපෝ ධාතුව හරහායි තරංග එන්නේ. ජලයේ තියෙන්නේ තරංග. මෙහෙනම් බුදුරජාණන් වහන්සේ කන, කිහිලාට උපමා කළේ ඇයි? මේ කනත් හරියට කිහිලෙක් වගේ තරංගවලටමයි කැමති, හඩටමයි කැමති. කිහිලා වතුරට කැමතියි වගේ කන කැමති හඩටමයි. කිහිලා වතුරට අදිනවා වගේ කන අදින්නේ සංසාරයේ හඩවල්වලටමයි, ගබාවලටමයි. ඒ ගබා පෙලක් ඒවා නොද ගබා වෙනවා, නැත්නම් නරක ගබා වෙනවා. ඔය දෙක නොවුණෙන් අදින්නේ නැහැ. නොද ගබා නැති තැන, නරක ගබා නැති තැන කිහිලාට ක්ලාන්තය භැඳිලා. මෙහෙම ස්වරුපයක් තමයි මෙතැන තියෙන්නේ.

නාසයට උපමා කළේ කරුල්ලයි. නාසයට දැනෙන්නේ ගදසුවදයි. ගදසුවද එන්නේ වාතය හරහායි. වායෝ ධාතුව මාධ්‍යයක් වශයෙන් අරගෙන තමයි ගදසුවද කියන එක විශ්වයේ පවතින්නේ. එහෙනම්

කුරුල්ලා කැමති ආකාශයට වගේ නාසය කැමති ගදුසුවද්‍රව්‍යමයි. මේ දෙක අතර සමානතාවයක් තියෙනවා.

මීග උපමාව අපි කවුරුත් දන්න බල්ලා. උග කැමතිම මිනිස්සු අතරට එන්න. ඒ වගේ අපිත් කැමතියි කට්ටිය එක්ක එකතු වෙලා පාටි දමන්න, එකට කන්න. ඒ ගැන අපි හරියට වර්ණනා කරනවා. අපි අද මේ පාටියට ගියා, ඔන්න බල්ලාගේ බලු ගතිය. කටු ඇතෙනෙන එනවා. අසවල් හෝටලයේ අසවල් තැන ආහාර හරි හොඳයි. මේවා කියන්නේ තිකම්ම තොටයි, අටසිල් අරගෙන මෙත්‍රි භාවනාව විනාඩි පහක් විතර වඩායි කියන්නේ. අපි රේදේ ගියානේ අසවල් හෝටලයට කන්න. ඔය බල්ලාගේ කතාවක් තේදූ? කාපු දේ ගැන කියන්නේ බල්ලෝ, කන එකට තැන දෙන්නෙන් බල්ලෝ. ඒ බල්ලාට කන්න ලැබෙන්නේ මිනිස්සු ලගට ගියාන් විතරයි. ඔන්න ඔය කතාව තමයි මේ කියන්නේ. කැම ගැන පම්පෝරි ගැහුවාට ඒවායින් බුදුරජාණන් වහන්සේට වැඩක් තැහැ.

බල්ලා ලගට ඉන්නේ නරියා. ඒ කියන්නේ කය. කයට කටු ඇතෙන්නේ නරියාගෙන්. කාය වික්ද්‍යාණය තැන්නම කායායතනය සමාන කරනවා නරියාට. නරියා කියන්නේ ලෝකයේ ඉන්න සතුන් අතර ඉන්න කපටිම සතා. දුන් ඒ බව පෙනාවා ඔය පින්වතුන් දිහා බැලුවාම. මේ කපටිකම තමයි ඔය ගෙරිරයෙන් පෙරෙන්නේ. අපේ ගෙරිරය කියන්නේ කපටි තැනක්. දරුණුම කපටියා තමයි මේ ගෙරිරය, කාය වික්ද්‍යාණය. බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ උපමාව දිලා තියෙන්නේ ඔය ගුණය තියෙන නිසයි.

නරියා කොහො හිටියන් වඩාන් ඉන්න කැමති අමුසොහොගෙයි. ඒ වගේ දුන් මේ පින්වතුන් පන්සලේ

ඉදෙනු බණ ඇසුවත් ඔය කපටි ශරීරය කැමති තැන මෙහේ නොවයි, අමුසාහොතයි. දුන් මෙතැන ඉඳෙනු ඉන්නකාට හිතෙන්නේ මොනවාද? අනේ දුන් නම් විකක් අමාරුයි, ගෙදර ගිහින් ඇලේ විකක් ඇලවුණා නම්. අමුසාහොත කොහේද තියෙන්නේ කියලා දුන් තේරෙනවා ඇති. අමුසාහොතට තරියා කැමතියි. ඒ නිසා තමයි මගේ නිවන මගේ පැල්පතයි කියන්නේ. අන්න කපටියාගේ වචනය. තේරුණා නේද? ඔහොම තමයි එයා කපටිකම් කරන්නේ.

අපේ මහාබෝසනාණන් වහන්සේවත් තිබුණා අමුසාහොත් තුනක්. ඒවා නම් කරලා තිබුණා රමු, සුරමු, සුහ කියලා. මෙතැන වාචිවෙලා ඉන්න පින්වතුන්ටත් මේ වාගේ අමුසාහොත් තුන හතර තිබෙන අය ඉන්නවා. සමහරුන්ට පිටරටත් අමුසාහොත් තිබෙනවා තවිටු ගණනින්. මෙහෙම බලන කොට අමුසාහොත් හදන්න ජය ගත්තේ නැති බැංකුවක් තැහැ.

නමුත් බුදුරජාණන් වහන්සේ බෝධිසත්ත්ව කාලයේ තමන්වහන්සේ සතුව තිබූ අමුසාහොත් තුනම අතහැර අවුරුදු විසිනමයෙන් නික්මෙනවා. තේරුණා නේද? මළමිනී විකයි මළසාහොතුයි අතහැරලා ගිහින් බුද්ධත්ත්වයට පත් වී අවුරුදු විස්සකට පමණ පසු අපි වගේ අයට සත්‍යය කරා යාම පිළිබඳව ධර්මය දේශනා කළා. තමන්වහන්සේ බෝධිසත්ත්ව කාලයේ අමුසාහොත් අතහැරය මුත් සම්මා සම්බුද්ධත්ත්වයට පත් වූ පසුව දේශනා කරන්නේ අමුසාහොත අත්තොහැර එහි සිටම සත්‍යය කරා යන ආකාරයයි.

මෙය ඉතා වැදගත්. බෝධිසත්ත්ව කාලයේ අමුසොහොන් අත්හැරියන් බුද්ධත්තවයෙන් පසුව දේශනා කරන්නේ අමුසොහොන අතහැර හෝ එහිම සිට හෝ මෙම තරියා පූජුණු කිරීමටයි. එම නිසා බුද්ධ ග්‍රාවක පිරිස හික්බු, හික්බුණී, උපාසක, උපාසිකා ලෙස සිව්වනක් පිරිස බිහිවුවා. මින් උපාසක, උපාසිකා යන දෙපිරිස සිව්වනේ අමුසොහොන්යි. තමුත් ඒ අයටත් නිවන් දකින්න පුළුවනි. නිවන් දකිම සඳහා මෙම තරියා පූජුණු කිරීමට ආරණ්‍ය, රැක්බමුල, ගුන්‍යාගාර යන ස්ථාන තුන නියම කළා. ඉන් අනතුරුව බුද්ධ ඇෂානයෙන් පෙන්වා දෙනවා මෙම අමුසොහොන ගුන්‍යාගාරයක් කරගන්නා ආකාරය. මෙය බෝධිසත්ත්ව ඇෂානයක් තොවෙයි, බෝධිසත්ත්ව ඇෂානයෙන් තාම කියන්නේ මෙම අමුසොහොන අත්හැරිය යුතුමයි කියලයි.

ඉතින් අපි කළ යුත්තේ මේ අමුසොහොන ගුන්‍යාගාරයක් කර ගැනීමයි. මේ කියන්නේ භාවනාව නිවසේ දී ම කර ගත හැකි ආකාරයයි. තමුත් පාටියක් තිබෙන වේලාවක දී තම් තොවෙයි, ගුන්‍යාගාරයක් වූ වේලාවකයි. ගෙදර මළමිනී තිබුණාට කමක් නැහැ. ඔවුන්ට නින්ද ගිය වේලාවට හෝ වෙන වැඩ කටයුතු සඳහා නිවසින් පිට වූ වේලාවක හෝ පවුලේ සියලු දෙනාම භාවනාවක යෙදෙන වේලාවක තමන්ගේ භාවනාව කර ගත හැකියි. එය තමන් දැන ගත යුතුයි. නිකරුණේ ගෙවල් අතහැර ගියාට පලක් වන්නේ නැහැ. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ග්‍රාවකයන් ලෙස අප මෙම ධර්මය හරියාකාරව තේරුම් ගත යුතුයි. ගිහි පිරිස ගිහි ලෙසටත් පැවිදි පිරිස පැවිදි ලෙසටත් ක්‍රියා කළ යුතුයි. මෙය පටලවා තොගෙන බුදුරජාණන් වහන්සේ කෙරෙහි ගුද්ධාවෙන් නිවැරදිව ක්‍රියා කළ යුතුයි.

ඉත්පසුව මනසට සමාන කළේ වදුරා. එයට හේතුව තමයි වදුරා අත්තෙන් අත්තට, ගහෙන් ගහට පනිනවා. මනසේ ස්වරූපයන් ඒ වගේමයි. ඒ කියන්නේ මතෝ ඉන්දියට දැන් මතක් වෙනවා බණ, රේඛකට මතක් වෙනවා තව දෙයක්. මනසට පනින්න පුළුවන් ඕනෑ තැනකට, වදුරා පනිනවා වගේ. ඒ නිසා මේ සත්තු භයදෙනාගේ හැසිරීම මේ වගේ විකාරයක්. භයදෙනා එකට ගැට ගැහුවාම වෙන්නේ අර කටු සහිත කැලයේ පැටලි පැටලි පද්ධතියම ඇදී ඇදී යනවා. සංසාරයේ අපි ඇදෙන්නේ ඔහොමයි කියලා ලොවිතුරා බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වනවා. වෙනසකට තියෙන්නේ හිටිගමන් දගලලා දගලලා ඔය සත්තු පස් දෙනෙකුට ක්ලාන්තය හැඳුමෙක් අනෙක් පණ තියෙන සතා අර පස්දෙනාත් ඇදාගෙන එයට ඕනෑ තැනට යනවා.

මේ පින්වතුන් උගත් සර්පයෙක් ඉන්නවා, කිහිලෙක් ඉන්නවා. ඒ වගේම පක්ෂීයෙක්, බල්ලෙක්, තරියෙක් සහ වදුරෝක් ඉන්නවා. දැන් මේ බණ අසන වේලාවේ දී වෙන්නේ ඔය සර්පයාට ක්ලාන්තය හැදෙනවා. ඒ වගේම පක්ෂීයාට, බල්ලාට, තරියාට සහ වදුරාටත් ක්ලාන්තය හැදෙනවා. දැන් ඇදාගෙන යන්නේ කවුද? පණ තියෙන කිහිලායි. කිහිලාගේ ඇදිල්ලට තමයි මේ බණ අහනවා කියන්නේ. වෙන අමුතු ධර්මයක් මෙතැන තැහැ. නමුත් බණ ඇසීමේ වාසියක් තිබෙනවා. නැත්නම් ඔය කිහිලාට පුළුවන් ඕනෑ නම් සංගිත සංදර්ජනයකට ඇදාගෙන යන්න. පෙලක් වෙලාවට ලංකාවේ නොවයි පිටරට වුණත් කිහිලාට ඇදාගෙන යන්න පුළුවන් මේ භඩ අහන්න. නමුත් අපි දන්නේ නැහැ මේ ඇදාගෙන යන්නේ කිහිලා කියලා. කිහිලාට

අදැගෙන යන්න නම් අනෙක් පස්දෙනාට ක්ලාන්තය හැදෙන්න යිනෑ.

මේ පින්වතුන් අද උදෙන්ම නැගිටලා යන්න මිය කාර්යය තමයි කළේ. අනෙක් සත්ත්‍ර පස්දෙනාට ක්ලාන්තය හදවලා, කිහිලා තමයි මෙහෙට ඇදැගෙන ආවේ. මේ තමයි අපේ සංසාරය හැඳුණු විදිය. කිහිලා මෙහෙට ඇදැගෙන ආවා. නමුත් අපි කියන්නේ කොහොමද? අපි යන්නේ බණ අහන්න, හොඳ භාවනා වැඩ සටහන. කවුද අදින්නේ කියලා දන්නේ නැහැ. හරි හොඳ තමයි, කිහිලායි අදින්නේ. බුදුරජාණන් වහන්සේ උගන්වත්නේ මේ කිහිලාට අදින්න කියන එකද? නැහැ. කිහිලාගේ වැඩ නවත්වත්න. ඒ තමයි බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මය. අපේ පණ්ඩිතකමට තේරෙන්නේ, අපි යන්නේ බණ අහන්න. බණ අහන්න අපිව ඇදැගෙන යන්නේ කිහිලා. නමුත් බණ අහන්න යන එක හොඳයි අර සංගීතය අහන්න යනවාට වඩා. මොකද සංගීතය අහන්න ගියාම කිහිලා හදන සංසාරය තරකයි. බණ ඇහුවෙන් සංසාරය විකක් හොඳයි. බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාල ධර්මය තුළින් මේ කිහිලාගෙන් ගැලවෙන ක්‍රමවේදය කියා දෙනවා. ඒක තමයි වටින්නේ.

දැන් අපි හිතාගෙන ඉන්නේ අපි සැදුහැවත් සූපිරි බොඳ්ධයෝ කියලා. සූපිරි බොඳ්ධකම අදින්නේ සර්පයා බොහෝ වේලාවට. අනෙක් සත්ත්‍රන්ට ක්ලාන්තය හදලා සර්පයා ඇදැගෙන යනවා බොඳ්ධකමට. මේ සර්පයා උගේ ගුල හොයාගෙන වාර කියක් සේෂ්මාවතියට හිහිල්ලා ඇදේ බුදුරස් විහිදෙනවා බලන්න. ඉන්නේ මෙහේ, නමුත් සේෂ්මාවතියට ඇදැගෙන යනවා උගේ ගුල බුදුරස් නිසා. හිතේ අපි තරම සූපිරි බොඳ්ධයෝ වෙන නැහැ කියලා.

නමුත් අනෙක් සත්ත්‍යන්ට ක්ලාන්තය හදලා සර්පයා ඇදිගෙන ගිය එකයි වුණේ. මේ ඇදිගෙන යන තරමක් කළේ සංසාරය හදන එකයි. කටු ඇතිලා සංසාරගත තුවාලය පාරවාගෙන එනවා. මෙතැනින් නවතින්නේන්ත් නැහැ.

කුරුල්ලා අදිනවා ගුවනට යන්න. එවා ඉතින් හොරෙන් වෙන්නේ. ඔයා පාවිච්ච කරන සෙන්ට් වර්ගය මොකක්ද? කටුද මේ අදින්නේ? කුරුල්ලා. මේ කුරුල්ලාට පුළුවන් මෙහේ ඉදලා ප්‍රංශයට වුණත් අදින්න. ඉන්නේ මෙහේ වුණත් අනෙක් පස්දෙනාට ක්ලාන්තය හදවලා මේ කුරුල්ලාට බලය තියෙනවා ප්‍රංශයට අද්දවන්න. මොකද වෙන්නේ? මේ කටු ඇතිලා සංසාරගත තුවාලය පැරෙනවා.

බල්ලා නම් එසේ මෙසේ බල්ලෙක් තොවෙයි. පාරක යනකාට ඔය බල්ලා ඇදුපූ තැන් ඕනෑ තරම තියෙනවා. අහවල් හෝටලයේ නම් කැම හරි හොඳයි. ඔය බල්ලා නේද ඇදිගෙන ගියේ. අපි කියන්නේ මේවා අපේ පිනට පහළ වෙලා කියලා. බල්ලෙක් පහළ වෙනවාද පිනට? ඒ වුණාට අපේ පම්පෝරිය බලන්න එපායැ.

දැන් මේ ඔක්කෝටම වැඩිය කපටියා නරියා. නරියාට හසු තොවී කිසි කෙනෙකුට ජ්වත් වෙන්න බැහැ. ඔය කපටියාට අභුවෙනවාමයි. කෙනෙක් අවුරුදු හැටක් ජ්වත් වුණා නම් අවුරුදු පනස් නවයක්ම නරියා පෝෂණය කළ එක තමයි කළේ. නරියා තමයි වැඩියෙන් අදින්නේ. ඔය නරියාගේ වැඩි තමයි අපි පුගක් කරන්නේ. කපටියාට අභුවෙනවා. මේ ලෝකයේ තිබෙන සියලු දේවල් හැදෙන්නේ ඔය නරියා වෙනුවෙන්. ඇදුම් පැලැඹුම්, ගෙවල් දොරවල්, රෝහල්, බෙහෙත්හේත් මේ

සියල්ල තරියා වෙනුවෙන් කායික ස්පර්ශයටයි. එහෙනම් වැඩියෙන්ම මේ සංසාරගත තුවාලය වැඩි කර ගන්නේ තරියාගෙන්.

ර්ලගට වදුරා. මෙතැන දී වදුරාට වැඩිය බලගතුයි සර්පයා. හැඳුයි සර්පයාට ක්ලාන්තය හැඳුණෙන්ත් වදුරා බලගතුයි. ස්වභාවිකව අපේ වදුරාට වැඩිය සර්පයා බලගතුයි. එම නිසා අපි බැරිවෙලා හර ඇස් දෙක පියාගත්තොත් මොකද වෙන්නේ? සර්පයාට ක්ලාන්තය එනකාට කොහොමද වදුරාගේ පැනිලි වික. පුරාක් පනිනවා. දුර අතිතයට පනිනවා. නමුත් ඇස් දෙක ඇරියෙන්ත් පැනීම අඩුයි. දුන් තේරෙනවා නේද මෙතැන එක් එක් සතාට ක්ලාන්තය හැදෙන කොට තව සතෙක් බලගතු වෙනවා.

සර්පයා, කිමුලා, පක්ෂීයා ඒ වගේම බල්ලා සහ නරියා යන පස්දෙනා ක්ලාන්ත වුණෙන්ත් පණ තියෙන්නේ වදුරාටයි. එහෙම තැනක දී තමයි අපගේ මරණය සිදුවන්නේ. ස්වභාවික මරණය එන්නේ ඔහාමයි. එතකාට වදුරාට කොවිවර පැන්න හැකි ද? මරණය සිදුවන මොහාතේ දී අනෙක් සතුත්ට අදින්න හැකියාවක් නැහැ. ක්ලාන්ත වෙලා. ඒ පැනුම් නතර වෙනකාට පුදුම ජවයක් ලැබෙනවා මේ වදුරාට. මත්වෙලා වගේ පිස්සු වදුරෝක් වෙනවා. හැඳුයි ඒ වගේ වේලාවක දී තාලෙට සාදු කියලා බුදුරිස් බලපු තැනකට වදුරා පැන්නෙන්ත් කාම සුගතියක. නැන්දම්මා එක්ක රණ්ඩු වුණු එකට පැන්නෙන්ත් කාම දුගතියක. මෙහෙම තමයි වෙන්නේ. වදුරා නැන්දම්මා ලගට පනීද තාලෙට සාදු කියපු තැනට පනීද කියලා කියන්න බැහැ. මේ පිම්ම උගතාටත් තුළගතාටත් දෙන්නටම එකයි. මගේ වදුරා

මැරෙන මොහොතේ දී මෙතැනට පනිය කියලා කියන්න පුළුවන් ජගතේක් මේ ලෝකයේ තැහැ. මේ තමයි සංසාරයේ තිබෙන අවිනිශ්චිතභාවය.

මේ හපන්කම් තියෙන්නේ ඔය සර්පයා ඉන්නකම් විතරයි. උණ තමයි අපිට රවටටන්නේ. ඒ කියන්නේ වදුරාට මෙල්ල කරන්න පුළුවන් සර්පයාට. මැරිව්ව ආවිච්ච මතක් වෙනකාට TV එක දාපුවාම ආවිච්ච අමතක වෙනවා. ගෙදර ඉන්න භූතයෙක්, මළයකෙක් ගැන මතක් වෙනකාට TV එක දාපුවාම මළයකා යනවා නේදී? සර්පයාට පුළුවන් වදුරා මෙල්ල කරන්න. මළයකා ඉන්නේ වදුරා පැහැ. මේවාට කියන්නේ මනස්ගාත. නමුත් ප්‍රායෝගිකව වන මෙම සංසිද්ධිය බලන්න. මැරෙන මොහොතේ පස්දෙනෙක් ක්ලාන්ත වුණෙන් වදුරාට ජය එනවාමයි. ඉස්සර පැනපු සියලුම පිම්වල පනිනවා. මේක තමයි සංසාරයේ තිබෙන හයානකම සංසිද්ධිය. ඔය මොන සුදුසුකමක්වන් උපාධිවන් පණ්ඩිතකම්වන් මොකක්වන් මතැන තැහැ. පරමිපරාවේ ලොකුකම, රැඹියල් සතවල ලොකුකම, රටේ, ජාතියේ ලොකුකම ඔය වදුරා පැහැ තැහැ. උණ පනිනවා ඔක්කාම පැනිලි. ඉස්සර පන්නාපු තැන් භාය භායා පනිනවා. ඇයි? උණට පුරුණ නිදහස ලැබිලා. අනෙක් අය ක්ලාන්ත වෙලා.

දැන් තව දෙයක් දැනගන්න ඕනෑ. සමථ භාවනාව කියන්නෙන් ඔය වදුරා හැර අනෙක් සියලුම සත්ත්වන්ට ක්ලාන්තය හද්වන ක්‍රමයක්. වදුරා පමණක් ඉතිරි කරගෙන අනෙක් අයට ක්ලාන්තය හද්වනවා. මේක තමයි සමථ භාවනාවෙන් සිදු කර දෙන කාර්යය. හැඳුනී තමන්ට කැමති විදියට ක්ලාන්තය හදාගන්න පුළුවන් තරම දැක්

වෙන්න ඕනෑ. ඒකට කියනවා හොඳට හාවනා පුරුදු වූණා කියලා.

බුදු ගුණ හාවනාවෙන් කරන්නෙත්, මෙමත් හාවනාවෙන් කරන්නෙත් වදුරා පමණක් ඉතිරි කරගෙන අනෙක් අයට ක්ලාන්තය හදනවා. මැරෙන මොහොතේ දීත් වෙන්නේ මෙයමයි. නමුත් එතැන දී ජ්විතය පුරාම ඔහේ පැනපු ඔක්කොම තැන්වලට තැවතත් වදුරාට පැන්න හැකියි.

නමුත් සමථ හාවනාවෙන් ඒ නිදහස අහුරනවා. වදුරාගේ පැනීම අතු දෙකකට පමණක් සීමා කරනවා. උග්‍ර ගහක් දෙනවා, ගහේ තියෙන්නේ අතු දෙකයි. ඒ අතු දෙකට පැන පැන ඉන්න එක තමයි සමථ හාවනාව කියන්නේ. එහෙම නම් සමථ හාවනාවක් තුළ වදුරාට පණ තියෙන්න ඕනෑ. අනෙක් අයට පණ තියෙන්න බැහැ. වදුරාට ක්ලාන්තය හැදෙන්න බැහැ, වදුරා පතින්න ඕනෑ අතු දෙකට. එක අත්තක් තමයි මෙමත් හාවනාවේ දී නම් මෙමත් අරමුණ. මෙමත් අරමුණ තැකි තැන අනෙක් අත්ත. බුදු ගුණ හාවනාවේ දී නම් එක අත්තක් බුදු ගුණ, අනෙක් අත්ත බුදු ගුණ තැකි තැන. මන්න වදුරා එහාට මෙහාට පැන පැන ඉන්නවා. එතකොට සංසාරයේ අරතරම් තවාලය පැරෙන්නේ තැහැ.

එහි ප්‍රතිඵලය විදියට මැරෙන වේලාවෙන් පතින්නේ අර අතු දෙකෙන් එකකට. මේ වන විට වදුරාට විතරයිනේ පණ තියෙන්නේ. අනෙක් අයට ක්ලාන්තය. මැරෙන මොහොතේ ද්‍යාන මට්ටමෙන් පිරිහෙන්නේ තැත්ත සිරියෝත් නීග්චිතවම වදුරා පතින්නේ බුහ්ම ලෝකයට. එහෙම වෙන්න සමථ හාවනාවෙන් නීවරණ යටපත් වෙලා තියෙන්න ඕනෑ. යටපත් වූණා පලියට

ඛ්‍යාන ලැබෙන්නේ නැහැ. එවැනි බොරු ධර්ම ඉගෙන ගන්නත් එපා. එහෙම වුණෙන් මේ වදුරාට තවත් පිස්සු හැදෙනවා. අප මේ වදුරා පිස්සු හද්වන්නේ ධර්මය තුළින්මයි. නමුත් බුදුරජාණන් වහන්සේගේ භාවනාව මෙතැනින් සීමා වුණේ නැහැ. උන්වහන්සේ මේ සඳහා අපට විසඳුමක් දේශනා කරනවා.

එහෙනම් බෝධිසත්ත්වයන්ට ආලාරකාලාම සහ උද්දකාරාමප්‍රත්ත යන ගුරුවරුන් ඉගැන්වූයේ වදුරාගේ පැනුමක් විතරයි. බුද්ධත්තවයෙන් අවබෝධ කරගත්තේ වදුරා එක්ක කරන ගනුදෙනුවක් නොවයි. උන්වහන්සේ මේ වදුරා අත්හැරියා, වදුරාගෙන් සත්‍යයට යන්න බැරි නිසා. උන්වහන්සේ සත්‍යය සොයන්න හියේ තරියා අල්ලාගෙන තරියාගේ පුහුණුවක් තුළිනුයි. වදුරාගේ පුහුණුවකින් සත්‍යය කරා යාමට බැහැ. වදුරා නිවැරදිව පුහුණු කරගෙන කාමාවවර මානසික තත්ත්වය ඉක්මවා රුපාවචන සහ අරුපාවචන මානසික තත්ත්වයන්ට යාමට ඇති හැකියාව ලෝකයේ කිසිදා අතුරුදෙහත් නොවන සැමදා පවතින දෙයක්. සමළ භාවනාවක් යනු වදුරා පමණක් ඉතිරිව අනෙක් සතුන් පස් දෙනාට ක්ලාන්තය හද්වන කුමයක්. නමුත් විසින්ක් වැනි සියවසේ අපි කරන්නේ මේ අස්වර වදුරා පුළුවන් තරම් පුරුදු පුහුණු කොට ආවාර්ය උපාධි ලබා ගන්න එකයි. වෙනස වන්නේ ආවාර්ය උපාධි ලබා ගන්න නම් මේ වදුරාට පංච නීවරණවල උදව් ඕනෑමයි. තරියා ඉන්නේ අමුසොහානේ. පුහුණු කරන්නේ නැහැ. මේ නිසා අපිට සත්‍යය ඇතැයි. නමුත් මතක තබාගන්න බුද්ධත්තය කියන්නේ බෝධිසත්ත්ව කියන එක නොවයි, බෝධිසත්ත්ව සංකල්ප සහ සම්මා සම්බුද්ධත්වය වෙනස්.

බෝධිසත්ත්වයන් ඇසුරු කර සත්‍යය තොරායා ගන්නට බැහැ. සත්‍යයට පළගා විය හැක්කේ සම්මා සම්බුද්ධවරයෙකු ඇසුරු කිරීමෙන් පමණයි. බෝධිසත්ත්වයකු තුළ හා සම්මා සම්බුද්ධවරයෙකු තුළ ඇති සංකල්පනාවල වෙනස අපි හඳුනාගත යුතුයි. බෝධිසත්ත්ව සංකල්ප අපට වැදගත් වන්නේ නැහැ. වැදගත් වන්නේ බුද්ධත්වයෙන් පසු සංකල්පනායි. දැන් මේ ක්‍රම දෙකෙහි වෙනස තේරෙනවාද?

බුදුරජාණන් වහන්සේ සංසාර වීමුක්තියට එක්ක යනවා මේ නරියා අල්ලාගෙන. එතකොට නරියා ඇතුළේ තමයි මේ කායගතාසතිය කවදා හේ වැඩින්නේ. නරියා තුළින් තමයි මේ කායගතාසතිය එන්නේ. නිවන් දැකින්න තිබෙන ඒකායන මාර්ගය සතර සතිපටියානයයි. සතර සතිපටියානය මූලින්ම පටන් ගන්නේ කොතැනින්ද? කායානුපස්සනාවෙන්. එහෙනම් කය තියෙනවා.

වදුරා එක්ක කරන ගනුදෙනුවකින් සතිපටියානය වැඩින්නේ නැහැ. පිස්සු වදුරෝක් හැදෙන එකයි වෙන්නේ. සතිපටියානය වඩාතා කියලා ඇස් පියාගෙන පණ්ඩිතකම් කරන එක අර වදුරා එක්ක කරන සෙල්ලමක්. රටේ ලෝකේ අයට බොරු කියනවා මම අවුරුදු මෙව්වරක් සතිපටියානය වැඩුවා කියලා. කරලා තියෙන්නේ වදුරා එක්ක සෙල්ලමක්. නරියාට කරන්න ඕනෑ දේ කළේ නැහැ. ලෝකයේ තිබෙන හාවනා සහ බුදුරජාණන් වහන්සේ සොයා ගත් ධර්මය අතර වෙනස මෙයයි. මේ සත්ත්ව හයදෙනා තමයි සංසාරය හදුන්නේ. බුදුරජාණන් වහන්සේ සංසාර වීමුක්තිය සඳහා තෝරාගන්නේ නරියායි. නරියා හරහායි මේ ක්‍රමවේදය දියත් කරන්නේ.

නමුත් ආරම්භයේ දී තරියා පූහුණු කර ගැනීමට වදුරාගේ උදව් අවශ්‍ය වෙනවා. එනම් බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරන ලද සතිපටියානය වැඩිමට පටන් ගන්නේ නර-වදුරු ඇඳුම මගින්. නමුත් එක දුරක් යන විට තරියා ඉතිරි වී වදුරා ඉන් ඉවත් වෙනවා. පින්වතුන්ට මෙතෙක් සියලු උගත්කම් ලබා දුන්නේ වදුරා බැවින් මේ සිදුවීමට ඔබලා අකමැතියි. නමුත් භාඥට හිතට ගන්න, වදුරාට ක්ලාන්තය හැදෙනකම් විපස්සනාවක් සිදු වෙන්නේ නැහැ. තේරුණා තේදි?

එසේ නම් කායානුපස්සනාව වධන විට තරියා සහ වදුරා යන දෙදෙනාම එක් වී ලබන පූහුණුව සමාධි ශික්ෂාවයි. එම නිසා සමාධිය ලැබෙන්නේ වදුරා මුල් කරගෙනයි. ඉන්පසුව වදුරා ඉවත් වී තරියා පමණක් ඉතිරි වන්නේ ප්‍රයා ශික්ෂාවේ දී යි. නමුත් මේ පින්වතුන් සංසාර විමුක්තිය සොයන්නේ අවිනිත වදුරාගෙන්මයි. එකයි මෝඩයක් වෙන්න කියන්නේ. තරියා එක්ක යන ගමනේදී විතරයි මෝඩයක් වෙන්නේ. වදුරා පැනපු ගමන් පණ්ඩිතකම් එනවා. සත්‍යය තිබෙන්නේ තරියා පමණක් සිටින තැනයි. ඩුදු වර්තමානය ඇත්තේ එතැනයි. මෙයයි බුදුරජාණන් වහන්සේගේ සත්‍යය. මෙය මගේ සත්‍යයක් නොවේයි. මම මේ පින්වතුන්ට කළයාණ මිතුයෙක් වෙනවා පමණයි.

නමුත් ලංකාවේ තමන් සත්‍යය සොයා ගත් බව ප්‍රකාශ කරන නොයෙක් පුද්ගලයන් අපට හමු වෙනවා. මෙවන් සත්‍යය ලැබෙන්නේ අර අවිනිත වදුරාගෙන් පමණයි. මේ පින්වතුන් සත්‍යය සොයන්න යන්න එපා. බුදුරජාණන් වහන්සේ සත්‍යය සොයාගෙන ඉවරයි. අපිට

තිබෙන්නේ මේ දේශනා කරන ලද මාර්ගයේ යැම පමණයි.

දැන් මේ පින්වතුන් බණ අහන්නේ කිහිලා සහ වදුරා උපයෝගී කර ගෙනයි. නමුත් නිවන් දකින්නේ නරියා උපයෝගී කර ගෙනයි. එම නිසා මේ වේලාවේ නිවන් දැකිය නොහැකියි. නමුත් බණ ඇසීමෙන් එනම් කිහිල-වදුරු ඇසුමෙන් නිවන කුමක්ද කියා දැන ගත තැකියි. මෙය සත්‍ය යුතානයයි. නිවන් දැකිමට සත්‍ය යුතා, කංත්‍ය යුතා සහ කංත්‍ය යුතා අවශ්‍යයි. කංත්‍ය යුතායට එනම් සාර්ථකව සතිපටිධානයට යොමු වීමට නම් නර-වදුරු යුගලය අවශ්‍යයි. සමඟ භාවනාවේ දී උපයෝගී වන්නේ වදුරා පමණයි. සතිපටිධාන භාවනාවේ දී සමාධි ගික්ෂාව අවසානයේ වදුරාට ක්ලාන්තය සැදී ප්‍රජා ගික්ෂාවේ දී නරියා පමණක් තනි වෙනවා. සක්මන් භාවනාව මෙන්ම ආනාපානසතියන් නරියා පූහුණු කරන කුමවේදයන්.

දැන් බලන්න මෙය ඇත්තද කියලා. සක්මන් භාවනාවේ දී වම් කකුල සහ දකුණු කකුල පොලොවේ වදින එක තේරෙන්නේ ඇසටද කනටද නාසයටද දිවටද කයටද මනසටද? කයටයි. එහෙනම් නරියා තේද මේ ඉන්නේ? ආශ්චර්ය සහ ප්‍රශ්චර්ය ගැන අවධානයෙන් භාවනා කරන විට එය තේරෙන්නෙන් කයටයි. නමුත් මෙත්ති භාවනාව කරන විට තේරෙන්නේ වදුරාටයි. සමඟ භාවනා සියල්ලම කෙරෙන්නේ වදුරා එක්කයි. සතිපටිධාන භාවනා තියෙන්නේ නරියා එක්කයි. තේරුණා තේද?

මේ දෙකෙහි වෙනස හොඳින් හදුනාගන්න. තමන්ගේ පණ්ඩිතකම්න් මේවා කෙරුවා කියලා වැඩික්

වන්නේ නැහැ. පණ්ඩිතකම තියෙන්නේ වදුරා එක්කයි. මේ වදුරාගේ පැනිලි වික වැඩි වුණාම තමයි පණ්ඩිතකම වැඩි වෙනවා කියන්නේ. උගත්කම කියන්නේ එකයි. ඒකෙන් වෙන්නේ උප පනින්න පුළුවන් තැන් ප්‍රමාණයෙන් වැඩි වෙන එකයි. නැතුව මේ ලෝකයට යහපතක් කරනවා නොවෙයි, වදුරා පනින ප්‍රමාණය වැඩි කරනවා. එහෙනම් බුදුරජාණන් වහන්සේ පණ්ඩිතකමෙන් අයින් වෙලා මෝඩයෙක් වෙන්න කියන්නේ එකයි. සත්‍යය කරා යන්න නම් වදුරාගෙන් ඉවත් වෙන්න කියනවා. වදුරා එක්ක යන්න පුළුවන් වතුරාරය සත්‍යය කරා නොවෙයි, වදුරා එක්ක යන්න පුළුවන් සත්‍යය 'සත්‍යම දිවම් සූන්දරම්' කියලා මම කියා දුන්නා.

නරියා එක්ක ගියෙන් තමයි වතුරාරය සත්‍යයට යන්න පුළුවන්. නමුත් විසිලික් වන සියවසේ කාටත් උපදීනකාටම ලොකු වෙන්නේ වදුරායි. වදුරා පෝෂණය කරන එක තමයි ඉගෙන ගන්නවා කියන්නේ. වදුරා පෝෂණය කිරීමෙන් ලැබෙන සහතිකය තමයි උගත්කම. වෙන සහතිකයක් නැහැ මෙතැන. දැන් ඒ තත්ත්වය වෙනස් කරගෙන බුදුරජාණන් වහන්සේ එක්ක යන්නේ නරියා එක්ක ගමනක්. මේ යන්නේ කොහාටද? සම්පූර්ණයෙන්ම මේ තුවාලය සුව කරන්න.

දැන් ඒ නරියා එක්ක යන ගමනේ දී මූලික වෙන්නේ අපි කරන භාවනාවයි. සක්මන් භාවනාව නම් එය සාර්ථක වෙන්න, නරියාට පණ තිබිලා අනෙක් සත්ත්‍ය පස්දෙනාටම ක්ලාන්තය හැදෙන්න ඕනෑ. මේ 'ක්ලාන්තය' කියන වචනය බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් මෙම සූත්‍රයේ යොදා තිබෙනවා. ඒ උන්වහන්සේගේ වචනයක්. දැන් අපි හිතමු කිමුලාට ක්ලාන්තය හැදුමෙන් මොකද වෙන්නේ?

කිහිපා කියන්නේ කන. කනට ඇහෙන්නේ ගබඳයි. එතකාට කිහිපා මැරුණෙන් නම් ගබඳ ඇහෙන්නේ නැහැ.

නමුත් ක්ලාන්ත වෙනවා කියන්නේ පණ තියෙනවා, කායික ගෙක්තිය පමණක් නැතිව යනවා. එනම් ගබඳ නොඇසීම නොව ඇසෙන දෙයට ප්‍රතික්‍රියා නොකර සිටීමයි. උග්‍ර ඕනෑ දිජාට අදින්න බැහැ. එතකාට මොකද වෙන්නේ? කනට ගබඳ ඇහුණුත් ප්‍රතිචාර දක්වන්නේ නැහැ. මෙය තමයි ‘සුතෙ සුත මත්තං හවිස්සති’ කියන්නේ. කිහිපා අදිනවා කියන්නේ ඇහුණු ගබඳයට ප්‍රතිචාර දක්වනවා. මේ නරියා එක්ක ගනුදෙනු කරන සතිපටියානය තුළ දී ගබඳ ඇහෙන්නේ නැති වෙන්න බැහැ. ඇහුණේ නැත්තම් සතිපටියානය වැඩින්නේ නැහැ. භාවනාව වැරදිලා. ගබඳය ඇහෙන්නේ නැති වෙනවා නොවේයි, ගබඳ ඇහෙනවා, පුහුණු වීම තුළ ගබඳයට දක්වන ප්‍රතිචාර නැතිවෙලා. එනම් ඇහෙන කෙනෙක් නැතිවෙලා.

නමුත් ඇතැම් අය සතිපටියානය බොහෝ කාලයක් වඩා කියනවා මට භාවනා කරන වේලාවේ දී කිසිම ගබඳයක් ඇහුණේ නැහැ කියලා. මොකක්ද මේ කරලා තියෙන භාවනාව. වදුරා එක්ක කරපු භාවනාවක්. සම්පාද තමයි වඩා තියෙන්නේ. එහෙනම් තමන් කරන භාවනාව සම්පාද ද විද්‍රෝහනාව ද කියා දැන් හොයාගන්න ලේසියි. තවත් සමහර අය කියනවා ගේරය තේරෙන්නේ නැහැ කියලා. එහෙම වෙන්න නරියා ක්ලාන්ත වෙන්න එපායැ. නරියාට ක්ලාන්තය හැඳිලා කරන භාවනාව සම්පාදයි. මෙය වදුරා නටන පිස්සුවක්.

නමුත් මේ කපටි නරියා එක්ක ගියාම තිබෙන වාසිය තමයි අනිත් අයට මරන්න ඕනෑ තැහැ, ක්ලාන්තය හැඳුවාම ඇති. නමුත් වදුරා එක්ක යන භාවනා කුමයේ දී තාවකාලිකව අනෙක් සතුන් පස්දෙනා මරලා දාන්න ඕනෑ. සමථ දියාන කියන්නේ ඒවායි. හැබැයි උපාසකම්මලාගේ දියාන ගැන තොවෙයි මේ කියන්නේ. ඒවා හැටහතර මායම් කියලානේ මම කියන්නේ. ඒ නිසා ඒවා ගන්න එපා. ඒ වදුරා එක්ක කරන සෙල්ලමක්. දුන් එහෙනම් හොඳවම පැහැදිලි ඇති බුදුරජාණන් වහන්සේට අවශ්‍ය කරන්නේ නරියා සමග ගමනක් යන්නයි.

නරියා සමග යන්න හදන්නේ සංසාර විමුක්තියටයි. සක්මන් භාවනාවේ දී නරියාට තමයි වම් කකුලේ සහ දකුණු කකුලේ ස්පර්ශය තේරෙන්නේ. ඒ තේරෙන කොට නරියාට වෙන තව එකක් තමයි අනෙක් සතුන්ට ක්ලාන්තය හැඳිලා ඒවාට ප්‍රතිචාර තැකිව යනවා. මූලින් අමාරුයි ඇහෙන ගබඳයට ප්‍රතිචාර තැකිව ඉන්න එක. ඒකට භාවනාව බහුලිකත කරන්න ඕනෑ. තැකිනම් ඒ භාවනාව ගෙනියන්න බැහැ. මෝඩියෝක් වගේ ඉඳලා තමයි බහුලිකත කරන්න වෙන්නේ.

රට වැඩිය තව ප්‍රශ්න එනවා. ඇස්දෙක පියාගත් හැටියේ වදුරා පිස්සු තටනවා. විවිධ දේවල් මතක් වෙනවා. දුන් මේ මතක් වෙන එකට ප්‍රතිචාර දක්වන්නේ තැකිව ඉන්න ප්‍රුරුදු වෙන්නත් ඕනෑ. ඒ ප්‍රුරුදු වෙන්න නම් මේ නරියාට බුදුරජාණන් වහන්සේ කියන දේ කරන්න ඕනෑ. ඒ ගැන දැඩි උත්සාහයෙන්, සතර සම්සක් ප්‍රධාන විරයය ගන්නේ ඒකටයි. මොකටද? නරියාට තැන දෙන්නයි. තැත්නම් වර්තමාන අරමුණේ ඉන්නයි.

ඒ කියන්නේ සක්මන් භාවනාවේ දී නම් පාද ස්ථරුගයට තැන දෙන්න ඕනෑ, ආනාපානසත් භාවනාවේ දී නම් ආශ්චර්ය සහ ප්‍රශ්නය ස්ථරුගයට තැන දෙන්න ඕනෑ. මේ ප්‍රබලතාවය මත අර වුදුරාට කවදා හරි ක්ලාන්තය හැදෙනවා. නමුත් මේක කරන්නේ කොහොමද කියලා එතැන දී හිතන්න ගියෙක් වුදුරාට පිස්සු හැදෙනවා. ඒකෙන් ජේනවා නේද දැන් පණ්ඩිතයාට මේ දෙය කරගන්න බැරිවෙන විදිය. පණ්ඩිතකම බලපාන්නේ වුදුරා එක්කයි. භාවනා කරන්න කියලා යන හැම දෙනාටම වගේ වෙන්නේ මේක තමයි.

හැම දෙනාටම වරදීන තැන මෙතැනයි. බොහෝ දෙනා භාවනා කරනවා කියලා කරන්නේ වුදුරාට පිස්සු වට්ටන එකයි. අපි හිතාගෙන ඉන්නේ වතුරාරය සත්‍යය තේරෙන්න ඕනෑ මේ පිස්සු වුදුරාට කියලා. වුදුරාට පිස්සු හදවලා සතිපටිධානය වරද්දා ගන්නවා. ඇස් පියාගෙන තමාගේ තියෙන උපාධි ටිකත් එක්ක අර වුදුරා සමග සෙල්ලම් කරනවා. ඔය සෙල්ලම කොට්ට්වර කළත්, කොපමණ කාලයක් කළත් අර පාරේ හිගා කන මිනිහා හිගා කුවත් වයසට යනවා වගේ ඇස්දෙක පියාගෙන වුදුරා එක්ක සෙල්ලම් කරන කෙනාත් වුදුරා එක්ක සෙල්ලම් කරලා වයසට ගිහින් මැරිලා යනවා. ඒ දෙකෙහි වෙනාසක් නැහැ, දෙකම එකයි. ඒ නිසය බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරන්නේ මෝඩයෙක් වගේ මෙතැනට යන්න ඕනෑ කියලා. වුදුරා ඉන්නේ පණ්ඩිතයා පළග.

මෙතැන දී අපේ සියලු දැනුම බිංදුවට බස්සාගන්න වෙනවා. ඒක කරන්න නම් මෝඩකම පුරුදු වෙන්න ඕනෑ. තමන්ගේ මතිමතාන්තර, සංසන්දන, පර්යේෂණ කිසි දෙයක් මෙතැන දී වෙන්න බැහැ. මේ සියලු දෙයින් වුදුරා

පෝෂණය ලබනවා. වදුරාට ක්ලාන්තය නැදෙන්නේ
නැහැ.

දැන් මේ අයුරින් සාචනාව බහුලිකත වීමෙන් කවදා
හෝ බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වන ආකාරයට තරියා
තනි කරගෙන අනෙක් පස්දෙනා ක්ලාන්ත කර මේ කයට
දැනෙන වර්තමාන අරමුණක අවධානයෙන් සිටියෙන් මේ
සූත්‍රයට අනුව බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වනවා යම්කිසි
තැනක දී ඒ තරියාත් ක්ලාන්ත වන වේලාවක් එනවාලු.
හරියට ගියෙන් අන්න එවැනි අවස්ථාවක මේ සතුන්
හයදෙනාම ක්ලාන්ත වීම හේතුවෙන් ගොයි
පැත්තකටවත් ඇදාගෙන යන්න බැරි වෙනවා. එවිට ඒ
පද්ධතියම නිශ්චලයි.

බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වා දෙනවා ඒ නිශ්චල
මොහොතේ දී මේ ධර්මයෙන්ම ක්ෂණිකව අර ලණු හය
එකට ගැට ගසා තිබෙන තොණ්ඩුව ස්ථීර කණුවක
ගැටගහනවාලු. මෙය ගැට ගහන්න නම් නිශ්චල වෙන්න
මිනැ. වදුරාගෙන් ගැට ගහන්න බැහැ. වදුරා පනිනවා
එළියට. තැත්තම් හිතෙයි මේක ඉගෙන ගෙන ගැට
ගහන්න පුළුවන් කියලා. ඉගෙන ගෙන ගැට ගහන්න
බැහැ. ඉගෙන ගන්නවා කියන්නේ වදුරා එක්ක කරන
සෙල්ලමක්.

අධ්‍යාපනය කියන්නේ වදුරා එක්ක කරන
ගනුදෙනුවක්. ඒ සංසාර තුවාලය පාරන වැඩක්. දැන් ඒ
නිශ්චල වන මොහොතේ දී ධර්මය තුළින්ම විශේෂ
කුක්කුයක් නැත්තම් උලක් හෝ කණුවක් සිටවා ඒ උලේ
හෝ කණුවේ අර සත්තු හයදෙනා බඳිනවා. බුදුරජාණන්
වහන්සේ ඒ උලට හෝ කණුවට දෙන නම තමයි
කායගතාසතිය.

දැන් මේ කණුවේ ගැට ගැහුවාට සතුන් හයදෙනා මැරෙන්නේ නැහැ. පනින්න පුළුවන්, යන්න පුළුවන්. ඒත් යන්න පුළුවන් වෙන්නේ ලණුව දිගට විතරයි. කණුව ගැලවෙන්නේ නැහැ. බුදුරජාණන් වහන්සේ සතිපටියානය තුළින් බලාපොරාත්තු වන්නේ මේ දෙයයි. සැබැඳු ලෙසම ස්ථීර වූණු තව සතෙක් දැන් ඉත්තවා. ඒ තමයි මේ කණුව. ඒ සතාට හැකියාව තිබෙනවා අතෙක් සතුන් හයදෙනාම පාලනය කරන්න. එහෙමයි කණුවක ගැටගැහුවාත් වෙන්නේ. ලණුව කිහිලාට අදින්න පුළුවන් වූණත් දැන් භැම තැනම අදින්න බැහැ. නැවත කණුව දෙසට ඇදලා ගන්තවා. එහෙම බලයක් මේ කණුවට තියෙනවා. අනිත් අයට ඇදගෙන යන්ත්ත් බැහැ. ඒ අයගේ දස්කම් පාන්න බැහැ. යන්න පුළුවන් වෙන්නේ ලණුවේ දිගට විතරයි.

කායගතාසතිය ඇති තැනු මනාප රුප තියෙන්න පුළුවන්. නමුත් ඒවාට අදින්නේ නැහැ. රුප නැති වෙලා තොවයි, මනාපය නැති වෙලා. කණුව කරදෙන රාජකාරිය මෙයයි. හැබැයි මේ කියන මනාපය හැට පැනලා නැති වෙන්න බැහැ. නැත්තම් උපාසකම්මලා වදුරා ලවා විකාර ධර්ම හදාගෙන අනුත්තත් කියන්න යනවා. හැට පැන්තම අදින පළදින ඒවාට, කන බොන දේට මනාප නැති වෙන්න පුළුවන්. හැට පැනලා වෙවිව දෙයක් තොවයි මේ කියන්නේ. රෝ වඩා ගැහුරු ධර්මයක්. ඒ නිසා තමන්ගේ වයස අනුව වෙන ඒවා මේකට ගාවා ගන්න බැහැ. ඒ කියන්නේ ඉස්සර නම් බණ ජේන්න බැහැ. දැන් සංගිතය ජේන්න බැහැ. මේ හැට පැන්තම වෙන දේවල්. හැට පනින්න ඉස්සර සංගිතයක් කොහො තිබූණත් හොයාගෙන යනවා. දැන් හැට පැන්තට පස්සේ බණකොහො තිබූණත් හොයාගෙන යනවා.

දෙකටම අදින්නේ කිහිපාලා. එහෙම දෙයක් නොවෙයි මේ කියන්නේ. රට වඩා ගැඹුරු දෙයක්.

මෙන්න මේ කණුව තමයි කායගතාසතිය. මේ කණුව ස්ථීරවම පිහිටන්නේ සම්මා දිටියිය ලැබුණාමයි. බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වා දෙන සම්මා දිටියිය මේ කණුව ස්ථාවර වීමයි. මේ කණුව ග්‍රාවකයා කවදා හෝ ගහගත්තොත් එදාට ඔහුට රකවරණයක් තිබෙනවා. මෙය වදුරා හරහා ලබා ගත් එකක් නොවෙයි. නමුත් අපි සිතන්නේ වදුරා හරහා ගියෙන් සම්මා දිටියිය ලබාගන්න පූජිත්වන් කියලා. වදුරාගෙන් සම්මා දිටියිය ලබන්න බැහැ. ඒ කියන්නේ උගත්කම, දැනුම පෝෂණය කිරීමෙන් සම්මා දිටියිය ලබන්න බැහැ. මෙය දික්ෂාවෙන් ලබා ගත යුතු දෙයක්. දික්ෂාව පුරුදු වීමෙන් තමයි මේ කණුව හදන්නේ, කනුව හරියන්නේ. ඒ කණුවේ නම කායගතාසතියයි. එය උපමාවක් විදියට මේ සූත්‍රයෙන් පැහැදිලිව පෙන්වනවා.

කායගතාසතිය කියන කණුවමයි කවදා හෝ සම්මා දිටියිය වෙන්නේත්. මේ කණුව හරියට ස්ථාවර වුණෙන් සේවාන් වුණා කියන්නේත් එයමයි. එහෙනම් මේ කණුව කොහේද තියෙන්නේ? කායික සංසිද්ධියක් තුළයි. මානසික ක්‍රියාවක් තුළ මෙහෙම කණු ගහන්න බැහැ. ඒක නාම ධර්මයක්. ධම්මානුපස්සනාව වැඩුවත් එන්න ඕනෑ මේ කණුවට. හරියට වැඩුවේ නැත්තාම් යන්නේ විකෘති ධර්මයක. ඒ බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වන ධර්මයක් නොවෙයි.

උන්වහන්සේගේ ධර්මයේ මුල, මැද, අග පිරිසිදුයි. එක එක්කෙනාට ඕනෑ ආකාරයට වෙනස් කරන්න බැහැ. වදුරාට ක්ලාන්තය හදන්නේ නැතිව සතිපටියානය වඩන්නත් බැහැ. ඒ නිසා තමන්ගේ උගත්කම මෙතැනට

අවශ්‍ය නැහැ. උගත්කම මෙතැනට ගත් හැටියේ වදුරාට ක්ලාන්තය හැදෙන්නේ නැහැ. ඒ නිසා තමයි මෝඩයෙක් වගේ මෙය කරන්න කිවේ. පණ්ඩිතයෙක් වුණෙන් ඉන්නේ වදුරා එක්කයි. මෙන්න මෙහෙම ධරු මාරුගයකයි බුදුරජාණන් වහන්සේ අපිට ගෙනියන්නේ.

දැන් ඔන්න යය කායගතාසතිය නමැති කුක්දුකුය මේ සත්තු හයදෙනාගේ මේ ඇඳුමට හරියට බැන්දාත්, ඒ කියන්නේ හරියටම කුක්දුකුය ගැහුවොත් ඒ සත්තු හයදෙනා සංසාරයේ දිව්‍යත් දුවන්න දිග නැහැ. කෙලින්ම මේ වදුරාගේ පිළි ගණනාවක් නවත්වනවා මේ කුක්දුකුයයෙන්. මේ කුක්දුකුය ස්ථාවර වුණු මොහොතේ සිට වදුරාට සතර අපායට පනින්න බැහැ. දැන් පැන්න හැකියි. වදුරා පැන්තොත් තමයි අපි අපායට යන්නේ. අපි පෙර ජීවිතයේ මැරෙනකාට පැනලා තියෙන්නේ මනුෂ්‍ය ලෝකයට. ඒ කියන්නේ වදුරා හරි තැනට පැන්නා.

නමුත් මේ ජීවිතයේ කොහොට පනියිද දැන්නේ නැහැ. කොහොට පැන්නත් අර කළින් කිසු සංසිද්ධිය තමයි වෙන්නේ. මැරෙන මොහොතේ දී වදුරා හැර අනෙක් අයට ක්ලාන්තය හැදෙනවාමයි. ඒක තමයි ස්වභාවික සංසිද්ධිය. කවුරුත් මැරෙන්නේ එහෙම තමයි. එතකාට වදුරාට පිස්සු හැදෙනවා. ඕනෑ තැනකට පැන්න හැකියි. දැන් අපි ඇස් පියාගත්තොත් වදුරාට පිස්සු හැදෙනවා. ඔය ඇහැ විතරක් පියාගත්තමන්. කනත් ඇහෙන්නේ නැති වුණෙන් කිහිපාවත් ක්ලාන්තය.

කය තේරෙන්නේ තැත්තම නරියාටත් ක්ලාන්තය. නාසයට ගදුසුවද තේරෙන්නේ තැතිවෙන කොට කුරුල්ලාටත් ක්ලාන්තය. ඒ වගේම බල්ලාටත් ක්ලාන්තය හැඳුණෙන් වදුරා කොහොම පනියිද? දැන් අපි මෙහෙම

කොඩිවර පැනලා කියෙනවාද හොඳයි තරකයි කියන දෙකට. එහෙනම් කිසි කෙනකුට මේ අවිනිශ්චිතභාවය මකන්න බැහැ.

නමුත් බුදුරජාණන් වහන්සේගේ මග පෙන්වීම අනුව පණ්ඩිතකම් නොකර මෝඩයෙක් වගේ කියන දේ කමළාත් මේ කුක්කුදිය ගහගන්න පූජාවන්. එහෙම වුණෙන් ඔය පිමි රික වදුරාට පනින්න බැරැව යනවා. අවසන් මොහොතේ වදුරා පැන්තත් ඒ කියන්නේ නැත්ත්ම්මා මතක් වුණත් අපායට නම් පනින්න බැහැ. රේට කළින් කුක්කුදිය ගන්නවා වදුරාගේ බලය. එහෙනම් මේ කුක්කුදිය කියන්නේ මැරෙන්න කළින් මැරෙනවා කියන එකයි. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මය තුළින් පැහැදිලි කර දෙන්නේ මෙයයි.

එහෙම නැතුව අපිට ඕනෑ නැවුම් නටලා, රට පූරා හිහින් කාලේට සාදු කියලා, විවිධ දේවල් කරලා, බොරු ප්‍රවාර දීලා මැරිලා යන එක නොවෙයි. සතිපටියානය කියෙන්නේ මැරෙන්න කළින් මැරෙන හැටි ඉගෙන ගන්නයි. ඒ ඉගෙන ගන්න තැන තමයි මේ කුක්කුදිය ගහගන්නේ. තව දුරටත් බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වූ මේ ධර්ම මාර්ගය පිළිපැදිම තුළින් මරණය මරාගෙන මැරෙන්න පූජාවන් වෙනවා. ධර්මයේ කියෙන්නේ කොටස් දෙකයි. නැතිනම් ප්‍රතිඵල දෙකයි. මේ පිස්සු වදුරාට තැන දෙන්නේ නැතුව සතිපටියානය මෝඩයෙක් වගේ වැඩුවෙන් මුළින්ම මැරෙන්න කළින් මැරෙන්න ඉගෙන ගන්න පූජාවන්. ඒ කියන්නේ කායගතාසතිය නමැති කුක්කුදිය ගහනවා.

මේ ධර්මය තවත් පුගුණ කරලා බුදුරජාණන් වහන්සේ කෙරෙහි ගොරවයෙන් ඒකම වැඩුවෙන්

මරණය මරාගෙන මැරෙනවා. ඒත් හේටත් වෙලා. මරණය මරාගෙන මැරෙනවා කියන්නේ මොකක්ද? දැනට නම් ලැබුවේ දිගට මේ සත්ත්‍යන්ට ඇදෙන්න පුළුවන්කම තිබෙනවා. නමුත් ඒ දිග අඩු කරලා සත්ත්‍ය හයදෙනා කුක්දේකුයට හිර කළුත් එදාට දුවන්න බැරුව යනවා. මරාගෙන මැරීල්ලක්. එතැනින් පස්සේ සංසාරයක් නැහැ. නැවතත් තුවාලය පැරෙන්නේ නැහැ. තුවාලය සුව වෙනවා. තුවාලය සුව වුණේ හැඳුණු තැනින්මයි. හැඳුණේ කොතැනද? සංසාරයේයි.

නමුත් ඒ වෙනුවට අපි තාලෙට සාදු කියලා, තමන්ගේ පණ්ඩිතකම්වලින් බොරු කරලා, බුදුරජාණන් වහන්සේටත් අපහාස කරලා මැරිලා යනවා. මට මේ පහසුකම් නැහැ, අරයට නම් තියෙනවා. අරයටත්, මටත් දෙන්නටම තියෙන්නේ තුවාලය. මූලින්ම අරයයි මමයි සමාන කරගන්න තමයි මෙත්ති හාවනාව වචන්න කියන්නේ. අරයයි මමයි අසමාන තැනක සතර සතිපටධානයක් නැහැ. තේරුණා තේදි? එහෙම හිතෙන තැනක සැරීසරන්නේ වඳුරායි. ඉතිං ඔන්න මහොම පුරුදු වෙන්න යිනැ.

එහෙනම් සමථ හාවනාවෙන් කරන කාර්යයක් තියෙනවා. ආම්සයෙන් කරන කාර්යයක් තියෙනවා. ඒ වගේම දානයෙන් සහ ශිලයෙන් කරන කාර්යයක් තියෙනවා. එහෙනම් දාන, සිල, හාවනා කියන තුනෙන් මේ කුක්දේකුය හරියටම ගහගන්න පුළුවන්. දැන් මේ පුරුදු වෙන්නේ දාන, සිල, සමථ හාවනා තොවයි. විද්‍රෝහනාවයි. සම්පූර්ණ තරියා එක්ක කරන ගනුදෙනුවක්. එය ප්‍රයු ශික්ෂාවයි. දැන් බලන්න, ලෝකයා හැම වේලේම

මේ වදුරා සමග ගනුදෙනු කර කාමාවට හුමිය ඉක්මවා සියුම් වූ බුහ්මා දී ලෝකවලට මේ වදුරා පන්නනවා.

ආලාරකාලාම කියන ගුරුතුමා බෝධිසත්ත්වයන්ට මේ වදුරා රුපාවට ලෝකයට පන්නන විදිය කියා දුන්නා. බෝධිසත්ත්ව ජීවිතයේ දී එහෙම ඒවා පුරුදු වෙලා හිටි නිසා බොහෝම සරලව, කියාදෙන කොටම හැකි ඉක්මනින් පුහුණු වෙලා එම ධ්‍යානවලට පනින හැකියාව ලබාගත්තා. ඒ වගේම උද්දකාරාමපුත්ත කියන ගුරුතුමා වදුරාට කරන්න පුළුවන් රෘත් එහා පිමිමක් පෙන්නුවා. ඒ අරුපාවට වදුරා පන්නන හැටි ඉගැන්වුවා. නමුත් බුදුරජාණන් වහන්සේ අවබෝධ කරගත්තා මෙයන් සංසාරයමයි, සත්‍යය මෙය නොවෙයි. උන්වහන්සේ සත්‍යය අවබෝධ කළේ වදුරා සමග ගනුදෙනු කිරීමෙන් නොවෙයි, නරිය සමග ගනුදෙනු කිරීමෙන්.

වර්තමානයේ අය වදුරා එක්ක ගනුදෙනු කරයන්නේ සත්‍යයට නොවෙයි. ඒ නිසා ධර්මය ඉගෙනගන්න. අවසානයේ යන්න ඕනෑ නරිය පැහැමයි. නරිය තමය මේ ප්‍රශ්නය විසඳුන්නේ. ඒ නිසා තම තමන්ගේ මත, කළුලිවාදී අදහස්වලින් බුදුරජාණන් වහන්සේට වැඩක් නැහැ. ඒවා වදුරාගේ වැඩ. ඒ කළුලියේ ඉන්න වදුරා ටික එකතු වෙලා කරන පැනුම් ටිකක්. ඒ නිසා වදුරාට ක්ලාන්තය හඳුගන්න. එතකොට මෝඩයෙක් වෙයි. වදුරාට පණ තිබුණෙන් පණ්ඩිතයෙක් වෙයි. පණ්ඩිතයාට ඒදණ්ඩේ යන්න බැහැ.

මේ පින්වතුන්ටන් දැන් අවුරුද්දක් තිස්සේ පණ්ඩිතයෙක් වුණාද මෝඩයෙක් වුණාද කියන එක මැනගන්න පුළුවන්. කායගතාසතිය හඳුනා ගත් කෙනා

බ්‍රීලංකාගේ වහන්සේට පණ්ඩිතයෙක්, නැත්තම් බ්‍රූදුරජාගේ වහන්සේට මහු මෝඩයෙක්. අවුරුද්දක් මහන්සි වුණා. වදුරා තියාගෙන ඉන්න තාක් කල් මේ පින්වතුන් පරදිනවාමයි. පුළුවන් නම් වදුරාට ක්ලාන්තය හදන්න. වෙන විකල්ප නැහැ. වදුරාට ක්ලාන්තය හදන්නම ඕනෑ. නැත්තම් සංසාර විමුක්තියක් නැහැ. සමඟ භාවනාවෙන් වදුරාට ක්ලාන්තය හදන්න බැහැ. ඒ වගේම දානයෙන් ද බැහැ. දිලයෙන් ද බැහැ.

දැන් තේරෙන්න ඕනෑ මෙම සූත්‍රයේ තිබෙන වටිනාකම. මෙහි අන්තර්ගත ප්‍රධානම ධර්මය කායගතාසතියයි. කායගතාසතිය කියන්නේ ධර්මානුකූලව තව විදියකට කියනවා නම් සමඟ දිවියේයි. සමඟ දිවියේය කියන්නේ සත්ත්ව-පුද්ගලභාවය නැති තැනයි. එතැන තියෙන්නේ ධාතුයි. එහෙනම් මේ කායගතාසතිය කියන්නේ තව විදියකට කියනවා නම් හේතුළු දහමයි. හේතුළු දහමක් ඉතුරු වෙන්නේ සත්ත්ව-පුද්ගලභාවය නැති තැනයි. මෙතැන ද්‍රව්‍යාත්මකව ඉතුරු වෙන්නේ ධාතු පමණයි. ඒ වගේම කායගතාසතිය කියන්නේ අමුත දෙයක් නොවේයි, මේ සංසාරයේ යම්කිසි ත්‍රියාවලියක් තිබේ ද ඒ ත්‍රියාවලියේ සත්ත්ව-පුද්ගලභාවය නැති තැන තිබෙන ත්‍රියාව කායගතාසතියයි.

ඒ සඳහා බ්‍රූදුරජාගේ වහන්සේ දෙන නම තමයි පංච්කන්ධයේ අනිත්‍ය, දුක්ඛ, අනාත්ම යන ත්‍රිලක්ෂණය. එහෙනම් කායගතාසතියෙන් නිරුපණය වන්නේ මොකක්ද? පංච්කන්ධයේ ත්‍රිලක්ෂණයයි. එහෙනම් මේ සඳහන් කළ සියලු ධර්ම මෙම කණුව වටායි ගොනු වෙන්නේ. මේ කණුව හරියට ගැහුවාත් සේවාන් වෙනවා. රේඛාට අර සතුන්, වික වික කණුව උගම දුපනේ

ව�ටෙනවා. දූපතේ වැටුණු බව තමන් තුළින්ම දකින්න ලැබේයි. කණුව ගැහුව හැටියෙම තේරෙන එකක් නැහැ. කණුව වැඩ කරන කොට තේරෙයි. හැබැයි කණුව මොකක්ද කියා සොයන්න ගියෝත් වදුරාට පිස්සු හැදෙයි. මෙම කණුව බුදුරජාණන් වහන්සේට තේරෙන දෙයක් මිස ග්‍රාවකයාට තේරෙන එකක් නොවෙයි. සතුන් හයදෙනා කණුව මුලටම පැමිණි දච්චට රහතන් වහන්සේ බිජි වෙනවා.

එහෙනම් මේ පින්වතුන්ට තියෙන්නේ බුදුරජාණන් වහන්සේ කෙරහි විශ්වාසයෙන් රහත් වෙන්න දැලෙන එක නොවෙයි, මේඛයෙක් වගේ සතිපටියානය වඩා මැරෙන්න කළින් මෙම කණුව ගහගන්නයි. එතකොට මැරෙන්න කළින් මැරුණා වෙනවා. ඉතින් ක්‍රමය කියා දුන්නා. කරන්නත් ඉඩ දුන්නා. තමන්ගේ වදුරා නිසා කරගන්න බැරි වුණා. එහෙනම් ඉදිරි කාලයේ දී වත් ඔය වදුරාගෙන් ඉවත් වෙලා, ක්ලාන්ත කරලා, ඔය උපාධි, පණ්ඩිතකම්, පරම්පරාවේ දැනුම වීසිකරලා ඔය තුවාලය නොදු කරගන්න. එහෙම නම් අද දිනයේ මෙම වැඩසටහන නිමා කරනවා. හැම දෙනාටම ධර්ම ඇතාය ඇති කර ගැනීමට මෙම දේශනාව හේතු වේවා සි ප්‍රාර්ථනා කරනවා.

ප්‍රශ්න සහ පිළිතුරු

1. ප්‍රශ්නය: හාටනා නොකරන අවස්ථාවල දී නිරතුරුවම කරන ක්‍රියා ගැන සිත පවත්වමි. මෙය කායගතාසතිය ද?

පිළිතුරු: එය කායගතාසතිය නොවයි. එහෙම කායගතාසතියක් පවතින්න විදියක් නැහැ. මූලික හේතුව කායගතාසතිය එන්නේ නිරෝයාසයෙන් මිස ආයාසයෙන් නොවයි. තමන්ගේ ක්‍රියා ගැන සිහියෙන් සිටීම ආයාසයෙන් කළ යුතු තවත් වැඩික් වෙනවා. ආයාසයෙන් යමක් කිරීමට නම් වදුරාගේ උද්වී අවශ්‍ය වෙනවා. නමුත් වදුරාගේ උද්වී ඇතිව නොවයි කායගතාසතිය එන්නේ. ක්‍රියා ගැන සිහියෙන් සිටීම ‘මම’ කරන තවත් වැඩික්. එය මනසේන් කරන වැඩික්.

නමුත් සතිපටියාන සූත්‍රයේ සඳහන් වෙනවා, සමඟ හාටනාවෙන් ප්‍රශ්නයක් දියුණු අල්පේච්ච ජීවිතයක් ගතකරන කෙනෙකුට, තමන්ගේ කායික ක්‍රියාවලට අවධානය තියාගෙන එය කායගතාසති හාටනාවක් දක්වා දියුණු කරගත හැකි බව. නමුත් ගිහියෙකුට අල්පේච්ච ජීවිතයක් ගත කරන්න බැහැ. ගිහිකමම මහේච්චයි. ඒ නිසා බොරු කරන්න එපා. බුදුරජාණන් වහන්සේ කියන අල්පේච්ච ජීවිතයකට යන්න පැවිද්දෙකුට වුණන් උපසම්පදා ශිලයේ තිබෙන ශික්ෂා පද හැකි තරම් දුරට ආරක්ෂා වෙමින් ඉතාම සරල ජීවිතයක් ගත කරන්න ඕනෑ.

එවැනි කෙනෙකුට තමන්ගේ කායික ක්‍රියා සීමිත ප්‍රමාණයයි පවත්වන්න පුළුවන්. ඒ තැනැත්තාට තමන්ගේ කායික ක්‍රියාවලට අවධානය තියාගෙන එය කායගතාසති

භාවනාවක් දක්වා දියුණු කරගන්න පුළුවන්. ඔහු නම් ආනාපානසතිය තොකර ඒ වෙනුවට කරන වැඩවලට සතිය තියාගෙන සතිපටියාන භාවනාවක් පුහුණු වෙන්නත් ඒ තැනැත්තාට හැකියාව තිබෙනවා. පුහුණු වීමෙන් පසුව තිරායාසයෙන් කායගතාසතියට යනවා. එහෙම නැතුව බොරු හදාගන්න එපා. බැර දේ කරන්න එපා කිවිවේ ඒකයි. ඒ සඳහා මූලින් කිසු සුදුසුකම් තිබෙන්න ඔහු. නමුත් යම් කෙනෙක් සතියක් දෙකක් භාවනා මධ්‍යස්ථානයකට තේවාසික පුහුණුවීම් සඳහා ගිය විට එසේ කරන්න යැයි උපදෙස් ලැබුණෙන්ත් එසේ කරන්න. එයට හේතුව ඒ තැන දී අමතර කාර්යයන් කිරීමට නැති තිසා ඔබත් අල්පේච්ඡහාවයට පැමිණ සිටිනවා. එම තිසා එතැන දී එසේ උත්සාහ ගැනීම වරදක් නැහැ. එය කරගෙන යන භාවනාවට වාසියක් වෙනවා. එනමුත් දෙනිකව තිවසේ දී මෙසේ කිරීමෙන් මෙම ප්‍රතිඵල ගත තොහැකියි.

2. ප්‍රශ්නය: භාවනාව පටන්ගෙන සතියක් පමණ ගතව ඇති. ආක්වාසය සහ ප්‍රශ්නාසය තොදින් දැනේ. නමුත් මම කායගතාසතිය පැවත්වීමට උත්සාහ කරමි. මෙය තිවරදිද?

පිළිබුර: කායගතාසතිය කියා ධර්මයක් අසා දැනගෙන ඒ දේ සොයාගෙන පර්යේෂණයක් කරනවා. මේ තුළින් කායගතාසතියට ලගාවිය තොහැකියි. මේ පින්වතුන් දැනගන්න ඕහැ අද බණ අහලත් මෙය සොයමින් භාවනා කළුවත් කායගතාසතියක් ලැබෙන්නේ නැහැ. මේ වදුරා කරන වැඩක්. පර්යේෂණය කරන්නේ වදුරායි.

කායගතාසතිය ලැබෙන්නේ තරියාගෙන්. තරියා ගැන වදුරාට සෞයන්න හැකියාවක් නැහැ. ඒ නිසා කිසියම් ධර්මයක් සෞයාගෙන ගියෙක් පර්යේෂණ තාෂ්ණාවට හසු වෙනවා. සෞයාගෙන යාම තහනම්. මෙතැන දී මෝඩයෙක් වගේ වර්තමානයේ දැනෙන දෙයට අවධානය තියන්න ඕනෑ. ඉන් ලැබෙන ප්‍රතිඵලය තමයි කායගතාසතිය. මෙතැන දී මෝඩයෙක් වගේ භාවනාව තොකරන නිසා කායගතාසතිය ලැබෙන්නේ නැහැ.

3. ප්‍රශ්නය: සක්මනෙහි යෙදෙන විට යටිපතුලෙහි ස්පර්ශයට සහ සාමාන්‍යයෙන් නිවසේ වැඩි කරන විට කයේ දැනෙන වේදනා පිළිබඳව ඉතා උනන්දුවෙන් අවධානය යොමුකර සිටිමි. මෙය කායගතාසතියද?

පිළිතුර: ‘ඉතා උනන්දුවෙන්’ අවධානයෙන් සිටිනවා නම් වැඩිගන්නේ වදුරාගෙන්. වදුරාගෙන් වැඩිගන්නා කිසි තැනක කායගතාසතියක් නැහැ. ඒ නිසා බොරු කරන්න එපා. කවුරුන් හෝ මෙවැනි දේවල් කිවිවත් පිළිගන්නත් එපා. එහෙම වුණෙක් බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ ධර්මයට වඩා, වෙනත් අය කියන විකෘති ධර්ම ලොකු වෙනවා. ඒ නිසයි මේ සූත්‍ර කියාදෙන්නේ.

මෙහි දී බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වූ මාර්ගයම අනුගමනය කළ යුතුයි. ඒ සඳහා වෙනත් මාර්ග නැති බවත් දාන ගත යුතුයි. ඒ නිසා වඩාත් ප්‍රවේශම් විය යුතු වෙනවා. තමන්ගේ හපන්කම්වලට තේරෙන ධර්මයක් තොවෙයි මේ. අපට තේරෙන්නේ සංසාරයක් ගැන විතරයි. නැතිනම් මේ තුවාලය වැඩි කර ගන්න විතරයි තේරෙන්නේ. මේ තුවාලය සුව කර ගන්න තේරෙන තවත්

කෙනෙක් ලෝකයේ සිටිනවා නම් බුදුරජාණන් වහන්සේ පහළ වෙන්න බැහැනේ. උන්වහන්සේ සුවිශේෂ උත්තමයෙක් වූයේ ඒ ගුණය නිසයි.

4. ප්‍රශ්නය: මම අවුරුදු පහක පමණ සිට ආනාපානසති භාවනාව හොඳින් කරගෙන යම්. පරියාකයේ සිට භාවනා කරන විට නාසිකාග්‍රයට ආශ්චර්යය සහ ප්‍රශ්චර්යය හොඳින් දැනෙන විට දී ත් සිත, කයට යොමුකර සිටිය යුතුද?

පිළිබඳ: නිරායාසයෙන් ආශ්චර්යය සහ ප්‍රශ්චර්යය දැනෙන විට බලෙන් කයට අවධානය තියන්න ඕනෑද? කියලයි මේ අහන්නේ. අවශ්‍යම තැහැ. නමුත් මේ තත්ත්වයට බොරු තොකර ගියා නම්, ආශ්චර්යය සහ ප්‍රශ්චර්යය පමණක් තොවයි, කයෙහි ධාතු කොටස් ද සතියට හසු විය යුතුයි. නිරායාසයෙන් ආශ්චර්යය සහ ප්‍රශ්චර්යය තේරෙනවා නම් නිරායාසයෙන් කයෙහි ධාතු ද මේ වන විට තේරෙන්න ඕනෑ. ඒ කියන්නේ මෙම මට්ටමට මේ වන විට සතිය දියුණුයි කියන එකයි.

නැතිනම් නිරායාසයෙන් ආශ්චර්යය සහ ප්‍රශ්චර්යය තේරෙන්න බැහැ. එහෙම තොත්රෙනවා නම් තවම ආයාසයෙන් පුහුණුවක් විදියට කරන කෙනෙක් වෙන්න ඕනෑ. බලෙන් කරන්න තොවයි මේ කියන්නේ. නිරායාසයෙන් කයෙහි දැනෙන දේ ගණන් තොගෙන සිටියාත් ආශ්චර්යය සහ ප්‍රශ්චර්යය යම් අවස්ථාවක තොදුනී ගියාත් කයෙහි එල්ලෙන්න තැනක් තැකුව යනවා, කය ගණන් තොගෙන සිටීම නිසා. ඒ තත්ත්වය මගහරවා ගැනීමට තමයි කය දැනෙන මට්ටමක් ආවොත් එයට අවධානය තියන්න කියා කිවිවේ.

5. ප්‍රශ්නය: කායායතනයෙන් ඇති වන පංචස්කන්ධය දෙස ප්‍රතිවාර නොමැතිව බලා සිටින විට සිතිවිලි පහළ නොවේ. ලෝහ, ද්‍රව්‍ය, මෝහ ආදිය ඇති නොවේ. මෙය කෙලෙස් යටපත් වීමක් නොවේද? අප කාලයක් තුළ ගෙන ආ ආගුව, අනුගාය සමුවිණේද ප්‍රහාණයට මෙම යටපත් වීම ප්‍රමාණවත් ඇ?

පිළිතුර: මේකත් වදුරු කතාවක්. වදුරාට පිස්සු හැඳුනම ඔහාම හිතෙනවා. පිස්සුව හොඳ වුණෙන් කතාව නවතිනවා. දැන් මෙහෙම අහන්න හිතෙන්නේ තමන් ලග පිස්සු හැඳුණු වදුරෝක් ඉන්න නිසා නේද? බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරන්නේ සතිපටියානය වැඩුවෙන් සංසාරය කෙළවර වන බවයි. සංසාරය කෙළවර වෙන්න නම් කෙලෙස් දුරුවෙන්න ඕනෑ, ආගුව සූය වෙන්න ඕනෑ. දැන් එහෙනම් තමන්ගේ වදුරා ලවා බුදුරජාණන් වහන්සේට අහියෝග කරන්න කළුපනා කරන්නේ මොකටද? මේ පණ්ඩිතකම නවත්වන්න තමයි මෙහෙම උපදෙස් දෙන්නේ. අවුරුද්දක් පණ්ඩිතකම් කළා ඇති. දැන් මෝඩියෙක් වෙන්න. ප්‍රශ්නය විසදෙන්නේ මෝඩියෙක් වුණෙන් විතරයි. පණ්ඩිතයෙක් වුණෙන් වෙන්නේ වදුරාට පිස්සු හැදෙන එක විතරයි. එකෙන් හැදෙන්නේ සංසාර තුවාලයයි.

6. ප්‍රශ්නය: කායගතාසතිය යනු කුණ්ණයයි. මේ රුවන්මය වැකිය ගැන තවදුරටත් පහදා දෙන්න?

පිළිතුර: බුදුරජාණන් වහන්සේට මෙය කුක්ද්‍යායක් මිස රුවනක් නොවේ. එක් එක්කෙනාගේ වදුරාට මෙය රුවනක් වූණාට උන්වහන්සේට මෙය කුක්ද්‍යායක්. මෙවත් වදුරාගේ තියෙන පණ්ඩිතකම්. එහෙනම් උන්වහන්සේටත් දේශනා කරන්න තිබූණානේ මෙය රුවන්වලින් තැනු කුක්ද්‍යායක් කියලා. මේක තුවාලය ඇතුළේ ඇති තවත් තුවාලයක්. කුක්ද්‍යාය හැදෙන්නේ සතර සතිපටියානය වැඩීමෙන් සහ එය නිරායාස හාවනාවක් බවට හැරීමෙන්. මේ කුක්ද්‍යාය සවිමත් වෙන්නේ කය තුළ පවතින යම්කිසි වර්තමාන සංසිද්ධියක සතිය ස්ථාවර වීමෙන්. වෙන විදිය මේ අයට ඉගෙන ගන්න බැහැ. ඉගෙන ගත් එක තමයි බුදුවීම කියන්නේ. මේ පින්වතුන්ට තියෙන්නේ බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වූ ආකාරයට මෙය ලබා ගැනීමයි. ඒ බුදුවීම නොවයි. අපි උන්වහන්සේගේ ග්‍රාවකයෝ. ඒ නිසා අපිට තියෙන්නේ උන්වහන්සේ පෙන්වා දුන් මාර්ගයේ ගමන් කර මෙය ලබා ගැනීමයි. එකයි ග්‍රාවක ගුණය.

7. ප්‍රශ්නය: නරියා පිළිබඳව දැනගනු කැමැත්තෙම්.

පිළිතුර: නරියා කියන්නේ ග්‍රීරයටයි. මෙපමණ කාලයක් කළේ නරියා පිනවීම තමයි. නරියා කැමති අමුසොහානටයි. මේ අයත් බණ අවසන් වූ පසු යන්නේ තමන් කැමති මළකුණු සොයාගෙන අමුසොහානට තමයි. නමුත් බුදුරජාණන් වහන්සේ යන්න කියන්නේ නරියා අකමැති තැනාකටයි. ඒ තමයි ‘අරණුගතෝවා, රැක්බමුලගතෝවා, ගුන්‍යාගාරගතෝවා.’ මෙතැනට විතරයි නරියා යන්න අකමැති. නමුත් අපි පූජ සිටින නරියා මේ

තැන්වලට යන්න කැමති තරි ජෝඩ්වක් එක්කයි. තරියා කපටියි කියන්නේ එකයි. එහෙම ගියාට මේ නරියාගේ කපටිකම් හඳුනාගන්න බැහැ. බුදුරජාණන් වහන්සේ එයට ඉඩ දෙන්නේ නැහැ. තනියම තමයි යන්න කියන්නේ. වඳුරාගෙන් බේරෙන්න තමයි උන්වහන්සේ සතිපටියානය නරියා හරහාම දියත් කරවන්නේ.

8. ප්‍රශ්නය: සමහර අවස්ථාවල ඇස් ඇරගෙන සිටින වේලාවේ දී වුව කයෙහි කම්පන, වංචල ඇති වීම දැනේ. එහි දැනුම් ඇතිව සිටිය හැකිය. නමුත් වික වේලාවක දී වෙනත් කළුපනා ඇති වී එම දැනීම් පිළිබඳ සිහිය තැති වී යයි. ඉඩේ කයෙහි කම්පන, වංචල තොදුනෙන විට දී නාඩි වැටීම ස්පර්ශ කර ඒ පිළිබඳ සිහිය ඇතිව සිටීමට පුරුදු වී ඇත්තේම්. එය නිවැරදි දැයි පහදා දෙන සේක්වා.

පිළිතුර: කයෙහි කම්පන, වංචල ඇති වීම තොදුයි කියන මතය මෙතැන තියෙනවා. එහි නියැලීමට කැමැත්තෙන් සිටින කෙනෙක්. ඒ අදහස සහ ක්‍රියාව වටිනවා. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මයට එකගයි. නමුත් මෙය ඉඩේ ගත තොහැකි අවස්ථාවල මේ සඳහා තමන්ට ආවේණික උපක්‍රමයක් භාවිත කරනවා. නාඩි වැටීම ස්පර්ශ කර ඒ පිළිබඳ සිහිය ඇතිව සිටීමෙන් කයට අවධානය යොමු කරගන්න පුළුවන් බවයි කියන්නේ.

එ ගැන කිසිම ගැවළවක් නැහැ. මේ පුහුණුව සාර්ථකයි. මේ පුහුණුවෙන්, හරි විශ්වාසය සහ දැක්ම හදාගෙන ඉන්න ඕනෑ, කයෙහි කම්පන, වංචල දැනී දැනී සිටීම, බුදුරජාණන් වහන්සේ වටිනවා යැයි කිහි දෙය මමත් අනුගමනය කරනවා කියන අදහස තියෙන්න ඕනෑ.

නමුත් කායගතාසිය කියන එක තුළ තමන් උත්සාහයෙන් කරන දෙයක් වෙන්න බැහැ. මෙහෙම යනෙකාට නිරායාසයෙන් මෙය ලැබේවි. ඩුස්ම ගැන අවධානයෙන් සිටීමත් මෙතැනට යන්න උපකුමයක්.

9. ප්‍රශ්නය: සමථය යටතේ අතු දෙකක පතිමින් සිටින වදුරා නීවරණ යටපත් වීමෙන් පසු පැනීම නතර කරයිද? නරියා ක්‍රියාත්මක වන්නේ මින් පසුවද?

පිළිතුර: නරියා සහ වදුරා අතර සම්බන්ධයක් තැහැ. සමථය තියෙන්නේ වදුරා සමගයි. ඒ කියන්නේ මතෝ ඉන්දියයත් සමගයි. වදුරාගේ සාමාන්‍ය ස්වරූපය නම් අත්තෙන් අත්තට පතින එකයි. නීවරණ යටපත් වීමෙන් පසුව තමයි වදුරාගේ පැනීම අතු දෙකකට සීමා වෙන්නේ. බුදු ගුණ භාවනාවෙන් නීවරණ යටපත් බු විට බුදු ගුණ ඇති තැනයි, නැති තැනයි කියන අතු දෙකට පතියි. නීවරණ යටපත් නොවුණු වේලාවක නම් පතින්නේ එක්කෝ නොනා හෝ මහත්තයා ලැගට. නැතිනම් දරුවා ලැගට.

සමථ භාවනාවක් සමග සතිපටියානය වෙනම පුරුදු කිරීම තුළ පහසුවෙන්ම වදුරාගෙන් නරියාට මාරු විය තැකියි. ධ්‍යානලාභියෙක් නම් සතිපටියානයට මාරු වෙන්න වෙන්නේ ධම්මානුපස්සනාව හරහායි. ධම්මානුපස්සනාවෙන් ආරම්භ කළත් අවසාන වෙන්නේ කායානුපස්සනාවෙන්. අපි ආරම්භ කරන්නේ කායානුපස්සනාවෙන්. කායානුපස්සනාව වැඩින විට ධම්මානුපස්සනාව මෙයට ඇදෙනවා. ඇදෙන්නේ කොහොමද කියා සෞයන්න ගියෙන් වදුරාට පිස්සු

හැඳෙනවා. ඒකයි මෝඩ්යොක් වගේ මෙය කරන්න කිවිවේ.

10. ප්‍රශ්නය: නරියා සතිය වූ විට කයෙහි දැනෙන තැන්වලට සිත යයි. මෙය පැනීමක් ලෙස නොසලකන්නේ ඇයි?

පිළිතුර: වදුරා නම් පතින්නේ අත්තෙන් අත්තටයි. ඒ කියන්නේ අරමුණෙන් අරමුණටයි. නරියා උපමා කරන්නේ කයටයි. කාය වික්ද්කාණය තමයි මනුෂ්‍යයාගේ වැඩිම ප්‍රදේශයක විහිදිලා තියෙන වික්ද්කාණය. වේදනාව එන්නේ කාය වික්ද්කාණය හරහා එන අරමුණකින්. ගරිරය පිටින් සහ ඇතුළෙන් යන දෙකෙන්ම දැනෙනවා. ඒ නිසා ප්‍රබලතම ඉන්දියයක් තමයි කාය ඉන්දිය. දත් අත දැනෙන විට හස්ත කාය වික්ද්කාණයත් පාද දැනෙන විට පාද කාය වික්ද්කාණයත් කියන්නේ නැහැනේ. සමස්ථ වික්ද්කාණයම එකයි. එහෙනම බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළේ කුමක්ද කියා දැනගත් විට මෙය වැටහෙයි. සමස්ථ කයම දත් ගැනීමට දනට තිබෙන සතිය ප්‍රබල මදි. ඒ දුර්වල සතියට නරියා හඳුනා ගන්න බැහැ.

ඒ නිසා නරියාගේ නියම තත්ත්වය හඳුනා ගැනීමට බුදුරජාණන් වහන්සේ උපකුමයක් දේශනා කරනවා. වතුර වලක සිටින ක්ෂේත්‍ර ඒවින් පරික්ෂා කිරීමට ඉන් තියැදියක් ගෙන අන්වීක්ෂයකින් පරික්ෂා කරනවා වගේ කයට දැනෙන ස්ථානයක් වන ආශ්චර්ය ප්‍රශ්නය කියන නියැදියට අවධානය තැබීමෙන් මෙම දුර්වල සතිය ප්‍රබල සතියක් දක්වා දියුණු කළ හැකියි. ආශ්චර්ය සහ ප්‍රශ්නය කියන්නේ නරියාගේ කැලේලක්. වදුරා හවුල් කර නොගෙන මෝඩ්යොක් වගේ මේ ගැන ඉගෙන ගත්තොත් ආශ්චර්ය

ප්‍රශ්නවාසය කියන නියැදියේ සත්‍ය තත්ත්වය හඳුනාගත හැකි වෙනවා. මෙතැනට තමයි ඔය පින්වතුන් කරන භාවනාවේ 'පස්සම්හය කාය සංඛාර' කිවිවේ. සමස්ථ කයට දියුණු සතියක් පුරුදු කිරීමේ අරමුණින් තමයි මෙම උපතුමය යොදන්නේ. ඒ මට්ටමට සතිය දියුණු වුණෙන් ඒ නියැදියට යෙදුවා වගේම තීක්ෂණ කමකින් සමස්ථ කයේ ඕනෑම තැනකට මේ සතිය යොදන්න ඉන්පසුව හැකියාව ලැබෙනවා. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් තමයි කයෙහි එක් එක් තැන දැනෙන්න ගන්නේ. මෙය පැනීමක් තොවයි. දියුණු කරගත් තීක්ෂණ සතියකින් වැටහෙන දෙයක්. දැන් අපිට නරියාගෙන් දැනෙන්නේ කොන්ද රිදෙනවා, කකුල රිදෙනවා, බඩින්න, පිපාසය දැනෙනවා වැනි දේවල්. මේ වගේ දැනීමක්ද භාවනා කරන කොට එන්නේ? තැහැ. නරියා හැඳුණු බාතු රිකයි දැනෙන්නේ. මෙය තීක්ෂණ විදර්ශනාවක්.

11. ප්‍රශ්නය: මමත්වයෙන් මිදීමට කළ හැකි එකම දෙය භාවනාව බහුලිකත කිරීමද?

පිළිතුර: ඕනෑම භාවනාවක් බහුලිකත කිරීමෙන් මමත්වය නැති වෙනවා තොවයි, සතිපටියාන භාවනාව බහුලිකත කිරීමෙන් පමණයි මමත්වය නැති වෙන්නේ. සමථ භාවනාවෙන් කාමාවවර 'මම' නැතිවී රුපාවවර 'මම' ඇති වෙනවා. තවත් දියුණු වූ විට අරුපාවවර 'මම' ඇති වෙනවා. මෙතැනින් එහාට යන්න තැනක් තැහැ.

12. ප්‍රශ්නය: සමමා දිවිධිය පවතින වේලාවක තිබෙන්නේ නිරාමිස ඇඳුක්ඛම සුඛ වේදනාවක් බවත්, සමමා දිවිධිය

ලැබෙන්නේ බොජ්කංග සමවීමෙන් බවත් පැහැදිලි කර ඇත. පිති සමබොජ්කංගය පවතින විට ඇත්තේ නිරාමිස අදුක්ඛම සූඛ වේදනාවද? යමෙකු තමා තුළ පිති සමබොජ්කංගය වැඩි ඇත් ද යි දැනගන්නේ කෙසේද?

පිළිතුර: සමමා දිවිධිය ලැබෙන්නේ බොජ්කංග ධර්ම හත සමවීමෙන් බව බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කොට තිබෙනවා. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ විග්‍රහයට අනුව සමමා දිවිධිය ලැබෙන්න පුළුවන් වේදනා තවයක් ගැන සඳහන් වෙනවා. අවසානයට තිබෙන නිරාමිස අදුක්ඛම සූඛ වේදනාව තිබෙන විට පමණයි බොජ්කංග සම වෙන්නේ. බොජ්කංග කියන්නේ බෝධි අංග කියන එකයි. බෝධිය කියන්නේ සමමා දිවිධියයි. එහෙනම් බොජ්කංගවල තැත්තේ සත්ත්ව-පුද්ගල්‍යාවයයි. සති වෙතසිකයයි, සති ඉන්දියයි, සති බලයයි, සති සමබොජ්කංගයයි ගැන තිබෙන වෙනස ව්‍යුරාට ඉගෙනගන්න වෙනවා. සති වෙතසිකය කියන තැන පුද්ගලයෙක් ඉන්නවා. සති ඉන්දියේ දී අඩු කැඩුණු පුද්ගලයෙක් ඉන්නවා. සති බලයේ දී ත් අඩු කැඩුණු පුද්ගලයෙක් ඉන්නවා. නමුත් සති සමබොජ්කංගයේ දී සතියක් තියෙනවා, ක්‍රියාවක් තියෙනවා, නමුත් එයට අයිතිකාරයෙක් තැහැ. ආශ්චර්ය තේරෙනවා, ගැටෙන තැනක් තේරෙන්නේ තැහැ වගේ. දන් මේ පිත්තුන් බණ අසන විට ප්‍රිතියක් තියෙනවා. විදින්නෙක් ද ඉන්නවා. පිති සමබොජ්කංගයේ දී ප්‍රිතියක් තියෙනවා, නමුත් විදින්නෙක් තැහැ.

එහෙනම් නිරාමිස අදුක්ඛම සූඛ වේදනාව නියෝජනය වෙන්නේ අවසානයට තිබෙන උපේක්ඛා

සම්බාජ්කංගයේ දී යි. පිති සම්බාජ්කංගය වැඩි ඇත්දය දුනගැනීමට නම් බුදු වෙන්න ඕනෑ. මේ වඳුරාට හැඳුණු පිස්සුවක්. මෙහෙම හොයන්න ගියෝත් ග්‍රාවකකම අතහැරෙනවා. තිසරණයන් කැබේනවා. ඇයි? බුදුරජාණන් වහන්සේට අහියෝග කරනවා, ධර්මයට අහියෝග කරනවා. බොජ්කංග තේරෙන්නේ ඒ මට්ටමට දියුණු කළ කෙනෙකුට විතරයි. මෙය තේරුණත් එකයි, නැතත් එකයි. බුදුරජාණන් වහන්සේ කියපු දෙය මෝඩයෙක් වගේ කරන්නයි තියෙන්නේ. කවදා හරි තේරයි මේ ගියේ බොජ්කංග හරහා බව. තේරුණේ නැත්තම් තව මෝඩයා වගේ කරන්න. වෙන විකල්ප කුම නැහැ. සාකච්ඡාවෙන්, තරකයෙන් මේ දෙය අවබෝධ වෙන්නේ නැහැ. සමථයේ ධ්‍යාන මට්ටමේ දී ත් මේවා තියෙනවා. නමුත් එවාට බුදුරජාණන් වහන්සේ බොජ්කංග කියන්නේ නැහැ. එයට හේතුව සමථයේ දී ලැබෙන මේ ගුණය මමත්වය පෝෂණය වූ ගුණයක්. දුන් හොඳ හෝටලයකින් ආහාර ගන්නා විටත් අපි තුළ ප්‍රිතියක් ඇතිවෙනවා. නමුත් එයට හොතික සම්පත් ඕනෑ වෙනවා. හෝටලයක් තියෙන්න ඕනෑ, කටිවියක් ඉන්න ඕනෑ. මේකට සර්පයා හවුල් කරගන්න ඕනෑ, කිහිලා හවුල් කරගන්න ඕනෑ. ඒ වගේම පක්ෂියා, බල්ලා මේ ඔක්කොම සත්තු ටික හවුල් වෙන්න ඕනෑ. සමථ ධ්‍යානයකින් ප්‍රිතිය එන විට හොතික සම්පත් අවශ්‍ය නැහැ. වඳුරා විතරක් රජ වෙනවා.

13. ප්‍රශ්නය: කයක් නොමැති තත්ත්වයකට කායගතාසතිය වැඩෙන්නේ නැති දී යි පහදා දෙනු මැනවි?

පිළිතුර: කයක් තැතුව සතිය පවතින්නේ කොහොමද? කායගතාසතිය කියන වචනයම තැහැලේ එතකාට. කයක් තැතුව සතිය වැඩෙන්නේ සමඟ භාවනාවලයි. සමඟ ද්‍රානවල මෙම ගුණය තිබෙනවා. එය සම්මා සතියක් නොවෙයි. සම්මා සතියක් ලැබෙන්නේ සතර සතිපටියානයෙන් පමණයි. සතර සතිපටියානය කියන්නේ කායානුපස්සනාව, වේදනානුපස්සනාව, විත්තානුපස්සනාව සහ ධම්මානුපස්සනාවයි. විත්ත සහ ධම්ම ගත්තත් ඒ ඇතුළේ කය තියෙනවා. වේදනාව දැනෙන්නත් කය අවශ්‍ය වෙනවා. මේ හතරම එකයි.

කයක් තැති තැන භාවනාවෙන් පැරදිලා. කයක් තේරෙන්නේ තැති තැන සතිපටියානයක් තැහැලැ. නමුත් අපි හිතාගෙන ඉන්නේ ආශ්චර්ය, ප්‍රශ්චර්ය නොදුනී යාම දියුණු අවස්ථාවක් කියලයි. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මයක් මෙතැන තැහැලැ. කයක් තැති තැන සතිපටියානයත් තැහැලැ, කායගතාසතියත් තැහැලැ. කයේ දුනීම අවශ්‍යයි. එම දුනීම කය වෙනුවට දාතු වශයෙන් වෙන්න පූජ්‍යවන්. කයේ දාතු දුනී දුනී නාමය සතියට හසුවෙන්න පූජ්‍යවන්. ඒ කියන්නේ කයෙහි පූද්ගල්‍යාවය තැති වී දාතු වශයෙන් දැනෙන්න පූජ්‍යවන්. නමුත් හිස් තැනක ධර්මයක් තැහැලැ. කිසිවක් නොදැනෙන හිස් තැනක, ඒ කියන්නේ නාම ධර්මවල සිටියාට සතිපටියානයක් තැහැලැ. මේවා විද්‍රෝහනාව තැති කරන උපක්ලේෂ. ඒ නිසා මේවා වටිනවා කියා පිළිගන්න එපා. භාවනාවේ දී කය නොදුනී ගියෙයාත් තැහිට වික වේලාවක් සක්මන් කරන්න. මෙය උපක්ලේෂ මග හැර භාවනාව දියුණු කරගන්න උපතුමයක් වෙනවා. ඒ කියන්නේ වදුරාගෙන් නරියාට මාරුවෙන්න කරන උපතුමයක්. සමඟ භාවනාව වදුරා

සමග කරන ගනුදෙනුවක්. වඳුරා එක්ක කරන හාටනාවක් බුද්ධ ගාසනය තුළ නැහැ.

නමුත් සමථ හාටනාව බුදුරජාණන් වහන්සේ ද අනුමත කර තිබෙනවා. එයට හේතුව ආදුනික මට්ටමේ යෝගාවවරයෙකුට මූල දී වර්තමානයක සතිය පවත්වන්න අපහසුයි. මෙයට බාධා කරන්නේ වඳුරායි. වඳුරා මෙල්ලකර අතු දෙකකට පැනීමට පමණක් සීමා කිරීමට තමයි උන්වහන්සේ බුදු ගුණ, මෙමත් හාටනා වැනි සමථහාටනාවන් අනුමත කර තිබෙන්නේ. ඉන්පසුව සතිපට්චානයට අවත්තෙන වූ විට වඳුරාගෙන් ඉවත් විය යුතුයි. මෝඩයෙක් වගේ සතිපට්චානය වැඩිය යුතුයි. දැන් තේරෙනවා ඇති මේ කිසු කාරණා මේ සූත්‍රයට ගැලපෙන බව. එතරම් සරලව බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වනවා කළ යුත්තේ කුමක්ද කියා. ඒ නිසා මෙවා අපි දැනගෙන කළ යුතුයි.

14. ප්‍රශ්නය: සක්මන් හාටනාව වඩන අනුපිළිවෙළ කෙටියෙන් පහදා දෙන මෙන් ඉල්ලා සිටිමි. ඉන්දිය හාටනාව කායගතාසතියට අයත් එකක් ද?

පිළිබුර: බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මයේ ඉන්දිය සංවරය මිස ඉන්දිය හාටනාව කියා දෙයක් නැහැ. ඉන්දිය හාටනා සූත්‍රය කියා සූත්‍රයක් නම් තියෙනවා. එම සූත්‍රයෙන් පැහැදිලි කරන්නේ බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ග්‍රාවකයේ තුන් වර්ගයක් පිළිබඳවයි. ඒ තමයි අස්බ, ස්බ, ග්‍රැත්වත් ආර්ය ග්‍රාවක කියන කණ්ඩායම් තුන. ග්‍රැත්වත් ආර්ය ග්‍රාවක ගුණ ලැබෙන්නේ සතිපට්චානය වැඩුවාත් පමණයි. මල් පුජා කිරීමෙන්, දන් දීමෙන්, සිල්

යකීමෙන්, සමඟ භාවනා කිරීමෙන් ගුෂකවත් ආරය ග්‍රාවකයෙකු විය නොහැකියි. මේ කණ්ඩායම් තුනෙහි ඇස්, කන්, නාසාදී උත්පත්ති ඉන්දිය පද්ධතිය ඒ ඒ අවස්ථාවල ක්‍රියාත්මක වන ආකාරය පිළිබඳව කළ විග්‍රහයක් තමයි මෙම සූත්‍රයෙන් දැක්වෙන්නේ. සක්මන් භාවනාවේ දී මෝඩයෙක් වගේ වෙන්න. මෙතැන දී වදුරාට ක්ලාන්තය හැදෙන්න ඕනෑ. ඒ කියන්නේ තමන් මේ දක්වා ඉගෙන ගත් ධර්මය හෝ කළ වෙනත් දෙයක් වෙන්න පුළුවන්, භාවනා කාලය තුළ මේවා අමතක කරන්න. මතක් වුණත් ඒවාට ප්‍රතිචාර නොදැක්විය යුතුයි. පාද පොලොවේ ස්පර්ශ වන මොහොතේ දී එයට අවධානය තබන්න. පෙර හෝ පසුව නොවෙයි.

වර්තමානයකට එන්නේ ස්පර්ශ වන මොහොතේ දී අවධානය තියන්න සමත් වුණොත් පමණයි. නමුත් ආධුනික මට්ටමේ දී පාද පොලොවේ ස්පර්ශ වන මොහොතේ දී වම සහ දැකුණ යනුවෙන් සිහි කරන්න. හැබැයි මතක තියාගන්න මේ සිහි කරන්නේ වදුරායි. නමුත් පහුවෙන කොට සිහි කිරීම අතහැරී අවධානය පමණක් ඉතිරි වෙනවා. ආධුනික මට්ටමේ දී වදුරාගෙන් ප්‍රයෝජන නොගතහොත් උඟ වෙන තැන්වලට පනිනවා. සිහි කිරීමේදී තියෙන්නේ සමඟ ස්වරුපයක්. එහෙම තමයි ආරම්භ කරන්න වෙන්නේ. නමුත් පහුවෙන කොට සිහි කළත් ඒ සිහිය පවත්වන්නේ කය හරහාමයි. මෙය නිරායාසයෙන් ලැබෙන දෙයක්. තරක කරන්න, සොයන්න, කළුපනා කරන්න ගියෙන් වෙන්නේ වදුරා පනින එකයි. මෙය ප්‍රායෝගිකව හදුනාගන්න. මෙය හරියට කරන්න ඕනෑ කියලා තමන්ගේ දැනුම මෙයට එකතු කරන්න ගියෙන් තමයි වදුරා පනින්නේ.

15. ප්‍රශ්නය: හාටනාව වැඩින විට කයෙහි තැන් තැන්වලටත්, ආග්‍රාස ප්‍රශ්නාසයටත් සතිය මාරුවයි. කයෙහි ඇතැම් කොටස් නොදුනී යයි. සමස්ත කය වැටහෙනවාට වඩා මෙය සුදුසු ද?

පිළිතුර: මේ වර්තමානයේ තේරෙන්නේ සමස්ත කය නම් එහි අවධානය තියන්න. මේ මොහොතේ තේරෙන්නේ කයෙන් කොටසක් නම් එහි තේරුම සමස්ත කයෙන් සතිය ගිලිහි කයෙන් කොටසක පමණක් සතිය තිබෙන බවයි. එය වරදක් නැහැ. නමුත් මූලමතින්ම කයෙන් සතිය ගිලිහුණොත් සතිපටියානය නැහැ. කයෙන් කොටසක සතිය තිබුණත් ඉන්නේ වර්තමානයක තමයි. නමුත් කිසිවක් නොදුනී යාම නොවයි දියුණුව. මේ තේරෙන එකම තමයි ධාතු බවට හැරෙන්නේ.

ධාතු සතියට තේරෙනවා. අහිඛරමය වියුෂන් හියාට ධාතු තේරෙන්නේ නැහැ. ඒ මෝඩ වුද්‍රා රවවිටන විදියක්. ධාතු තේරෙන්නේ කයටයි. නරියාට විතරසි ධාතු තේරෙන්නේ. වුද්‍රාට ධාතු තේරෙන්නේ නැහැ. ඇයි? නරියා හැදිලා තියෙන්නේ ධාතුවලින්. පයිවි, ආපේ, තේරෝ, වායෝවලින් ද මනස හැදිලා තියෙන්නේ? නැහැ. වික්ද්‍යාණයෙන්. මෙවා ඔය පින්වතුන්ගේ පණ්ඩිතකමට තේරෙන දේවල් නොවයි. බුදුරජාණන් වහන්සේ ගැන ගුද්ධාවෙන් උන්වහන්සේ කියපු දෙය කරන්න. වියුෂන්වලින් ඉගෙන ගත්ත ධාතු හාටනාවේ දී හොයන්න ගියෙන් පර්යේෂණ ත්‍යැණිලාවට වැටෙනවා. ධාතු කියලා ගැඹුරක් හිතන්න යන්න එපා. සතෙකක්, පුද්ගලයෙක් නැති තැන තියෙන්නේ ධාතුයි. සතෙක්, පුද්ගලයෙක් නැති ධාතු

විකක් කවදා හෝ තේරෙන්නේ නරියාටමයි. ඒය කායගතාසතියයි. කායගතාසතියේ තියෙන්නේ බාතු තමයි. සත්ත්ව-පුද්ගලභාවයක් නැහැ. මෙතැන මෝඩයෙක් වගේ වර්තමානයේ දැනෙන ඕනෑම දෙයක් පිළිගන්න සූදානම් වෙලා ඉන්න ඕනෑ. ඒ සමස්ත කය වෙන්නත් පුළුවන්, කයෙහි කොටසක් වෙන්නත් පුළුවන්. බුදුරජාණන් වහන්සේට එය ප්‍රශ්නයක් නොවෙයි.

වර්තමානයක සතිය පැවැත්වූවා නම් උන්වහන්සේට ඒ ඇති. වර්තමානයට අනුකූල දේ තමයි ඒ දැනෙන්නේ. කයද, කොටසක් දැනෙන එකද හරි කියා සොයන එක ලොකු වුණෙන් ඒ අපි හදන මතයක් වෙනවා. ධර්මය විකෘති වෙනවා. ඒ සෙවීම පරයේෂණ තාශ්ණාවක්. එවිට අපි වර්තමානයක නැහැ. මෝඩයෙකුට ප්‍රශ්න නැහැ. මේ ප්‍රශ්න එන්නේ වදුරාගෙන්. මෝඩයෙක් වගේ හාවනා කළාත් වදුරාට ක්ලාන්තය හැදෙන්න ඕනෑ. එතකොට වර්තමානයේ ලැබුණ දෙය පිළිබඳව ප්‍රශ්නයක් වෙන්න බැහැ. ඇයි? නරියාට තේරෙන්නේ නැහැ මෙය ගැටළුවක් කියලා. ප්‍රශ්න කරන්නේම වදුරායි. ඒ නිසා එවැනි මත හදාගන්න එපා. එවිට සතිපටධානය වැඩීම ප්‍රමාද වෙනවා.

16. ප්‍රශ්නය: වතුරාර්ය සත්‍යය දැකින අවස්ථාවේ දී තදීග, විෂ්කම්භණ, සමුච්චේද යන ප්‍රභාණ තුන එකවර සිදුවේද?

පිළිතුර: මෙකත් වදුරු ප්‍රශ්නයක්. මෙහෙම නිතන කෙනාට කවදාවන් මෝඩයෙක් වෙන්න බැහැ. මෙය තුන් වරකට වුණත්, එකවර වුණත්, නිවත් දැක්කොත් මදි ද? දුන් අවශ්‍ය කරන්නේ නිවත් දැකින්න ද? එහෙම නැත්තම්

පුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ දෙය හරි ද කියා පරීක්ෂා කර බලා මැරිලා යන්න ද? මේවා වැඩක් බැහැ. මේවා ගාස්ත්‍රීය ධර්මය තියෙන්නේ ප්‍රායෝගික ධර්මය ගිලිහි ගිය අවස්ථාවක සෞයා ගන්නයි. මේවා ගැන පර්යේෂණ කළේත් කවදාවත් සත්‍යයට යන්න බැහැ. පර්යේෂණ තෘප්තියාවට හසුව මැරිලා යනවා. වතුරාර්ය සත්‍යය දැකින්න නම් මේ ප්‍රභාණයන් තුනම සිදු වෙන්න ඕනෑ තමයි. මෙය වෙන්නේ ශීල, සමාධි, ප්‍රාය යන ත්‍රියික්ෂාවෙන්.

ධර්මය ඉගෙන ගෙන ඉවරයක් කරන්න බැහැ. ධර්මය ඉගෙන ගත්තා කියා සත්‍යය දැකින්න බැහැ. අවශ්‍ය වික පමණයි ඉගෙන ගන්න ඕනෑ. බොහෝ විට ගිහි අය තමයි තමන්ගේ මත හදාගෙන, ධර්මය විකෘති කරලා තියෙන්නේ. හික්ෂණ් වහන්සේලාට තමයි බාරදී තිබෙන්නේ ධර්මය ආරක්ෂා කරන්න. ගිහියන්ට කියලා තියෙන්නේ ධර්මයෙන් ප්‍රයෝගන ගන්න කියලයි. ප්‍රායෝගිකව සරල දෙයින් ගියාම ගැටළුව විසදෙනවා. ත්‍රිපිටකය ඉගෙන ගත් කෙනා මෝඩයක් වගේ සතිපට්චානය වඩන්න ඕනෑ. මේවා ත්‍රිපිටකයට ගලපවන්න බැහැ කාටවත්. ගාස්ත්‍රීය පදනම වෙන එකක්. හාවනා නොකරන වේලාවල දී ත් තර්ක විතර්ක කරන්න යාම වැරදියි. එයට හේතුව වදුරාට මේවා නොදුට මතක හිටිනවා. අවස්ථාව ආ හැටියෙම හාවනාවේ දී පනිනවා. හාවනාවේ දී දෙතිස් කතා මතක් වෙනවා නම් මේ තර්ක විතර්ක මතක් වෙන්න බැරිද? එකයි මෝඩයක්ම වෙන්න කියන්නේ. මෝඩයක් වුණෙන් සාර්ථක ප්‍රතිඵල ලැබේවි.

17. ප්‍රශ්නය: විත්තානුපස්සනාව වැඩිමට යොමු වීම වදුරා සමග කරන ගනුදෙනුවක ආරම්භයක් ද?

පිළිබුරු: විත්තානුපස්සනාව පමණක් නොවයි කායානුපස්සනාවේ ආරම්භයත් වදුරා සමගයි. බහුලිකත වීමෙන් පසුව තමයි වදුරා මග හරින්න වෙන්නේ. නරියත් එක්මල ඉන්න ප්‍රාථමික තම භාවනා කරන්න ඕනෑ තැහැනේ. දත් බණ අහන විටත් කිහිලා, තරියා, වදුරා ගේ උදවු ඕනෑ වෙනවා. භාවනාවේ දී වෙන්නේ මුලින්ම සර්පයාගෙන්, කිහිලාගෙන් ටික ටික ඇත්වෙලා නරියයි, වදුරයි සමග භාවනාව පටන් ගන්නවා. භාවනාවේ දියුණුවත් සමගයි වදුරා ඉවත් වෙලා නරියා තනි වෙන්නේ.

18. ප්‍රශ්නය: ඇස්, කන්, නාසාදී පංච ඉන්දියයන්ගෙන් අරමුණු ලැබුණු පසු, දෙවනුව මනායතනයට මාරු විය යුතුයි නේද?

පිළිබුරු: ධම්ම එන්නේ මනසටයි. නමත් කයට දැනෙන එළාටටබයේ දී කය හරහා එන්නෙත් ධම්ම තමයි. එය මනසෙන් එන එකක් නොවයි. කයට අයිති වැඩික්. තැන්නම් කොහොමද කයෙන් අරමුණක් ගන්නේ? මනසට එන අරමුණුවල දී ධම්මවලට පරිවර්තනය කරගෙන එන්න දෙයක් තැහැ. ඒ මනසෙන් හදාගෙන තියෙන විදියක්මයි. නමත් කයට එන එළාටටබා රැජය, කාය ඉන්දිය විසින්ම ධම්ම බවට හරවා ගන්නවා එයාට ඕනෑ ආකාරයට. මේ ආකාරයටයි සතර සතිපටියානය පවතින්නේ. කයෙනුත් මනසෙන් කරන සියල්ල කළ

හැකියි. නැත්තම් කොහොමද සතිපටධානයේ ධම්මානුපස්සනාවට එන්නේ? අැසේ, කන ආදී අනෙක් ඉන්දිය පහෙනුත් ධම්ම එනවා. නැත්තම් වදුරාට ක්ලාන්තය හැඳිලා තියෙන වේලාවක කොහොමද ධම්ම එන්නේ? එහෙම නම් ධම්මානුපස්සනාව වැඩින්න පුළුවන්ද? ඒ වැඩින්නේ නරියාගේ ධම්මයි. බාගෙට ඉගෙනගෙන බොරු කරන්න එපා මේ ධර්මය එක්ක. ධර්මය කියන්නේ සර්පයෙක්. මෝඩයෙක් වගේ කරන්න කිවිවේ ඒකයි. නැත්තම් ලොකු අමාරුවක වැටෙයි. ත්‍රිපිටකය ඉගෙන ගෙන නම් මෙය හොයාගන්න බැරිවෙයි. ඒ ඉගෙන ගත්තත් ගලපාගන්න බැරිවෙයි. එහෙම හොයන්න ගියෙන් තිකම්ම මැරිලා යන්න වෙයි. තව කි කාලයද ජ්වත් වෙන්නේ.

19. ප්‍රශ්නය: සක්මනේ යෙදෙන විට අප වදුරාගෙන් මිදි නරියා වෙත ගිය බව දැන ගන්නේ කෙසේද?

පිළිතුර: දැක්කා නේද වදුරාට හැඳුණු කුලප්පූව. අමුතු ප්‍රශ්න එන්නේ වදුරාට. මේක හරි දැනගන්න ඕනෑ වදුරාට. මෝඩයෙක් වගේ භාවනා කරන්න. දැන් මේ කුලප්පූවට පිළිතුරක් දුන්නොත් වදුරා පනින්නේ සක්මනේ දී යි. ‘මේක තමයි මය කියන්නේ’ කියලා වදුරා සක්මනට පනිනවා. නරියාට පනින්න බැහැනේ.

20. ප්‍රශ්නය: බාකු මනසිකාරය හෝ ද්වාද්සාකාරය හෝ වැඩිමෙන් කායගතාසති භාවනාව සම්පූර්ණ වේ ද? පහදා දෙනු මතවී.

පිළිබඳ: කායගතාසනී භාවනාව කියලා එකක් ගැන නොවේයි සඳහන් කළේ, සතිපටියානය වැඩිමෙන් කායගතාසනීය කියන ධර්මයට පැමිණෙන බවයි කිවිවේ. ධාතු මනසිකාරය කියන්නේ සතිපටියාන සූත්‍රයේ තියෙන එක ප්‍රධානයක්. මෙහි සඳහන් වන්නේ පයිවි, ආපෝ, තේපෝ, වායෝ ආදි ධාතුවල පවතින ස්වරුපයන් මෙනෙහි කර හඳුනාගන්න කියලයි. නමුත් සියලු මෙනෙහි කිරීම කරන්නේ වැඩායි. මෙනෙහි කරන සියලු භාවනා සමඟ භාවනාවන්. බුදු ගුණ වැඩිම වගේමයි ධාතුවල ගුණ සිහි කිරීම. නමුත් බුදුරජාණන් වහන්සේ ධාතු මනසිකාරය සතිපටියාන සූත්‍රයට ඇතුළත් කර තිබෙනවා. සමඟ කමටහන් හතළින තුළත් මෙය තිබෙනවා. සතිපටියාන සූත්‍රයේ ධාතු මනසිකාර ප්‍රධානය යටතේ ප්‍රාථමික වෙනවා යම්කිසි ගුරුකුලයකින් කියාදෙන ක්‍රමයකට ධාතු ගැන මෙනෙහි කරන්න. එතශාට මොකද වෙන්නේ? රගපාන්නේ නැතුව හරියට කළේත් වැඩාට හැර අනෙක් සතුන් පස්දෙනාට ක්ලාන්තය හැදෙනවා. දුන් මීළගට වැඩාගෙන් කාර්යය නතර කරන්න ඕනෑම. ඒ කියන්නේ මෙනෙහි කිරීම නවත්වන්න ඕනෑම. සතිපටියාන සූත්‍රයේ සැම තැනකම ‘ඉති අර්ක්කිත්තං වා කායේ කායානුපස්සී විහරති’ කියා තිබෙනවා. ඒ කියන්නේ වර්තමාන කයට එන්න ඕනෑම. අර්ක්කිත්ත කියන්නේ වර්තමාන කයෙන් භසුවන දෙයටයි.

ආනානානසති භාවනාවේ දී නම් ‘පස්සම්භයං කාය සංඛාරං’ කියන තැනින් සමථය වැඩිම නතර කරන්න කියා තිබෙනවා. අනෙක් භාවනාවල එහෙම තැනාක් සඳහන් කර තැහැ. එපමණයි තිබෙන වෙනස. ඒ නිසා ගුරුවරයකු හරහා හෝ වෙනත් ක්‍රමයකින් තමයි එතැනට

යන්න වෙන්නේ. මෙනෙහි කිරීම තතර කර වර්තමාන කයෙන් දැනෙන කම්පන වංචල, උණුසුම් සිතල ගති වැනි වර්තමාන සංස්කේයකට අවධානය තබන්න. දැන් මෙතැන් සිට ක්‍රියාත්මක වන්නේ සතිපටියානයයි. කෙනෙක් දෙතිස් කුණප හාවනාවෙන් ආරම්භ කළත් ඒ මෙනෙහි කිරීමෙන් සිත තැන්පත් වූ පසු එම හාවනාව නවතවා සතිපටියානයට අවතිරෙන විය යුතුයි. ඒ කියන්නේ ඩුදු වර්තමාන කයට මාරු විය යුතුයි. වර්තමාන කය තමයි නරියාට අයිති. මෙනෙහි කිරීම අයිති වදුරාටයි. සක්මන් හාවනාවේ දී නම් එහෙම මාරු කරන්න දෙයක් තැහැ. මෝඩයෙක් වගේ කරගෙන යන්නයි තියෙන්නේ. කම්පන වංචල, උණුසුම් සිතල කියන්නේ ධාතුවල ගුණයි. ඒ තැන සතියට හසු වීමට නම් සිත තැන්පත් විය යුතුයි. සම්පූර්ණයෙන්ම නරියාට ක්ලාන්තය හදුනත් බැහැ. කයෙන් දෙයක් හසුවිය යුතුයි. නමුත් වදුරා මෙල්ල කිරීමටය පළමුවෙන් මෙනෙහි කිරීම කරගෙන යන්නේ.

21. ප්‍රශ්නය: ‘මනෝප්‍රබඩ්ධිගමා ධම්මා’ යන ගාථා දෙකකන් බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරන්නේ මනස ප්‍රශ්නවාංගම වන බවයි. එනම් වදුරාගේ වරිතය ප්‍රශ්නවාංගම වන බව තේදි? ඔබවහන්සේගේ දේශනාවේ දී සඳහන් වූයේ නරියා එනම් කය ප්‍රශ්නවාංගම කරගන්නා ලෙසයි. මෙම කාරණය පිළිබඳව පහදා දෙන මෙන් කාරුණිකව ඉල්ලා සිටිමි.

පිළිතුර: මෙම ගාථාවෙන් කියන්නේ මනස ප්‍රධානයි මාධම්මාවලට වැඩිය කියන එකයි. මනස කියන්නේ සිත. ‘මාධම්ම’ කියන්නේ සිත්විලිවලටයි. දැන් මෙතැන ඇශේන් ඇති වෙනතා මනසක්. ඒ කියන්නේ ඇසට එන

රුපාරම්මණය නිසා ඇති වන සිතේ හටගන්නා සිතුවිලි, හටගන්නේ ධම්මායතනයෙන් නොව වක්බායතනයෙන්.

එහෙනම් මේ කියන්නේ මනස ක්‍රියාත්මක විය හැකි තැන් හයක් ඇති බවයි. පුදු මනස පමණක් ක්‍රියාත්මක වන තැනට තමයි ධම්මායතනය කියන්නේ. මෙම ගාජාවෙන් පොදුවේ කියන්නේ සිත ප්‍රධාන කොට ගෙන ලෙනතසික හටගන්නා බවයි. අපි කරන හාවනාවේ දී කය ගැන අවධානයෙන් සිටින විට වදුරාට ක්ලාන්තය සැදුණු පසු සිතුවිලි හටගන්නේ කායායතනයෙන් හදන සිත තුළයි. එතැනාත් තියෙන්නේ මනස තමයි. නමුත් එය ඇති වන්නේ කයෙන්. නරියාටත් මේ හැකියාවන් සියල්ලම තිබෙනවා.

ඇසට පෙනෙන දෙය පිළිබඳව ඇස දන්නේ තැහැ. එය හඳුනා ගැනීමේ ගක්තියක් ඇසට තැහැ. පෙනෙන දෙයට අර්ථකථන දෙන්නේ වදුරාම තමයි. වදුරාට තමයි ඒ හැකියාව තියෙන්නේ. නමුත් ඒ සංසාරය හදන යාන්ත්‍රණයයි. දුන් අපට අවශ්‍ය වන්නේ සංසාර විමුක්තියට යන ක්‍රමයයි. ඒ සඳහා අප කළ යුත්තේ සංසාරය හදන විදිය ඉගෙන ගැනීම ද? තැහැ. මෙතැනි දී නරියා තනිකර ගත්තොත් නරියාට තේරෙන්නේ ධාතුයි. හාවනාවේ දී සතියට ඔවුන්, කකුල යනාදී වශයෙන් තේරෙන්නේ හොරෙන් වදුරා පතින නිසයි. ඒ නිසා තව දුරටත් වදුරාට ක්ලාන්තය සාදා නරියා තනිකර ගත යුතුයි. වදුරා ක්ලාන්ත වූ විට මේ මගේ ඔවුන් වශයෙන් තැහැ. ඇයි? නරියාට ඔවුන් තේරෙන්නේ තැහැ. නරියාට තේරෙන්නේ ධාතුයි. මේ ක්‍රමයට ගියෙන් ධාතු ගැන තේරෙයි. සසර ගමන කෙළවර වෙයි.

බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රයුව කියන්නේ මමත්වයෙන් තොර වූ අවබෝධයටයි. ප්‍රයුව තුළ මමත්වය නැති එකට තමයි ධම්මවිවය සම්බාජ්කංගය කියන්නේ. මමත්වයෙන් තොර වූ මොහොතක් අපට ගුහණය වෙනවාද? නරියා තනි වුණෙන් ප්‍රයුව තියෙනවා. එය ලබා ගැනීමට නිකම් බැහැ. සතිමත් වී නරියාගේ දාතු දැකිය යුතුයි. නමුත් අපි දැකින්න යන්නේ මම ඉගෙන ගත් දෙයක්, මට තේරෙන දෙයක්. එතැනු තියෙන්නේ දැනුමක් මිස ප්‍රයුවක් තොවෙයි.

22. ප්‍රශ්නය: මෝඩ වදුරා ප්‍රයුවෙන් කියා කරන වදුරෝක් බවට පත් වෙනවා යනු නිවැරදිද?

පිළිතුර: වදුරාගේ මමත්වය කවදා හෝ ඉවත් වුණෙන් මේ තත්ත්වයට ගිය හැකියි. ඒ රහතන් වහන්සේගේ මට්ටමයි. ඒ කියන්නේ මනස හරහාත් මේ දේ සිදු විය හැකියි. නමුත් ආරම්භ කළ යුත්තේ නරියා හරහාමයි. කුක්කුදිය ගැසිය යුත්තේ නරියාමයි. වදුරා හරහා වඩා කායෙගතාසතියක් නැහැ. ඉන්පසුව තමයි අනෙක් ඉන්දියවලට මෙය බෝකරන්න පුළුවන් වෙන්නේ. අනෙක් සතුන් ක්ලාන්ත වූ වේලාවේ නරියා ලවා මේ කුක්කුදිය ගසාගෙන ඉන්න වෙනවා අනෙක් අය සමග ගනුදෙනු කරන්න. එය කාලයත් සමග සතිපටියානය ප්‍රගුණ වීමෙන් නිරායාසයෙන් ලැබෙන දෙයක්.

23. ප්‍රශ්නය: මම ධම්මානුපස්සනාව වැඩීමට පුරුදු වූවෙක්මි. බාහිර රුප, අභ්‍යන්තර රුප, වික්කුණ යන තුනෙහි ස්ථරාශය වන තැන දැකින්නට පුරුදු වෙමි. මෙහි දී

මමත්වය නැති තැනට එන්නේ නිරායාස සතියෙන් එම ස්පර්ශය වන තැනදීම නිරෝධය දුටු විට නේද?

පිළිතුර: මෙහෙම වෙනවා නම් කුක්ෂ්ඨය හරියට වැදිලා තියෙන්න ඕනෑ. කය තේරෙන්න ඕනෑ. ධාතු වැටහෙන්න ඕනෑ. නමුත් මේ කියන විදියට මෙතැන පුරුදු වෙලා තියෙන්නේ බාහිර රුප, අභ්‍යන්තර රුප, වික්ෂ්ඨණ යන තුනෙහි ස්පර්ශය වන තැන දකින්න තොවයි, මෙහි අනුරුවක් වදුරා ලවා සාදාගෙන පන්නවන්නයි. මෙතැන තමයි බොහෝ දෙනෙකුට වැරදුණු තැන. බොහෝ දෙනෙක් ධම්මානුපස්සනාව කියා කරන්නේ මේ වදුරාගේ සෙල්ලම තමයි. මෙහෙම එකක් තොවයි ධම්මානු-පස්සනාව කියන්නේ. ධම්මානුපස්සනාව වර්තමානයක් තුළ වැශින්න ඕනෑ. යමෙක් ධම්මානුපස්සනාව වඩයි නම් මුළින්ම ධම්මානුපස්සනාවේ තියෙන්නේ පංච නීවරණ පබ්බයයි. මෙහි දී දැන් මම උග කාමලිජන්දය තියෙනවා, දැන් කාමලිජන්දය නැහැ කියා සතියෙන් වෙන් කර ගැනීම අවශ්‍යයි. වදුරාගෙන් දැනගෙන බැහැ. මෙතැනින් තමයි ආරම්භ කරන්න ඕනෑ. හේතුව ඊට එහාට තවත් අමාරුයි. මෙන්න මේ ආකාරයට තියෙන තැන සහ නැති තැන වෙන් කර ගන්න දක්ෂ කෙනා අතිත කාලයේ දී පංච නීවරණ යටපත් කිරීමෙහිලා පරිණතභාවයකින් යුක්ත වූණු කෙනෙක් විය යුතුයි. ඒ කියන්නේ ධ්‍යානලාභියෙක් විය යුතුයි. ධම්මානුපස්සනාව හරියට වැඩුණා නම් අවසානයට කායගතාසතියට එන්න ඕනෑ. ධම්මානුපස්සනාව දියුණු වන විට විත්තානුපස්සනාව, වේදනානුපස්සනාව, සහ කායානුපස්සනාව යන හතරම දියුණු විය යුතුයි. මනසින්

හදන ධම්මානුපස්සනාවේ කරන්නේ ධර්මයක් අල්ලාගෙන හිත හිතා ඉන්නවා. මෙය ධම්මානුපස්සනාවක් නොවෙයි. ඒ ධර්මය මෙතෙහි කිරීමක්. ඒකට කියන්නේ ධම්මානුපස්සනි භාවනාව කියලයි. එය සමඟ භාවනාවක්. සතර සතිපටියානය නොවෙයි.

මෙහෙම නැතුවත් යන්න කුම තියෙනවා. බුදුරජාණන් වහන්සේ නැහැයි කියන්නේ නැහැ. ඒ රුපාවවර ද්‍යාන, අරුපාවවර ද්‍යාන ආදි දේවල් පූභූණු කළ ප්‍රබල යෝගීන්ට කියා දුන් කුමයි. ඒ අය කාලයක් තිස්සේ ඒවැනි පූභූණු වීම වලින් පරිණත වූණු ඒවැනි ජීවිත ගත කළ අයයි. පසුකාලීනව බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒ පැති නවත්වා තිබෙනවා. ඔනැශ නම් බලන්න. ත්‍රිපිටකය ගලායන්නේ ඒ කුමයටයි. පසුකාලීනව ද්‍යාන එක්ක ලබන සංසාර විමුක්තියක් ගැන කතා කර නැහැ. මුලින් එහෙම කියන්න වූණේ ඇයි? බුදුරජාණන් වහන්සේට මුලින්ම මූණගැසුණු ග්‍රාවකයේ සියලු දෙනා අධ්‍යාත්මික දියුණුවකින් පරිණත වූණු අය නිසයි. ඒ අයට මුල සිට පටන්ගන්න අවශ්‍ය නැති නිසා ඒ ඉන්නා මට්ටමේ සිට කියා දුන්නා.

සාලාගාම සූත්‍රයෙන් බුදුරජාණන් වහන්සේ වක්‍රලේඛයකින් වගේ කෙළින්ම තහනම් කරනවා, මගේ ගාසනයට ආධුනිකයෙක් ආවොත් ඒ ආධුනිකයාටත් උගන්වන්න ඔනැශ සතර සතිපටියානය. සේබ වූණු අය සිටියි නම් ඒ අයත් සතර සතිපටියානය වැඩිය යුතුයි. අවසානයට දේශනා කරනවා අසේබ වූණත් සතර සතිපටියානය වැඩිය යුතුයි. ඇයි එහෙම තහංචී දුම්මේ? පස්වග මහණුන්ට වගේ අනෙක් අයට ද්‍යානලාභීන් විය නොහැකි නිසයි.

24. ප්‍රශ්නය: සතිපටියාන භාවනාවේ යෙදී සිටින විට මුහුණේ කුඩී දුවනවා වගේ දැනේ. සිත සමාධිගත වී තිබුණෙන් එම තත්ත්වය ඉතාම හොඳින් දැනෙන විට සිත විසිරීමට තරම තත්ත්වයක් ඇතිවේ. නමුත් එය ඉවසීමට ප්‍රයත්න දරමි. ඒ හැර යම්කිසි සහනයක් ඇත්දියි දැනගැනීමේ අදහසින් මෙසේ විමසා සිටිමි.

පිළිතුර: කුඩී දුවනවා වගේ දැනෙන එක තවත්වන්න වෙන සහනයක් නැහැ. වෙන සහනයක් අවශ්‍යයත් නැහැ. ඒ ගැන තොසලකා හැර භාවනා අරමුණෙට (කයෙන් දැනෙන දෙයට) අවධානය තබන්න. නැත්නම කුඩී ගැන අවධානයෙන් ඉන්න. ඒ දැනෙන්නෙත් නරියාටනේ. ටික වේලාවකින් කුඩී නැතිවෙයි. කුඩී පන්නන්න කියලා වලදා ගෙනැවීත් පර්යේෂණ කළේත් කවදාවත් කුඩී පන්නන්න බැරිවෙයි. හැමදාම කුඩී කයි. මැරෙන්න වෙන්නෙත් කුඩී කාලා තමයි. මෙතැන දී හොඳි හෝ නරකයි කියා ප්‍රතිචාර දක්වන්න ගියෙන් භාවනාව එක තැනම පල්වෙයි.

25. ප්‍රශ්නය: කායානුපස්සනාව සහ කායගතාසතිය අතර වෙනස පහදා දෙන මෙන් කරුණාවෙන් ඉල්ලමි.

පිළිතුර: කායානුපස්සනාව කියන්නේ පුහුණුවක්. සතිපටියාන භාවනාවේ කායානුපස්සනාව යටතේ භාවනා කුම දාහතරක් තියෙනවා. එයින් අපි තෝරාගෙන තිබෙන්නේ සක්මන සහ ආනාපානසතියයි. කායානුපස්සනාව කියන්නේ පුහුණු වෙන කුමයක්.

කායගතාසතිය තියන්නේ මතා පුහුණුවකින් ලැබෙන ප්‍රතිඵලයක්.

26. ප්‍රශ්නය: හාටනාවේ දී මෝඩයෙක් වීමට නම් දැනුම අතහැරිම අත්‍යවශ්‍ය නමුත් නොදන්වාම වැඩුරාගේ පැමිණීම සිදු වේ. මේ බව දැනගන්නේ ද බොහෝ වේලාවකට පසුවයි. මෙම හයානක වැඩුරාගෙන් බේරිම සඳහා අනුගමනය කළ හැකි යම් උපක්‍රම වේ නම් පහදා දෙනු මැතිවි?

පිළිතුර: මෝඩයෙක් ලෙස සතිපටිධානය බහුලිකත කිරීම පමණයි තිබෙන උපක්‍රමය. ආදුනික මට්ටමේ දී කුඩා කාලයක් කෙයේ වර්තමාන අරමුණ සතියට හසුවන අතර වැඩිපුර කාලයක් වෙනත් අරමුණු සතියට හසුවේ. නමුත් හාටනාව බහුලිකත වන විට අත්‍යවශ්‍ය අරමුණු සතියට හසුවීම හින වී යන අතර වර්තමාන කායික අරමුණ තුළ සතිය පිහිටන කාලය වැඩිවේ. මෙම සංසිද්ධිය හාටනාව බහුලිකත වීම මතම රඳා පවතී.

අධිග්‍රන්තර නිකාය : එකක නිපාතය කායගතාසනි වර්ගය

1. සමුද්දන්තොගාධ සූත්‍රය

“යස්ස කස්සවී, හික්බවේ, මහාසමුද්දෙහා වෙතසා ප්‍ර්‍රටෝ අන්තොගධා තස්ස කුන්නදියේ යා කාවී සමුද්දඩිගමා; එවමෙවබා, හික්බවේ, යස්ස කස්සවී කායගතාසනි භාවිතා බහුලිකතා අන්තොගධා තස්ස කුසලා ධමමා, යෙ කෙවී විෂ්ජ්ජාගියා”ත්.

මහණෙනි, යම්කිසිවෙකුගේ සිතින් මහා සමුද්‍රය තෙම ස්පර්ශ කරන ලද්දේ වේ ද ඔහුගේ සිතට සමුද්‍රය කරා ගලායන්නා වූ යම්කිසි කුඩා නදීහු වෙත්නම ඔවුහු ඇතුළත් වෙති ද, මහණෙනි, එපරද්දෙන්ම යම්කිසිවෙකු විසින් කායගතාසනිය වඩන ලද ද බහුල වශයෙන් කරන ලද ද ඔහුගේ ඒ භාවනාවට විද්‍යාව හඳනය කරන්නා වූ (එහි කොටස් වූ) යම්කිසි කුගල ධර්මයේ වෙත් නම ඔවුහු ද ඇතුළත් වෙති.

2. මහා සංවෙග සූත්‍රය

“එකඩමමා, හික්බවේ, භාවිතා බහුලිකතා මහතා සංවෙගය සංවත්තනි. කතමා එකඩමමා? කායගතාසනි. අයා බො, හික්බවේ, එකඩමමා භාවිතා බහුලිකතා මහතා සංවෙගය සංවත්තනි” ත්.

මහණෙනි, එක ධර්මයක් තෙම (භාවනා වශයෙන්) වඩන ලද්දේ බහුල වශයෙන් කරන ලද්දේ මහත් වූ සංවෙගය (විදරුණනාව) පිළිස පවතී. ඒ කවර නම් එකඩර්මයක් ද? කායගතාසනියයි.

මහණෙනි, මේ එකම ධර්මය වනාහි (භාවනා වගයෙන්) වඩන ලද්දේ බහුල වගයෙන් කරන ලද්දේ මහත් වූ සංවේගය (විද්‍රෝහනාව) පිණිස පවතී.

3. මහත්ථ සංවත්තන සූත්‍රය

“එකඩම්මා, හික්බවේ, භාවිතො බහුලිකතො මහතො අත්ථාය සංවත්තනි. කතමා එකඩම්මා? කායගතාසනි. අයේ බො, හික්බවේ, එකඩම්මා භාවිතො බහුලිකතො මහතො අත්ථාය සංවත්තනි” ති.

මහණෙනි, එක ධර්මයක් තෙම (භාවනා වගයෙන්) වඩන ලද්දේ බහුල වගයෙන් කරන ලද්දේ මහත් වූ අර්ථය (සතර මාරුග ඇුනය) පිණිස පවතී.

ඒ කවර නම එක ධර්මයක් ද? කායගතාසනියයි. මහණෙනි, මේ එකම ධර්මය වනාහි (භාවනා වගයෙන්) වඩන ලද්දේ බහුල වගයෙන් කරන ලද්දේ මහත් වූ අර්ථය (මාරුගඇුනය) පිණිස පවතී.

4. මහා යොගක්බෙම සූත්‍රය

“එකඩම්මා, හික්බවේ, භාවිතො බහුලිකතො මහතො යොගක්බෙමාය සංවත්තනි. කතමා එකඩම්මා? කායගතාසනි. අයේ බො, හික්බවේ, එකඩම්මා භාවිතො බහුලිකතො මහතො යොගක්බෙමාය සංවත්තනි” ති.

මහණෙනි, එක ධර්මයක් තෙම (භාවනා වගයෙන්) වඩන ලද්දේ බහුල වගයෙන් කරන ලද්දේ මහත් වූ යොගක්ශේමය (නිර්වාණය) පිණිස පවතී.

ඒ කවර නම් එක ධර්මයක් ද? කායගතාසනියයි. මහණෙනි, මේ එකම ධර්මය වනාහි (භාවනා වශයෙන්) වඩා ලද්දේ බහුල වශයෙන් කරන ලද්දේ මහත් බූ යොගක්ශේමය (නිරවාණය) පිණිස පවතී.

5. සතිසම්පධන්ද සූත්‍රය

“එකඩම්මෝ, හික්බවේ, භාවිතො බහුලිකතො සතිසම්පදන්දය සංවත්තත්. කතම්ම එකඩම්මෝ? කායගතාසනි. අයා බො, හික්බවේ, එකඩම්මෝ භාවිතො බහුලිකතො සතිසම්පදන්දය සංවත්තත්” ති.

මහණෙනි, එක ධර්මයක් තෙම (භාවනා වශයෙන්) වඩා ලද්දේ බහුල වශයෙන් කරන ලද්දේ ස්මෘතිය භාජානය (සිහිනුවණ) පිණිස පවතී. ඒ කවර නම් එකඩර්මයක් ද? කායගතාසනියයි.

මහණෙනි, මේ එකම ධර්මය වනාහි (භාවනා වශයෙන්) වඩා ලද්දේ බහුල වශයෙන් කරන ලද්දේ ස්මෘතිසම්පූජනායය පිණිස පවතී.

6. ක්දාණදස්සන පටිලාභ සූත්‍රය

“එකඩම්මෝ, හික්බවේ, භාවිතො බහුලිකතො ක්දාණදස්සනපටිලාභය සංවත්තත්. කතම්ම එකඩම්මෝ? කායගතාසනි. අයා බො, හික්බවේ, එකඩම්මෝ භාවිතො බහුලිකතො ක්දාණදස්සනපටිලාභය සංවත්තත්” ති.

මහණෙනි, එක ධර්මයක් තෙම (භාවනා වශයෙන්) වඩා ලද්දේ බහුල වශයෙන් කරන ලද්දේ දිච්චත්වක්ෂරහිජාන ප්‍රතිලාභය පිණිස පවතී. ඒ කවර නම් එකඩර්මයක් ද? කායගතාසනියයි.

මහණෙනි, මේ එකම ධර්මය වනාහි (භාවනා වගයෙන්) වඩා ලද්දේ බහුල වගයෙන් කරන ලද්දේ ඇඟනදරුගන ප්‍රතිලාභය පිණිස පවතී.

7. දිටියධම්ම සූබ්ධිභරණ සූත්‍රය

“එකධම්මෙ, හික්බවේ, භාවිතො බහුලිකතො දිටියධම්මසූබ්ධිභරණය සංවත්තනි. කතමා එකධම්මෙ? කායගතාසනි. අයා බො, හික්බවේ, එකධම්මෙ භාවිතො බහුලිකතො දිටියධම්මසූබ්ධිභරණය සංවත්තනි” ති.

මහණෙනි, එක ධර්මයක් තෙම (භාවනා වගයෙන්) වඩා ලද්දේ බහුල වගයෙන් කරන ලද්දේ මේ ආත්මහාවයෙහි සැප විහරණය පිණිස පවතී. ඒ කවර නම් එකධර්මයක් ද? කායගතාසනියයි.

මහණෙනි, මේ එකම ධර්මය වනාහි (භාවනා වගයෙන්) වඩා ලද්දේ බහුල වගයෙන් කරන ලද්දේ දිටියධම්ම සූබ විහරණය පිණිස පවතී.

8. විෂ්ජාවිමුත්තිඩලසවිජ්කිරිය සූත්‍රය

“එකධම්මෙ, හික්බවේ, භාවිතො බහුලිකතො විෂ්ජාවිමුත්තිඩලසවිජ්කිරියාය සංවත්තනි. කතමා එකධම්මෙ? කායගතාසනි. අයා බො, හික්බවේ, එකධම්මෙ භාවිතො බහුලිකතො විෂ්ජාවිමුත්තිඩලසවිජ්කිරියාය සංවත්තනි” ති.

මහණෙනි, එක ධර්මයක් තෙම (භාවනා වගයෙන්) වඩා ලද්දේ බහුල වගයෙන් කරන ලද්දේ විද්‍යාවිමුත්තින්ගේ එල පසක් කිරීම (අර්හත්වය) පිණිස පවතී.

එ කවර නම් එක ධර්මයක් ද? කායගතාසනියයි. මහණෙනි, මේ එකම ධර්මය වනාහි (භාවනා වශයෙන්) වඩා ලද්දේ බහුල වශයෙන් කරන ලද්දේ විද්‍යාව්‍යුම්ක්තීන්ගේ එල පසක් කිරීම (අර්හත්වය) පිළිස පවතී.

9. කායවිත්ත පස්සම්හන සූත්‍රය

“එකධම්මෙ, හික්බවේ, භාවිතෙ බහුලිකතේ කායෝපි පස්සම්හති. කතමස්මී. එකධම්මෙ? කායගතායසනියා. ඉමස්මී. බො, හික්බවේ, එකධම්මෙ භාවිතෙ බහුලිකතේ කායෝපි පස්සම්හති” ති.

මහණෙනි, එක ධර්මයෙක් වැඩු කල්හි බහුල වශයෙන් කළ කල්හි කය ද සංසිද්ධේ.

කවර නම් එකම ධර්මයක් ද? කායගතාසනියයි. මහණෙනි, මේ එකම ධර්මය වනාහි වැඩු කල්හි බහුල වශයෙන් පුරුදු කළ කල්හි කය ද සංසිද්ධේ.

10. “එකධම්මෙ, හික්බවේ, භාවිතෙ බහුලිකතේ විත්තම්පි පස්සම්හති. කතමස්මී. එකධම්මෙ? කායගතායසනියා. ඉමස්මී. බො, හික්බවේ, එකධම්මෙ භාවිතෙ බහුලිකතේ විත්තම්පි පස්සම්හති” ති.

මහණෙනි, එක ධර්මයෙක් වැඩු කල්හි බහුල වශයෙන් කළ කල්හි සිත සංසිද්ධේ.

කවර නම් එකම ධර්මයක් ද? කායගතාසනියයි. මහණෙනි, මේ එකම ධර්මය වනාහි වැඩු කල්හි බහුල වශයෙන් පුරුදු කළ කල්හි සිත සංසිද්ධේ.

11. “එකඩම්මේ, හික්බවේ, භාවිතෙන බහුලිකතේ විතක්කවිචාරණ වූපසම්මන්ත්‍රී. කතමස්මී. එකඩම්මේ? කායගතායසනියා. ඉමස්මී. බො, හික්බවේ, එකඩම්මේ භාවිතෙන බහුලිකතේ විතක්කවිචාරණ වූපසම්මන්ත්‍රී”ත්.

මහණෙනි, එක ධර්මයෙක් වැඩු කල්හි බහුල වගයෙන් කළ කල්හි විතරක විචාරයෝ සංසිදෙන්. කවර නම් එකම ධර්මයක් ද? කායගතායසනියයි. මහණෙනි, මේ එකම ධර්මය වනාහි වැඩු කල්හි බහුල වගයෙන් පුරුදු කළ කල්හි විතරක විචාරයෝ සංසිදෙන්.

12. “එකඩම්මේ, හික්බවේ, භාවිතෙන බහුලිකතේ කෙවලාපි විෂ්ජභාගියා ධම්මා භාවනාපාරිපුරි. ගව්න්ත්‍රී. කතමස්මී. එකඩම්මේ? කායගතායසනියා. ඉමස්මී. බො, හික්බවේ, එකඩම්මේ භාවිතෙන බහුලිකතේ කෙවලාපි විෂ්ජභාගියා ධම්මා භාවනාපාරිපුරි. ගව්න්ත්‍රී” ත්.

මහණෙනි, එක ධර්මයෙක් වැඩු කල්හි බහුල වගයෙන් කළ කල්හි (විද්‍යාව භා සම්බන්ධ වූ) විද්‍යාභාගිය සියලු ධර්මයෝ භාවනාවෙන් සම්පූර්ණ බවට පැමිණෙන්.

කවර නම් එකම ධර්මයක් ද? කායගතායසනියයි. මහණෙනි, මේ එකම ධර්මය වනාහි වැඩු කල්හි බහුල වගයෙන් පුරුදු කළ කල්හි (අභ්‍ය) විද්‍යාව හැඳනය කරන්නා වූ සියලුම ධර්මයෝ භාවනාවෙන් සම්පූර්ණ බවට පැමිණෙන්.

13. අනුජ්පන්තාකුසල සූත්‍රය

“එකඩම්මේ, හික්බවේ, භාවිතෙන බහුලිකතේ අනුජ්පන්තා වෙව අකුසලා ධම්මා නුජ්පජ්පන්ත්‍රී, උජ්පන්තා ව අකුසලා ධම්මා පහියන්ත්‍රී. කතමස්මී.

එකඩම්මේ? කායගතාසනියා. ඉමස්මී. බො, හික්බවේ, එකඩම්මේ භාවිතෙ බහුලිකතේ අනුප්පන්නා වෙව අකුසලා ධම්මා තුප්ප්පන්ති, උපන්නා ව අකුසලා ධම්මා පහියන්ති” ති.

මහණෙනි, එකම දරමයක් වඩා ලද කල්හි බහුල වගයෙන් පුරුදු කරන ලද කල්හි තුපන්නා වූ අකුසල දරමයෝ ද තුපදිත්, උපන්නා වූ අකුසල දරමයෝ ද නැසෙන්.

කවර නම් එකම දරමයෙක් ද? කායගතාසනියයි. මහණෙනි, මේ එකම දරමය වනාහි වැඩු කල්හි බහුල වගයෙන් පුරුදු කළ කල්හි තුපන්නා වූ අකුසල දරමයෝ ද තුපදිත්, ෂපන්නා වූ අකුසල දරමයෝ ද නැසෙන්.

14. අනුප්පන්න කුසල සුවුය

“එකඩම්මේ, හික්බවේ, භාවිතෙ බහුලිකතේ අනුප්පන්නා වෙව කුසලා ධම්මා උප්පත්තන්ති, උපන්නා ව කුසලා ධම්මා හියෙයාභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තන්ති. කතමස්මී. එකඩම්මේ? කායගතාසනියා. ඉමස්මී. බො, හික්බවේ, එකඩම්මේ භාවිතෙ බහුලිකතේ අනුප්පන්නා වෙව කුසලා ධම්මා උප්පත්තන්ති, උපන්නා ව කුසලා ධම්මා හියෙයාභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තන්ති” ති.

මහණෙනි, එකම දරමයෙක් වඩා ලද කල්හි බහුල වගයෙන් පුරුදු කරන ලද කල්හි තුපන්නා වූ කුසල දරමයෝ ද උපදිත්, උපන්නා වූ කුසල දරමයෝ ද බහුල භාවය පිණිස විපුල භාවය පිණිස පවතිත්.

කවර නම් එකම දරමයෙක් ද? කායගතාසනියයි. මහණෙනි, මේ එකම දරමය වනාහි වඩා ලද කල්හි බහුල

වගයෙන් පුරුදු කරන ලද කල්හි තුපන්නා වූ කුසල ධර්මයේන්ත් උපදිත්, උපන්නා වූ කුසල ධර්මයේ ද බහුල භාවයට විපුල භාවයට පැමිණෙන්.

15. අවිජ්‍ය පහාණ සූත්‍රය

“එකඩමීමේ, හික්බවේ, භාවිතෙ බහුලිකතේ අවිජ්‍ය පහීයති. කතමස්මී. එකඩමීමේ? කායගතායසතියා. ඉමස්මී. බො, හික්බවේ, එකඩමීමේ භාවිතෙ බහුලිකතේ අවිජ්‍ය පහීයති” නි.

මහණෙනි, එකම ධර්මයක් වඩා ලද කල්හි බහුල වගයෙන් පුරුදු කරන ලද කල්හි අවිද්‍යාව තැසේ. කවර නම් එකම ධර්මයක් ද? කායගතාසතියයි. මහණෙනි, මේ එකම ධර්මය වනාහි වඩා ලද කල්හි බහුල වගයෙන් පුරුදු කරන ලද කල්හි අවිද්‍යාව තැසේ.

16. විජ්‍යජ්‍යෝධ සූත්‍රය

“එකඩමීමේ, හික්බවේ, භාවිතෙ බහුලිකතේ විජ්‍ය උප්පජ්‍යති. කතමස්මී. එකඩමීමේ? කායගතායසතියා. ඉමස්මී. බො, හික්බවේ, එකඩමීමේ භාවිතෙ බහුලිකතේ විජ්‍ය උප්පජ්‍යති” නි.

මහණෙනි, එකම ධර්මයක් වඩා ලද කල්හි බහුල වගයෙන් පුරුදු කරන ලද කල්හි විද්‍යාව උපදී.

කවර නම් එකම ධර්මයක් ද? කායගතාසතියයි. මහණෙනි, මේ එකම ධර්මය වනාහි වඩා ලද කල්හි බහුල වගයෙන් පුරුදු කරන ලද කල්හි විද්‍යාව උපදී.

17. මාන පහාණ සූත්‍රය

“එකඩම්මේ, හික්බවේ, භාවිතෙ බහුලිකතේ අස්මීමානො පහීයති. කතමස්මේ. එකඩම්මේ? කායගතාය සතියා. ඉමස්මේ. බො, හික්බවේ, එකඩම්මේ භාවිතෙ බහුලිකතේ අස්මීමානො පහීයති” ති.

මහණෙනි එකම ධර්මයක් වඩන ලද කල්හි බහුල වගයෙන් පුරුදු කරන ලද කල්හි මමය මාගේය යන මානය නැසේ.

කවර නම් එකම ධර්මයක් ද? කායගතාසතියයි. මහණෙනි, මේ එකම ධර්මය වනාහි වඩන ලද කල්හි බහුල වගයෙන් පුරුදු කරන ලද කල්හි මමය මාගේය යන මානය නැසේ.

18. අනුසය සමුග්සන සූත්‍රය

“එකඩම්මේ, හික්බවේ, භාවිතෙ බහුලිකතේ අනුසය සමුග්සන. ගවිජන්ති. කතමස්මේ. එකඩම්මේ? කායගතාය සතියා. ඉමස්මේ. බො, හික්බවේ, එකඩම්මේ භාවිතෙ බහුලිකතේ අනුසය සමුග්සන. ගවිජන්ති” ති.

මහණෙනි, එකම ධර්මයක් වඩන ලද කල්හි බහුල වගයෙන් පුරුදු කරන ලද කල්හි රාගාදි අනුසයෝ මූල් සිදි නැසීමට පැමිණෙන්ත්.

කවර නම් එකම ධර්මයක් ද? කායගතාසතියයි. මහණෙනි, මේ එකම ධර්මය වනාහි වඩන ලද කල්හි බහුල වගයෙන් පුරුදු කරන ලද කල්හි රාගාදි අනුසයෝ මූල් සිදි නැසීමට පැමිණෙන්ත්.

19. සංයෝග්‍යතාව පහාණ සූත්‍රය

“එකඩිමෙම, හික්බවේ, භාවිතෙ බහුලිකතේ සංයෝගතා පැහිස්ත්ති. කතමස්මී. එකඩිමෙම? කායගතාය සතිය. ඉමස්මී. බො, හික්බවේ, එකඩිමෙම භාවිතෙ බහුලිකතේ සංයෝගතා පැහිස්ත්ති” ති.

මහණෙනි, එකම ධර්මයක් වඩන ලද කල්හි බහුල වගයෙන් පුරුදු කරන ලද කල්හි සංයෝගතායෝ විනාශවෙත්.

කවර නම් එකම ධර්මයක් ද? කායගතාසතියයි. මහණෙනි, මේ එකම ධර්මය වනාහි වඩන ලද කල්හි බහුල වගයෙන් පුරුදු කරන ලද කල්හි සංයෝගතායෝ විනාශ වෙත්.

20. පක්කාපහද සූත්‍රය

“එකඩිමෙමා, හික්බවේ, භාවිතා බහුලිකතා පක්කාපහදාය සංවන්තති. කතමා එකඩිමෙමා? කායගතා සති. අයා බො, හික්බවේ, එකඩිමෙමා භාවිතා බහුලිකතා පක්කාපහදාය සංවන්තති” ති.

මහණෙනි, එකම ධර්මයක් වඩන ලද්දේ බහුල වගයෙන් පුරුදු කරන ලද්දේ ප්‍රජාපෙදය (ප්‍රජා විගෙෂයන් දැනගැනීම) පිණිස පවතී.

කවර නම් එකම ධර්මයෙක් ද? කායගතාසතියයි. මහණෙනි, මේ එකම ධර්මය වඩන ලද්දේ බහුල වගයෙන් පුරුදු කරන ලද්දේ ප්‍රජාපෙදය පිණිස පවතී.

21. අනුපාදා පරිනිඩ්බාණ සූත්‍රය

“එකඩම්මෙ, හික්බවේ, හාටිතො බහුලිකතො අනුපාදා පරිනිඩ්බානාය සංවත්තත්. කතම්ම එකඩම්මෙ? කායගතාසනී. අයා බො, හික්බවේ, එකඩම්මෙ හාටිතො බහුලිකතො අනුපාදා පරිනිඩ්බානාය සංවත්තත්” ති.

මහණෙනි, එකම ධර්මයක් වඩන ලද්දේ බහුල වගයෙන් පුරුදු කරන ලද්දේ අනුපාදා පරිනිරවාණය ප්‍රත්‍යාක්ෂ කිරීම පිණිස පවතී.

කවරනම එකම ධර්මයක් ද? කායගතාසනීයයි. මහණෙනි, මේ එකම ධර්මය වඩන ලද්දේ බහුල වගයෙන් පුරුදු කරන ලද්දේ අනුපාදා පරිනිරවාණය පිණිස පවතී.

22. අනෙකධාතු පටිවෙධ සූත්‍රය

“එකඩම්ම, හික්බවේ, හාටිතො බහුලිකතේ අනෙකධාතුපටිවෙධේ හොති. කතමස්මී. එකඩම්මේ? කායගතාය සතියා. ඉමස්මී. බො, හික්බවේ, එකඩම්මේ හාටිතො බහුලිකතේ අනෙකධාතුපටිවෙධේ හොති” ති.

මහණෙනි, එකම ධර්මයක් වඩන ලද කල්හි බහුල වගයෙන් පුරුදු කරන ලද කල්හි නොයෙක් දාතුන්ගේ ලක්ෂණ දැනගැන්ම වේ. එම දාතුන්ගේ නානා ස්වභාවයන්හි ලක්ෂණ දැනගැන්ම වේ. එම දාතුන්ගේ ප්‍රහේදගත දැනය වේ.

කවර තම එකම ධර්මයක් ද? කායගතාසනීයයි. මහණෙනි, මේ එකම ධර්මය වනාහි වඩන ලද කල්හි බහුල වගයෙන් පුරුදු කරන ලද කල්හි දාතුන්ගේ ලක්ෂණ දැනගැන්ම වේ. එම දාතුන්ගේ නානා ස්වභාවයෙන්

ලක්ෂණ දැනගැන්ම වේ. එම ධාතුන්ගේ ප්‍රහේද ඇළානය වේ.

23. නානාධාතු පටිවෙබ සූත්‍රය

“එකඩම්මේ, හික්බවේ, භාවිතෙ බහුලිකතේ නානාධාතුපටිවෙධා භෞති. කතමස්මී? එකඩම්මේ? කායගතාය සතියා. ඉමස්මී. බො, හික්බවේ, එකඩම්මේ භාවිතෙ බහුලිකතේ නානාධාතුපටිවෙධා භෞති” ති.

මහණෙනි, එකම ධර්මයක් වඩන ලද කල්හි බහුල වගයෙන් පුරුදු කරන ලද කල්හි නොයෙක් ධාතුන්ගේ ලක්ෂණ දැනගැන්ම වේ. එම ධාතුන්ගේ නානා ස්වභාවයන්හි ලක්ෂණ දැනගැන්ම වේ. එම ධාතුන්ගේ ප්‍රහේදගත ඇළානය වේ.

කවර නම් එකම ධර්මයෙක් ද? කායගතාසතියයි. මහණෙනි, මේ එකම ධර්මය වනාහි වඩන ලද කල්හි බහුල වගයෙන් පුරුදු කරන ලද කල්හි ධාතුන්ගේ ලක්ෂණ දැනගැන්ම වේ. එම ධාතුන්ගේ නානා ස්වභාවයෙන් ලක්ෂණ දැනගැන්ම වේ. එම ධාතුන්ගේ ප්‍රහේද ඇළානය වේ.

24. අනෙකධාතු පටිසම්භිදා සූත්‍රය

“එකඩම්මේ, හික්බවේ, භාවිතෙ බහුලිකතේ අනෙකධාතුපටිසම්භිදා භෞති. කතමස්මී? එකඩම්මේ? කායගතාය සතියා. ඉමස්මී. බො, හික්බවේ, එකඩම්මේ භාවිතෙ බහුලිකතේ අනෙකධාතුපටිසම්භිදා භෞති” ති.

මහණෙනි, එක ධර්මයක් වඩන ලද කල්හි බහුල වගයෙන් පුරුදු කරන ලද කල්හි නොයෙක් ධාතුන්ගේ

ලක්ෂණ දැනගැනීම වේ. එම බාතුන්ගේ නාතා ස්වභාවයන්හි ලක්ෂණ දැනගැනීම වේ. එම බාතුන්ගේ ප්‍රහෙදගත ඇළානය වේ.

කවර නම් එකම ධර්මයක් ද? කායගතාසනියයි. මහණෙනි, මේ එකම ධර්මය වනාහි වඩා ලද කල්හි බහුල වගයෙන් පුරුදු කරන ලද කල්හි බාතුන්ගේ ලක්ෂණ දැනගැනීම වේ. එම බාතුන්ගේ නාතා ස්වභාවයෙන් ලක්ෂණ දැනගැනීම වේ. එම බාතුන්ගේ ප්‍රහෙද ඇළාන වේ.

25. සොතාපත්තිඩල සූත්‍රය

“එකධම්මෝ, හික්බවේ, භාවිතො බහුලිකතො සොතාපත්තිඩල සවිෂ්කිරියාය සංවත්තනි. කතමෝ එකධම්මෝ? කායගතාසනි. අයා බො, හික්බවේ, එකධම්මෝ භාවිතො බහුලිකතො සොතාපත්තිඩල සවිෂ්කිරියාය සංවත්තනි” ති.

මහණෙනි, එකම ධර්මයක් වඩා ලද්දේ බහුල වගයෙන් පුරුදු කරන ලද්දේ සොතාපත්ති එලය ප්‍රත්‍යක්ෂ කිරීම පිළිස වේ.

කවර නම් එකම ධර්මයෙක් ද? කායගතාසනියයි. මහණෙනි, මේ එකම ධර්මය වඩා ලද්දේ බහුල වගයෙන් පුරුදු කරන ලද්දේ සොතාපත්තිඩලය ප්‍රත්‍යක්ෂ කිරීම පිළිස පවතී.

26. “එකධම්මෝ, හික්බවේ, භාවිතො බහුලිකතො සකදාගාමිඩල සවිෂ්කිරියාය සංවත්තනි. කතමෝ එකධම්මෝ? කායගතාසනි. අයා බො, හික්බවේ, එකධම්මෝ භාවිතො බහුලිකතො සකදාගාමිඩල සවිෂ්කිරියාය සංවත්තනි” ති.

මහණෙනි, එකම ධර්මයක් වඩන ලද්දේ බහුල වගයෙන් පුරුදු කරන ලද්දේ සකංචාගාමී එලය ප්‍රත්‍යක්ෂ කිරීම පිළිස වේ.

කවර නම් එකම ධර්මයෙක් ද? කායගතාසනියයි. මහණෙනි, මේ එකම ධර්මය වඩන ලද්දේ බහුල වගයෙන් පුරුදු කරන ලද්දේ සකංචාගාමී එලය ප්‍රත්‍යක්ෂ කිරීම පිළිස පවතී.

27. “එකධම්මෝ, හික්බවේ, හාවිතො බහුලිකතො අනාගාමීජල සවිత්කිරියාය සංවත්තත්. කතමො එකධම්මෝ? කායගතාසනි. අයා බො, හික්බවේ, එකධම්මෝ හාවිතො බහුලිකතො අනාගාමීජල සවිත්කිරියාය සංවත්තත්” ති.

මහණෙනි, එකම ධර්මයක් වඩන ලද්දේ බහුල වගයෙන් පුරුදු කරන ලද්දේ අනාගාමී එලය ප්‍රත්‍යක්ෂ කිරීම පිළිස වේ.

කවර නම් එකම ධර්මයෙක් ද? කායගතාසනියයි. මහණෙනි, මේ එකම ධර්මය වඩන ලද්දේ බහුල වගයෙන් පුරුදු කරන ලද්දේ අනාගාමී එලය ප්‍රත්‍යක්ෂ කිරීම පිළිස පවතී.

28. “එකධම්මෝ, හික්බවේ, හාවිතො බහුලිකතො අරහත්තජල සවිත්කිරියාය සංවත්තත්. කතමො එකධම්මෝ? කායගතාසනි. අයා බො, හික්බවේ, එකධම්මෝ හාවිතො බහුලිකතො අරහත්තජල සවිත්කිරියාය සංවත්තත්” ති.

මහණෙනි, එකම ධර්මයක් වඩන ලද්දේ බහුල වගයෙන් පුරුදු කරන ලද්දේ අර්හත් එලය ප්‍රත්‍යක්ෂ කිරීම පිළිස පවතී.

කවර නම් එකම ධර්මයෙක් ද? කායගතාසතියයි. මහණෙනි, මේ එකම ධර්මය වඩන ලද්දේ බහුල වගයෙන් පුරුදු කරන ලද්දේ අර්හත් එලය ප්‍රත්‍යක්ෂ කිරීම පිළිස පවතී.

29. පක්ෂීකාපටිලාභ සූත්‍රය

“එකඩිමිමො, හික්බවේ, හාවිතො බහුලිකතො පක්ෂීකාපටිලාභය සංවත්තති. කතමො එකඩිමිමො? කායගතාසති. අයා. බො, හික්බවේ, එකඩිමිමො හාවිතො බහුලිකතො පක්ෂීකාපටිලාභය සංවත්තති” ති.

මහණෙනි, එකම ධර්මයක් තෙම වඩන ලද්දේ බහුල වගයෙන් පුරුදු කරනලද්දේ ප්‍රජාව ලැබීම පිළිස පවතී.

කවර නම් එකම ධර්මයක් ද? කායගතාසතියයි. මහණෙනි, මේ එකම ධර්මය තෙම වඩන ලද්දේ බහුල වගයෙන් පුරුදු කරන ලද්දේ ප්‍රජාප්‍රතිලාභය පිළිස පවතී.

30. “එකඩිමිමො, හික්බවේ, හාවිතො බහුලිකතො පක්ෂීකාවූද්ධියා සංවත්තති. කතමො එකඩිමිමො? කායගතාසති. අයා. බො, හික්බවේ, එකඩිමිමො හාවිතො බහුලිකතො පක්ෂීකාවූද්ධියා සංවත්තති” ති.

මහණෙනි, එකම ධර්මයක් තෙම වඩන ලද්දේ බහුල වගයෙන් පුරුදු කරන ලද්දේ ප්‍රජාවඡද්ධිය පිළිස පවතී.

කවර නම් එකම ධර්මයක් ද? කායගතාසනියයි. මහණෙනි, මේ එකම ධර්මය තෙම වඩා ලද්දේ බහුල වශයෙන් පුරුදු කරන ලද්දේ ප්‍රජාවංශ්ධිය පිණීස පවතී.

31. “එකඩමමො, හික්බවේ, භාවිතො බහුලිකතො පක්ෂයාවේපුල්ලාය සංවත්තති. කතමො එකඩමමො? කායගතාසනි. අයා බො, හික්බවේ, එකඩමමො භාවිතො බහුලිකතො පක්ෂයාවේපුල්ලාය සංවත්තති” ති.

මහණෙනි, එකම ධර්මයක් තෙම වඩා ලද්දේ බහුල වශයෙන් පුරුදු කරන ලද්දේ ප්‍රජාවහි විශාලත්වය පිණීස පවතී.

කවර නම් එකම ධර්මයක් ද? කායගතාසනියයි. මහණෙනි, මේ එකම ධර්මය තෙම වඩා ලද්දේ බහුල වශයෙන් පුරුදු කරන ලද්දේ ප්‍රජාවහි විශාලත්වය පිණීස පවතී.

32. “එකඩමමො, හික්බවේ, භාවිතො බහුලිකතො මහාපක්ෂතාය සංවත්තති. කතමො එකඩමමො? කායගතාසනි. අයා බො, හික්බවේ, එකඩමමො භාවිතො බහුලිකතො මහාපක්ෂතාය සංවත්තති” ති.

මහණෙනි, එකම ධර්මයක් තෙම වඩා ලද්දේ බහුල වශයෙන් පුරුදු කරන ලද්දේ මහත් ප්‍රජාව ඇති බැවූ පිණීස පවතී.

කවර නම් එකම ධර්මයක් ද? කායගතාසනියයි. මහණෙනි, මේ එකම ධර්මය තෙම වඩා ලද්දේ බහුල වශයෙන් පුරුදු කරන ලද්දේ මහා ප්‍රජාව ඇති බැවූ පිණීස පවතී.

33. “එකඩම්මෙ, හික්බවේ, භාවිතො බහුලිකතො පුද්ගලයක්දතාය සංවත්තනි. කතමා එකඩම්මෙ? කායගතාසනි. අයා බො, හික්බවේ, එකඩම්මෙ භාවිතො බහුලිකතො පුද්ගලයක්දතාය සංවත්තනි” ති.

මහණෙනි, එකම ධර්මයක් තෙම වඩන ලද්දේ බහුල වශයෙන් පුරුදු කරන ලද්දේ විශාල ප්‍රජා භාවය පිළිස පවතී

කවර නම් එකම ධර්මයක් ද? කායගතාසනියයි. මහණෙනි, මේ එකම ධර්මය තෙම වඩන ලද්දේ බහුල වශයෙන් පුරුදු කරන ලද්දේ විශාල ප්‍රජා භාවය පිළිස පවතී.

34. “එකඩම්මෙ, හික්බවේ, භාවිතො බහුලිකතො විප්‍රලපයක්දතාය සංවත්තනි. කතමා එකඩම්මෙ? කායගතාසනි. අයා බො, හික්බවේ, එකඩම්මෙ භාවිතො බහුලිකතො විප්‍රලපයක්දතාය සංවත්තනි” ති.

මහණෙනි, එකම ධර්මයක් තෙම වඩන ලද්දේ බහුල වශයෙන් පුරුදු කරන ලද්දේ විප්‍රල ප්‍රජා භාවය පිළිස පවතී.

කවර නම් එකම ධර්මයක් ද? කායගතාසනියයි. මහණෙනි, මේ එකම ධර්මය තෙම වඩන ලද්දේ බහුල වශයෙන් පුරුදු කරන ලද්දේ විප්‍රල ප්‍රජා භාවය පිළිස පවතී.

35. “එකඩම්මෙ, හික්බවේ, භාවිතො බහුලිකතො ගම්හිරපයක්දතාය සංවත්තනි. කතමා එකඩම්මෙ? කායගතාසනි. අයා බො, හික්බවේ, එකඩම්මෙ භාවිතො බහුලිකතො ගම්හිරපයක්දතාය සංවත්තනි” ති.

මහණෙනි, එකම ධර්මයක් තෙම වඩන ලද්දේ
බහුල වගයෙන් පුරුදු කරන ලද්දේ ගම්හීර ප්‍රාජා භාවය
පිළිස පවතී.

කවර නම් එකම ධර්මයක් ද? කායගතාසතියයි.
මහණෙනි, මේ එකම ධර්මය තෙම වඩන ලද්දේ බහුල
වගයෙන් පුරුදු කරන ලද්දේ ගම්හීර ප්‍රාජා භාවය පිළිස පවතී.

36. “එකධම්මා, හික්බවේ, භාවිතො බහුලිකතො
අසාමන්තපක්ෂීක්තාය සංවත්තනි. කතමා එකධම්මා?
කායගතාසති. අයා බො, හික්බවේ, එකධම්මා භාවිතො
බහුලිකතො අසාමන්තපක්ෂීක්තාය සංවත්තනි” නි.

මහණෙනි, එකම ධර්මයක් තෙම වඩන ලද්දේ
බහුල වගයෙන් පුරුදු කරන ලද්දේ අසාමන්ත
(අනහිභවනීය) ඇළානය ඇති බැවි පිළිස පවතී

කවර නම් එකම ධර්මයක් ද? කායගතාසතියයි.
මහණෙනි, මේ එකම ධර්මය තෙම වඩන ලද්දේ බහුල
වගයෙන් පුරුදු කරන ලද්දේ අසාමන්ත (අනහිභවනීය)
ඇළානය ඇති බැවි පිළිස පවතී.

37. “එකධම්මා, හික්බවේ, භාවිතො බහුලිකතො
භුරිපක්ෂීක්තාය සංවත්තනි. කතමා එකධම්මා?
කායගතාසති. අයා බො, හික්බවේ, එකධම්මා භාවිතො
බහුලිකතො භුරිපක්ෂීක්තාය සංවත්තනි” නි.

මහණෙනි, එකම ධර්මයක් තෙම වඩන ලද්දේ
බහුල වගයෙන් පුරුදු කරන ලද්දේ භුරි ප්‍රාජා භාවය පිළිස
පවතී.

කවර නම් එකම ධර්මයක් ද? කායගතාසනියයි. මහණෙනි, මේ එකම ධර්මය තෙම වඩා ලද්දේ බහුල වශයෙන් පුරුදු කරන ලද්දේ හුරිප්‍රාදු භාවය පිණිස පවතී.

38. “එකඩමමො, හික්බවේ, භාවිතො බහුලිකතො පක්කාබාහුල්ලාය සංවත්තති. කතමො එකඩමමො? කායගතාසනි. අයා බො, හික්බවේ, එකඩමමො භාවිතො බහුලිකතො පක්කාබාහුල්ලාය සංවත්තති” ති.

මහණෙනි, එකම ධර්මයක් තෙම වඩා ලද්දේ බහුල වශයෙන් පුරුදු කරන ලද්දේ ප්‍රජා බාහුල්‍යය පිණිස පවතී.

කවර නම් එකම ධර්මයක් ද? කායගතාසනියයි. මහණෙනි, මේ එකම ධර්මය තෙම වඩා ලද්දේ බහුල වශයෙන් පුරුදු කරන ලද්දේ ප්‍රජා බාහුල්‍යය පිණිස පවතී.

39. “එකඩමමො, හික්බවේ, භාවිතො බහුලිකතො සීසපක්කාතාය සංවත්තති. කතමො එකඩමමො? කායගතාසනි. අයා බො, හික්බවේ, එකඩමමො භාවිතො බහුලිකතො සීසපක්කාතාය සංවත්තති” ති.

මහණෙනි, එකම ධර්මයක් තෙම වඩා ලද්දේ බහුල වශයෙන් පුරුදු කරන ලද්දේ සීසු (වහ වහා පවත්නා) ප්‍රාදූභාවය පිණිස පවතී.

කවර නම් එකම ධර්මයක් ද? කායගතාසනියයි. මහණෙනි, මේ එකම ධර්මය තෙම වඩා ලද්දේ බහුල වශයෙන් පුරුදු කරන ලද්දේ සීසු ප්‍රාදූ භාවය (වහ වහා පවත්නා) පිණිස පවතී.

40. “එකඩම්මො, හික්බවේ, භාවිතො බහුලිකතො ලහුපණ්ඩ්තාය සංවත්තනි. කතමො එකඩම්මො? කායගතාසනි. අයා බො, හික්බවේ, එකඩම්මො භාවිතො බහුලිකතො ලහුපණ්ඩ්තාය සංවත්තනි” ති.

මහණෙනි, එකම ධර්මයක් තෙම වඩන ලද්දේ බහුලව ගෙයෙන් පුරුදු කරන ලද්දේ යහුපූජා වූ ප්‍රාදු භාවය පිණිස පවතී.

කවර නම් එකම ධර්මයක් ද? කායගතාසනියයි. මහණෙනි, මේ එකම ධර්මය තෙම වඩන ලද්දේ බහුල වගෙයෙන් පුරුදු කරන ලද්දේ යහුපූජා වූ ප්‍රාදු භාවය ඇති බැවි පිණිස පවතී.

41. “එකඩම්මො, හික්බවේ, භාවිතො බහුලිකතො භාසුපණ්ඩ්තාය සංවත්තනි. කතමො එකඩම්මො? කායගතාසනි. අයා බො, හික්බවේ, එකඩම්මො භාවිතො බහුලිකතො භාසුපණ්ඩ්තාය සංවත්තනි” ති.

මහණෙනි, එකම ධර්මයක් තෙම වඩන ලද්දේ බහුල වගෙයෙන් පුරුදු කරන ලද්දේ භාසු (තුෂ්ටී බහුල) ප්‍රාදුභාවය පිණිස පවතී.

කවර නම් එකම ධර්මයක් ද? කායගතාසනියයි. මහණෙනි, මේ එකම ධර්මය තෙම වඩන ලද්දේ බහුල වගෙයෙන් පුරුදු කරන ලද්දේ භාසු (තුෂ්ටී බහුල) ප්‍රාදුභාවය පිණිස පවතී.

42. “එකඩම්මො, හික්බවේ, භාවිතො බහුලිකතො ජවනපණ්ඩිතාය සංවත්තති. කතමො එකඩම්මො? කායගතාසනි. අයා බො, හික්බවේ, එකඩම්මො භාවිතො බහුලිකතො ජවනපණ්ඩිතාය සංවත්තති” ති.

මහණෙනි, එකම ධර්මයක් තෙම වඩන ලද්දේ බහුල වගයෙන් පුරුදු කරන ලද්දේ ජවන ප්‍රඥාව ඇති බැවි පිළිස පවතී.

කවර නම් එකම ධර්මයක් ද? කායගතාසනියයි. මහණෙනි, මේ එකම ධර්මය තෙම වඩන ලද්දේ බහුල වගයෙන් පුරුදු කරන ලද්දේ ජවන ප්‍රඥාව ඇති බැවි පිළිස පවතී.

43. “එකඩම්මො, හික්බවේ, භාවිතො බහුලිකතො තික්බපණ්ඩිතාය සංවත්තති. කතමො එකඩම්මො? කායගතාසනි. අයා බො, හික්බවේ, එකඩම්මො භාවිතො බහුලිකතො තික්බපණ්ඩිතාය සංවත්තති” ති.

මහණෙනි, එකම ධර්මයක් තෙම වඩන ලද්දේ බහුල වගයෙන් පුරුදු කරන ලද්දේ තික්ෂණ ප්‍රාජ්‍ය භාවය පිළිස පවතී.

කවර නම් එකම ධර්මයක් ද? කායගතාසනියයි. මහණෙනි, මේ එකම ධර්මය තෙම වඩන ලද්දේ බහුල වගයෙන් පුරුදු කරන ලද්දේ තික්ෂණ ප්‍රාජ්‍ය භාවය පිළිස පවතී.

44. “එකඩම්මෙ, හික්බවේ, භාවිතො බහුලිකතො නිඩ්බෙධිකපයක්දතාය සංවත්තනි. කතමා එකඩම්මෙ? කායගතාසනි. අයා බො, හික්බවේ, එකඩම්මා භාවිතො බහුලිකතො නිඩ්බෙධිකපයක්දතාය සංවත්තනි” ති.

මහණෙනි, එකම ධර්මයක් තෙම වඩන ලද්දේ බහුල වශයෙන් පුරුදු කරන ලද්දේ කලකිරුණු ස්වභාව ඇති ප්‍රාදු භාවය පිළිස පවතී.

කවර නම් එකම ධර්මයක් ද? කායගතාසනියයි. මහණෙනි, මේ එකම ධර්මය තෙම වඩන ලද්දේ බහුල වශයෙන් පුරුදු කරන ලද්දේ නිර්වෙධික (කලකිරුණු ස්වභාව ඇති) ප්‍රාදුභාවය පිළිස පවතී.

අඩිගුත්තරනිකාය : එකක නිපාත අමත වග්ගය

01. අමතාපරිභුක්ද්ධන සූත්‍රය

“අමතං තේ, හික්බවේ, න පරිභුක්ද්ධන්ති යෙ
කායගතාසනී න පරිභුක්ද්ධන්තී” ති.

මහණෙනි, යමෙක් කායගතාසනීය පරිහොග
නොකෙරෙන් ද, ඔහු නිර්වාණය (අවබාධ කිරීම්
වගයෙන්) නොවලදන්.

02. අමත පරිභුක්ද්ධන සූත්‍රය

“අමතං තේ, හික්බවේ, පරිභුක්ද්ධන්ති යෙ
කායගතාසනී පරිභුක්ද්ධන්තී” ති.

මහණෙනි, යමෙක් කායගතාසනීය (භාවනා
වගයෙන්) පරිහොග කෙරෙන් ද ඔහු නිර්වාණය වලදන්.

03. අපරිභුත්තාමත සූත්‍රය

“අමතං තෙසිං, හික්බවේ, අපරිභුත්තං යෙසිං
කායගතාසනී අපරිභුත්තා” ති.

මහණෙනි, යම කෙනෙකුන් විසින් කායගතාසනීය
පරිහොග නොකරන ලද ද, ඔවුන් විසින් නිර්වාණය
පරිහොග නොකරන ලද්දේදේ වේ.

04. පරිභුත්තාමත සූත්‍රය

“අමතං තෙසිං, හික්බවේ, පරිභුත්තං යෙසිං
කායගතාසනී පරිභුත්තා” ති.

මහණෙනි, යම් කෙනෙකුන් විසින් කායගතාසනිය පරිභාග කරන ලද ද, ඔවුන් විසින් නිරවාණය පරිභාග කරන ලද්දේ වේ.

05. පරිභීනාමත සූත්‍රය

“අමතං තෙසිං, හික්බලව, පරිභීනං යෙසිං කායගතාසනි පරිභීනා” ති.

මහණෙනි, යම් කෙනෙකුන්ගේ කායගතාසනිය පිරිහුණි ද ඔවුන්ගේ නිරවාණය පිරිහුණෙය.

06. අපරිභීනාමත සූත්‍රය

“අමතං තෙසිං, හික්බලව, අපරිභීනං යෙසිං කායගතාසනි අපරිභීනා” ති.

මහණෙනි, යම් කෙනෙකුන්ගේ කායගතාසනිය නොපිරිහුණි ද ඔවුන්ගේ නිරවාණය නොපිරිහුණෙය.

07. විරද්ධාමත සූත්‍රය

“අමතං තෙසිං, හික්බලව, විරද්ධං යෙසිං කායගතාසනි විරද්ධා” ති.

මහණෙනි, යම් කෙනෙකුන් විසින් කායගතාසනිය අවබාධ නොකරන ලද ද, ඔවුන් විසින් නිරවාණය අවබාධ නොකරන ලද්දේ වේ.

08. අවිරද්ධාමත සූත්‍රය

“අමතං තෙසිං, හික්බලව, ආරද්ධංයෙසිං කායගතාසනි ආරද්ධා” ති.

මහණෙනි, යම් කෙනෙකුන් විසින් කායගතාසනිය සම්පූර්ණ කරන ලද ද, ඔවුන් විසින් නිරවාණය සම්පූර්ණ කරන ලද්දේ වේ.

09. අමතපමාද සූත්‍රය

“අමතං තේ, හික්බවේ, පමාදීංසු යෙ කායගතාසනිං පමාදීංසු.”

මහණෙනි, යමෙක් කායගතාසනිය ප්‍රමාද කළාහු ද ඔහු නිරවාණය ප්‍රමාද කළාහුය.

10. අමතාප්පමාද සූත්‍රය

“අමතං තේ, හික්බවේ, නප්පමාදීංසු යෙ කායගතාසනිං නාප්පමාදීංසු.”

මහණෙනි, යමෙක් කායගතාසනිය ප්‍රමාද නොකළාහු ද, ඔහු නිරවාණය ප්‍රමාද නොකළාහුය.

11. පම්මුටයාමත සූත්‍රය

“අමතං තෙසේ, හික්බවේ, පම්මුටයාමත යෙසේ කායගතාසනි පම්මුටයා” ති.

මහණෙනි, යමිකෙනෙකුන් විසින් කායගතාසනි භාවනාව මතක නැති කරන ලද ද, ඔවුන් විසින් නිරවාණය මතක නැති කරන ලද්දේ වේ.

12. අපම්මුටයාමත සූත්‍රය

“අමතං තෙසේ, හික්බවේ, අපම්මුටයාමත යෙසේ කායගතාසනි අපම්මුටයා” ති.

මහණෙනි, යමි කෙනෙකුන් විසින් කායගතාසනි භාවනාව මතක නැති නොකරන ලද ද, ඔවුන් විසින් නිරවාණය මතක නැති නොකරන ලද්දේ වේ.

13. අනාසේවිතාමත සූත්‍රය

“අමතං තෙසිං, හික්බලේ, අනාසේවිතං යෙසිං කායගතාසනී අනාසේවිතා.”

මහණෙනි, යම් කෙනෙකුන් විසින් කායගතාසනීය ආසේවනය නොකරන ලද ද, ඔවුන් විසින් නිරවාණය ආසේවනය නොකරන ලද්දේ වේ.

14. ආසේවිතාමත සූත්‍රය

“අමතං තෙසිං, හික්බලේ, ආසේවිතං යෙසිං කායගතාසනී ආසේවිතා” නි.

මහණෙනි, යම් කෙනෙකුන් විසින් කායගතාසනීය සේවනය කරන ලද ද, ඔවුන් විසින් නිරවාණය සේවනය කරන ලද්දේ වේ.

15. අභාවිතාමත සූත්‍රය

“අමතං තෙසිං, හික්බලේ, අභාවිතං යෙසිං කායගතාසනී අභාවිතා” නි.

මහණෙනි, යම් කෙනෙකුන් විසින් කායගතාසනීය නොවඩන ලද ද, ඔවුන් විසින් නිරවාණය නොවඩන ලද්දේ වේ.

16. භාවිතාමත සූත්‍රය

“අමතං තෙසිං, හික්බලේ, භාවිතං යෙසිං කායගතාසනී භාවිතා” නි.

මහණෙනි, යම් කෙනෙකුන් විසින් කායගතාසනීය වඩන ලද ද, ඔවුන් විසින් නිරවාණය වඩන ලද්දේ වේ.

17. අඛණ්ඩිකතාමත සූත්‍රය

“අමතං තෙසිං, හික්බවේ, අඛණ්ඩිකතං යෙසිං කායගතාසනි අඛණ්ඩිකතා” නි .

මහණෙනි, යම් කෙනෙකුන් විසින් කායගතාසනිය බහුල වශයෙන් තොකරන ලද ද, ඔවුන් විසින් නිරවාණය බහුල වශයෙන් පුරුදු තොකරන ලද්දේ වේ.

18. බහුලිකතාමත සූත්‍රය

“අමතං තෙසිං, හික්බවේ, බහුලිකතං යෙසිං කායගතාසනි බහුලිකතා” නි.

මහණෙනි, යම් කෙනෙකුන් විසින් කායගතාසනිය බහුල වශයෙන් පුරුදු කරන ලදද, ඔවුන් විසින් නිරවාණය බහුල වශයෙන් පුරුදු කරන ලද්දේ වේ.

19. අනැහික්ද්දාතාමත සූත්‍රය

“අමතං තෙසිං, හික්බවේ, අනැහික්ද්දාතං යෙසිං කායගතාසනි අනැහික්ද්දාතා” නි.

මහණෙනි, යම් කෙනෙකුන් විසින් කායගතාසනිය (විශේෂ ඇළානයෙන්) දැන තොගන්නා ලද ද, ඔවුන් විසින් නිරවාණය (විශේෂ ඇළානයෙන්) දැන තොගන්නා ලද්දේ වේ.

20. අහික්ද්දාතාමත සූත්‍රය

“අමතං තෙසිං, හික්බවේ, අහික්ද්දාතං යෙසිං කායගතාසනි අහික්ද්දාතා” නි.

මහණෙනි, යම් කෙනෙකුන් විසින් කායගතාසනිය (විශේෂයෙන්) දැනගන්නා ලද ද, ඔවුන් විසින් නිරවාණය විශේෂයෙන් දැනගන්නා ලද්දේ වේ.

21. අපරික්දුකාතාමත සූත්‍රය

“අමතං තෙසං, හික්බවේ, අපරික්දුකාතං යෙසං කායගතාසනි අපරික්දුකාතා” ති.

මහණෙනි, යම් කෙනෙකුන් විසින් කායගතාසනි භාවනාව පිරිසිද දැන නොගන්නා ලද ද, ඔවුන් විසින් නිරවාණය පිරිසිද දැන නොගන්නා ලද්දේ වේ.

22. පරික්දුකාතාමත සූත්‍රය

“අමතං තෙසං, හික්බවේ, පරික්දුකාතං යෙසං කායගතාසනි පරික්දුකාතා” ති.

මහණෙනි, යම් කෙනෙකුන් විසින් කායගතාසනි භාවනාව පිරිසිද දැනගන්නා ලද ද, ඔවුන් විසින් නිරවාණය පිරිසිද දැනගන්නා ලද්දේ වේ.

23. අසවිජීකතාමත සූත්‍රය

“අමතං තෙසං, හික්බවේ, අසවිජීකතං යෙසං කායගතාසනි අසවිජීකතා” ති.

මහණෙනි, යම් කෙනෙකුන් විසින් කායගතාසනිය ප්‍රත්‍යක්ෂ නොකරන ලද ද, ඔවුන් විසින් නිරවාණය ප්‍රත්‍යක්ෂ නොකරන ලද්දේ වේ.

24. සවිජීකතාමත සූත්‍රය

“අමතං තෙසං, හික්බවේ, සවිජීකතං යෙසං කායගතාසනි සවිජීකතා” ති.

මහණෙනි, යම් කෙනෙකුන් විසින් කායගතාසනිය ප්‍රත්‍යක්ෂ කරන ලද ද, ඔවුන් විසින් නිරවාණය ප්‍රත්‍යක්ෂ කරන ලද්දේ වේ.